

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра фінанси, облік і аудит

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ
ПІДПРИЄМСТВА**

Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи

МРЕ 112.02.04 ПЗ

Виконав:

студент групи: 211-ФС-322

спеціальності 072«Фінанси, банківська
справа та страхування» (роботу виконано
самостійно, відповідно до принципів
академічної доброчесності)

Пешкова О.С.

Керівник: доцент, канд. екон. наук

Єрмоленко О.А.

Рецензент: професор, д-р екон. наук

Овчиннікова В.О.

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра фінансів, облік і аудит

Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма «Управління фінансами, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,
професор, д-р екон. наук

 О.І. Кіріна
«05» червня 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ Пешкової Ользі Сергіївні

- 1 Тема «Управління фінансовою безпекою підприємства» керівник, Єрмоленко Олексій Анатолійович канд. екон. наук, доцент затверджені розпорядженням по економічному факультету від «23» жовтня 2023 року № 27/23
- 2 Строк подання студентом закінченої роботи «30» грудня 2023 року
- 3 Вихідні дані: підібрати законодавчі акти і нормативні документи з теми дипломної роботи; вивчити і узагальнити монографічну, наукову, навчальну літературу щодо теми дипломної роботи; ознайомитися і підібрати сучасні публікації з теми роботи в наукових журналах й інших періодичних виданнях; зібрати, узагальнити, проаналізувати фінансову, статистичну, економічну інформацію об'єкта дослідження для виявлення сутності і ролі управління фінансовою безпекою підприємства, аналізу фінансових показників діяльності підприємства та прогнозування складових фінансового результату підприємства та їх вплив на фінансову безпеку підприємства.
- 4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) дослідити теоретичні основи управління фінансовою безпекою підприємства, виявити місце фінансової безпеки в ієрархічній структурі економічної безпеки підприємства, охарактеризувати види та критерії оцінки фінансової безпеки підприємства, механізми управління фінансовою безпекою підприємства, провести аналіз та оцінку фінансової безпеки підприємства, надати характеристику та провести аналіз фінансового стану підприємства, оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства, проаналізувати рівні фінансової безпеки

підприємства на основі індикаторного методу, дослідити формування системи фінансової безпеки, надати обґрунтування заходів щодо покращення фінансової безпеки підприємства по результатам діагностики його банкрутства, визначення адаптації підприємства до умов зовнішнього середовища

5 Перелік графічного матеріалу функціональні цілі економічної безпеки, елементи економічної безпеки підприємства, основні функціональні цілі фінансової безпеки підприємства, забезпечення фінансової безпеки підприємства, індикатори фінансової безпеки підприємства, етапи управління фінансовою безпекою підприємства, концепція управління фінансовою безпекою підприємства, показники ліквідності балансу підприємства, розрахунок показників ліквідності підприємства, показники фінансової стійкості підприємства, коефіцієнти оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства, періоди оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства, показники рентабельності підприємства, система індикаторів ФБП, результати розрахунків моделей ймовірності банкрутства, структурна схема механізму адаптації, джерела покриття витрат на адаптацію

6 Дата видачі завдання «05» червня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів	Стан виконання етапів	Примітка
Вибір теми та її затвердження	05.06. -10.06.23	
Підбір літератури та статистичних матеріалів	11.06.-14.07.23	
Консультація з керівником щодо організації роботи	15.07.-30.07.23	
Огляд джерел інформації	01.08.-30.08.23	
Написання чернетки першого розділу дипломної роботи	01.09.-30.09.23	
Аналітична обробка інформації та написання чернетки другого розділу роботи	01.10.-15.11.23	
Обробка матеріалу для написання аналітичних розрахунків третього розділу роботи	16.11.-30.12.23	
Перед захист на кафедрі. Кінцеве оформлення роботи	30.12.23	

Студент О.С. Пешкова

Керівник О.А.Єрмоленко

Зміст

Вступ	5
1 Теоретичні основи управління фінансовою безпекою підприємств	9
1.1 Місце фінансової безпеки в ієрархії економічної безпеки підприємства	9
1.2 Види та критерії оцінки фінансової стійкості підприємства	15
1.3 Механізм управління фінансовою безпекою підприємства	21
Висновки до першого розділу	28
2 Аналіз та оцінка фінансової безпеки підприємства ТОВ «Вестрон»	31
2.1 Характеристика та аналіз фінансового стану підприємства	31
2.2 Оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства	51
2.3 Оцінка фінансової безпеки підприємства за індикаторним методом	58
Висновки до другого розділу	65
3 Формування системи фінансової безпеки ТОВ «Вестрон»	68
3.1 Таксономічний аналіз як засіб інтегральної оцінки фінансової безпеки підприємства	68
3.2 Напрями підвищення фінансової безпеки підприємства на основі методу діагностики фінансового стану підприємства.	75
3.3 Визначення рівня адаптації підприємства до умов зовнішнього середовища	81
Висновки до третього розділу	88
Висновки	90
Список використаних джерел	92

					МРЕ. 112.02.04 ІТЗ			
Ізм.	Лист	№ докум.	Підпис	Дата	Управління фінансовою безпекою підприємства УкрДУЗТ			
Розроб.	Пешкова О.С.		<i>[Підпис]</i>	28/03/24				
Перевір.	Ермоленко О.А.		<i>[Підпис]</i>	28/03/24				
Н.контр.	Тройнікова О.М.		<i>[Підпис]</i>	28/03/24				
Затверд.	Кірдина О.Г.		<i>[Підпис]</i>	28/03/24				
					Літера	Аркуш	Листів	
						4		

Додаток А – Агрегований баланс за 2018-2022 рр

99

Додаток Б – Агрегований звіт про фінансові результати за 2018-2022 рр

101

						Аркуш
						5
Ізм.	Лист	л.	Підпис	Дата		

Вступ

Актуальність дослідження процесу забезпечення фінансової безпеки підприємств полягає в тому, що в економічних умовах перехідного періоду організації, які досягли широкої економічної самостійності, потребують принципово нових підходів до забезпечення своєї фінансової безпеки. власної економічної безпеки, що потребує фундаментальної трансформації всієї системи захисту економічних інтересів.

У становленні ринкових відносин, створенні правової бази для підприємництва, посиленні недобросовісної конкуренції та криміналізації окремих галузей економіки основний тягар цих проблем лягає на суб'єкти господарювання, які в багатьох випадках не готові до їх вирішення.

Одним із найважливіших питань підприємницької діяльності будь-якої організації в умовах ринкової економіки є забезпечення фінансової безпеки, як основної складової економічної безпеки підприємства. У більшості регіонів України рівень фінансової забезпеченості підприємництва низький. Про це свідчать: незадовільні показники фінансового стану та ефективності господарської діяльності та використання ресурсів; негативні тенденції щодо кількості існуючих та нових суб'єктів господарювання та обсягів господарської діяльності; кількість кримінальних правопорушень, корупційних та дискримінаційних дій, які зростають на підприємствах, низький рівень корпоративної конкурентоспроможності та інноваційної діяльності.

Предметом дослідження є система забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Об'єктом дослідження є фінансова безпека підприємств.

Практичне значення, теоретичне значення та практична значущість проблеми визначають вибір, цілі та завдання теми дослідження.

Мета роботи – визначити основні елементи корпоративної фінансової безпеки в умовах фінансової кризи та можливі напрями її забезпечення.

Для досягнення поставленої мети були визначені такі завдання:

- встановити місце фінансової безпеки в ієрархії економічної безпеки підприємства;
- оцінити фінансовий стан підприємства на основі комплексного фінансового аналізу;
- розглянути особливості організації підвищення фінансової безпеки підприємства в кризових ситуаціях.

Наукова новизна – це механізм адаптації підприємства до зовнішнього середовища, який, на відміну від наявних механізмів, передбачає зміну внутрішньосистемних параметрів підприємства.

Метод дослідження – це діалектичний метод розуміння, який передбачає дослідження корпоративного розвитку, взаємозв'язків та взаємозалежних фінансових відносин. У процесі дослідження для визначення математичного пояснення моделі економічної поведінки підприємства та оцінки моделі економічної поведінки підприємства харчової промисловості використовувалися такі методи, як аналітичний синтез, порівняльний економічний аналіз, графічний метод і кореляційно-регресійний аналіз. Обробка даних здійснюється за допомогою сучасної комп'ютерної техніки та програмного забезпечення.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники: О. В. Ареф'єва, І. О. Бланк, А. Є. Воронкова, С. М. Ільяшенко, Г. В. Задорожний, Г. В. Козаченко, Л. А. Костирко, В. П. Пономарьов, О. О. Терещенко, В. В. Шликов та ін. Ця сфера, особливо проблема створення ефективної системи фінансової безпеки підприємства та її інтеграції в її організаційно-економічний механізм досі не вирішена.

Практичне значення отриманих результатів полягає у визначенні ступеня адаптованості підприємств до умов зовнішнього середовища.

В ході підготовки та виконання роботи автором була використана інформація, у тому числі текст, алгоритми, методики проведення аналізу, досліджень, визначення певних характеристик, параметрів та вихідних даних, розрахунків, тощо, які містяться у джерелах [1-83], наведених у списку використаних джерел, а також інформація, отримана у результаті консультування

з керівником роботи, науковими, науково-педагогічними працівниками та іншими особами, яка є неопублікованими авторськими напрацюваннями (найсучасніша інформація дослідницького, інноваційного характеру), дозволеними для використання автору цієї роботи виключно при виконанні тільки цієї кваліфікаційної роботи.

За темою магістерської роботи опубліковано тези «Вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на економічну та фінансову безпеку підприємства» збірник XII Міжнародної науково-практичної конференції "Фінансове та інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки бізнесу в умовах воєнної економіки та повоєнного відновлення " (16-17 листопада 2023 року)– Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023 – 580 с. та тези «Управління фінансовою безпекою підприємства відповідно до принципів її забезпечення» на конференції «Студентська науково-технічна конференція» у секції фінансів, обліку і аудиту, УкрДУЗТ.

1 Теоретичні основи управління фінансовою безпекою підприємств

1.1 Місце фінансової безпеки в ієрархії економічної безпеки підприємства

На сьогодні вивчення фінансової безпеки суб'єктів господарювання є актуальним питанням. Наукових розробок у цій галузі знань практично немає. Все більше уваги приділяють дослідженням корпоративної економічної безпеки.

Ефективний розвиток національної економіки значною мірою залежить від рівня її економічної безпеки, оскільки лише за таких умов можлива реалізація незалежної внутрішньої та зовнішньої політики, що відповідає національним інтересам. Національна економічна безпека є складною, багаторівневою системою, яка обов'язково потребує захисту всіх складових на різних рівнях ієрархії управління економікою: країн, регіонів, галузей, секторів економіки, окремих підприємств та окремих осіб.

Деякі економісти розрізняють два основні способи визначення економічної безпеки. Перший підхід заснований на використанні концепції загрози. Другий підхід полягає в уникненні використання концепції загрози у визначеннях безпеки на основі економічної концепції досягнення цілей діяльності підприємства.

Підприємства стикаються з конкурентними умовами та економічними ризиками. З цього визначення випливають два важливі аспекти – стандарти забезпечення безпеки – досягнення бізнес-цілей, а також врахування факторів зовнішніх умов – конкуренції, економічних ризиків. Також підкреслюється умова досягнення бізнес-цілей – ефективність використання ресурсів. В основу цього визначення покладено поняття загрози, небезпеки.

Необхідність постійного дотримання економічної безпеки залежить від завдань, які кожен суб'єкт господарювання об'єктивно може вирішити для забезпечення стабільності своєї діяльності та досягнення основних цілей своєї діяльності. Рівень економічної безпеки підприємства залежить від здатності його керівництва та спеціалістів (керівників) ефективно уникати можливих загроз та

усувати шкідливу дію окремих негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Основними загрозами, визначеними як перешкоди для забезпечення економічної безпеки, є багатовимірність корпоративних, регіональних та національних економічних інтересів, слабка мотивація працівників до захисту від загроз та незацікавленість у кінцевих результатах корпоративної діяльності. Оскільки дебіторська та кредиторська заборгованість становлять більшу частку в балансі підприємства, знос активної частини основних засобів зростає. За таких умов підприємства змушені адаптуватися до зовнішнього середовища без негативних наслідків. Тому він має можливість контролювати внутрішні механізми роботи, відстежувати економічні показники виробничо-комерційної діяльності, приймати ефективні управлінські рішення.

Основною метою економічної безпеки підприємства є забезпечення його поточної стабільності, максимально ефективної діяльності та високого потенціалу для майбутнього розвитку.

Основні функціональні завдання економічної безпеки наведено на рисунку 1.1. Функціональні завдання визначають необхідні структурні елементи та формування загальної програми економічної безпеки організації, наведені на рисунку 1.2.

Загальна програма процесу забезпечення економічної безпеки організації включає такі дії, які здійснюються послідовно або одночасно. Забезпечення економічної безпеки передбачає виявлення, аналіз та оцінку існуючих загроз для кожного функціонального компонента та на цій основі розробку системи протидії та превентивних заходів.

Досягнення належного рівня економічної безпеки підприємства можливе лише за умови здійснення передбачених дій у необхідних обсягах.

Вважається, що в сучасних умовах господарювання найважливішим є фінансове питання, оскільки для забезпечення стабільності функціонування підприємства в цілому необхідне стабільне фінансове становище. При цьому

стабільний рівень прибутку підприємства забезпечить дотримання її економічних інтересів і захистить від різноманітних загроз її фінансовому становищу.

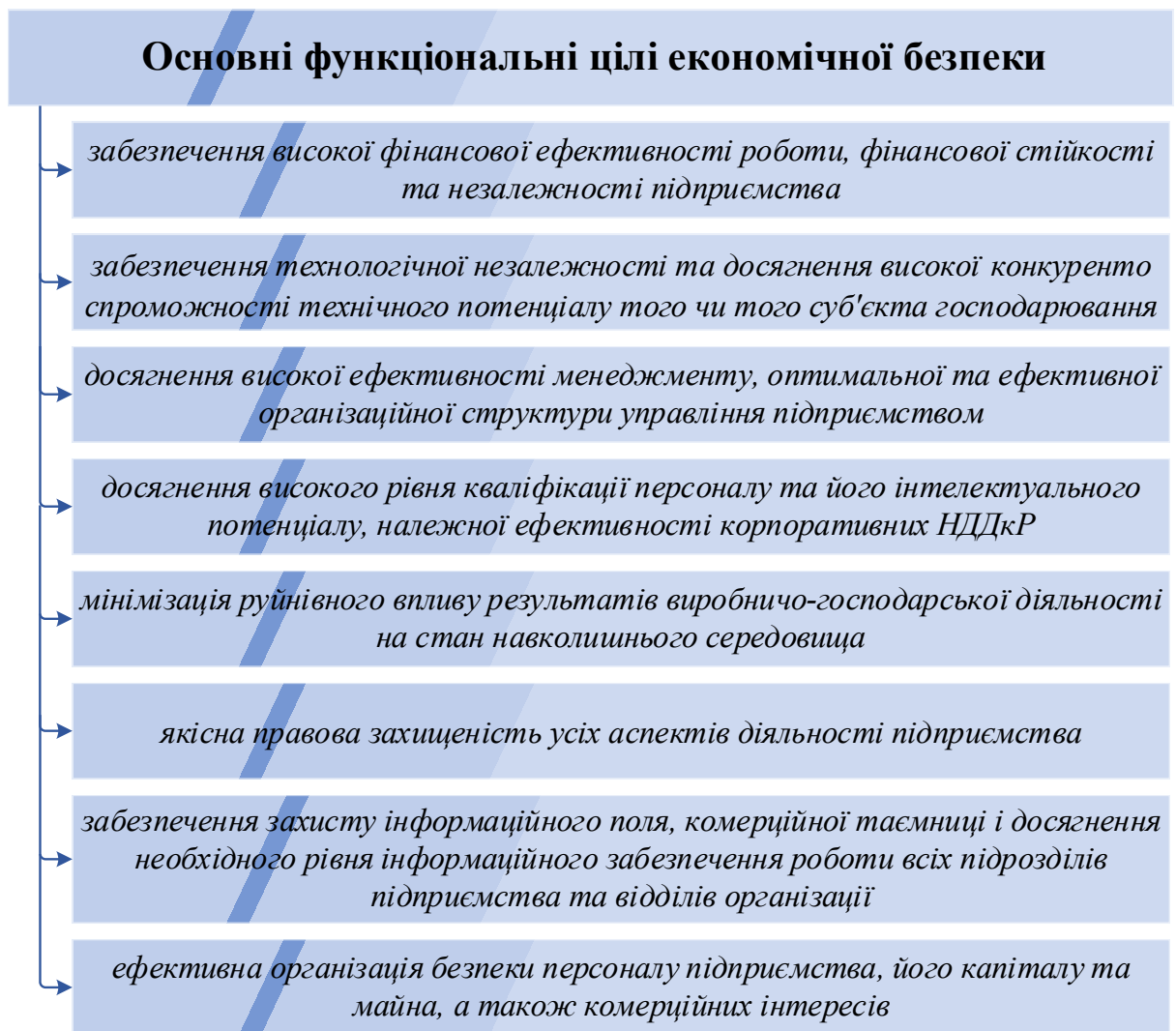

Рисунок 1.1 – Функціональні цілі економічної безпеки підприємства

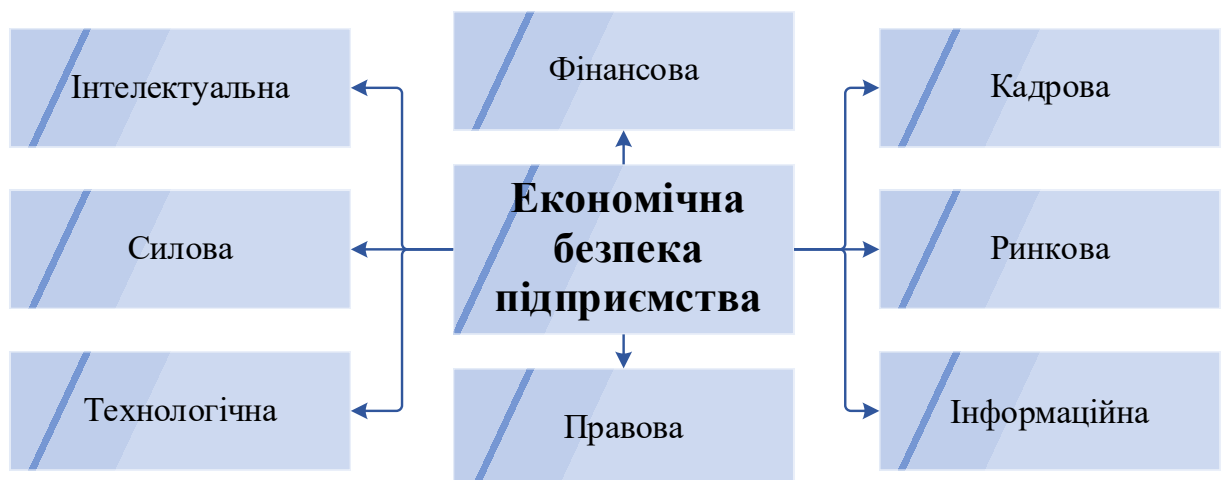

Рисунок 1.2 – Елементи економічної безпеки підприємства

Рисунок 1.3 – Схема процесу організації економічної безпеки підприємства

Фінансова безпека – загальний термін, що охоплює безпеку суб'єктів господарювання на всіх рівнях, починаючи від держави і закінчуючи кожним її складовим. Фінансова стійкість організації – це запобігання негативним наслідкам від зовнішніх факторів, а також здатність оперативно усувати різноманітні небезпеки або змінювати умови, які негативно позначаються на її діяльності. Визначення цього поняття включає набір методів, які сприяють конкурентоспроможності та фінансовій стабільності підприємства, а також методів підвищення добробуту працівників[12, с.98].

Визначення фінансової безпеки організації можна дещо змінити, якщо використати підхід, застосований під час перевірки основних засад національної безпеки в Законі України «Про основи національної безпеки». Крім того, фінансову стійкість підприємства слід розглядати як захист життєво важливих інтересів підприємства, що забезпечує його безперервний розвиток, виявлення реальних і потенційних загроз економічним ресурсам та їх нейтралізацію.

Необхідність послідовного дотримання фінансової безпеки об'єктивно зумовлена завданням підтримки стабільності підприємства та досягненням

основних цілей кожного суб'єкта господарювання. Фінансова безпека фірми залежить від здатності керівництва уникати потенційних небезпек і зменшувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх компонентів середовища на підприємство [22].

Негативний вплив на фінансову безпеку може виникнути через свідомі чи несвідомі дії окремих посадових осіб та суб'єктів господарювання (державних суб'єктів, міжнародних організацій, підприємств-конкурентів) або через збіг об'єктивних явищ (стан фінансової ситуації на ринках даної корпорації, наукові висновки та технологічний розвиток, діяльність великих сил тощо).

Залежно від особистого стану негативний вплив на фінансову стабільність може мати як об'єктивну, так і суб'єктивну складову. Ці негативні наслідки вважаються об'єктивними та виникають незалежно від волі підприємства чи окремих працівників. Суб'єктивні ефекти виникають внаслідок неефективної роботи всього підприємства або окремих працівників (насамперед керівників і функціональних керівників) [5].

Основним завданням фінансової безпеки підприємства є забезпечення її довгострокової ефективності та максимального потенціалу розвитку в майбутньому. Основні цілі фінансової безпеки проілюстровані на рисунку 1.4.

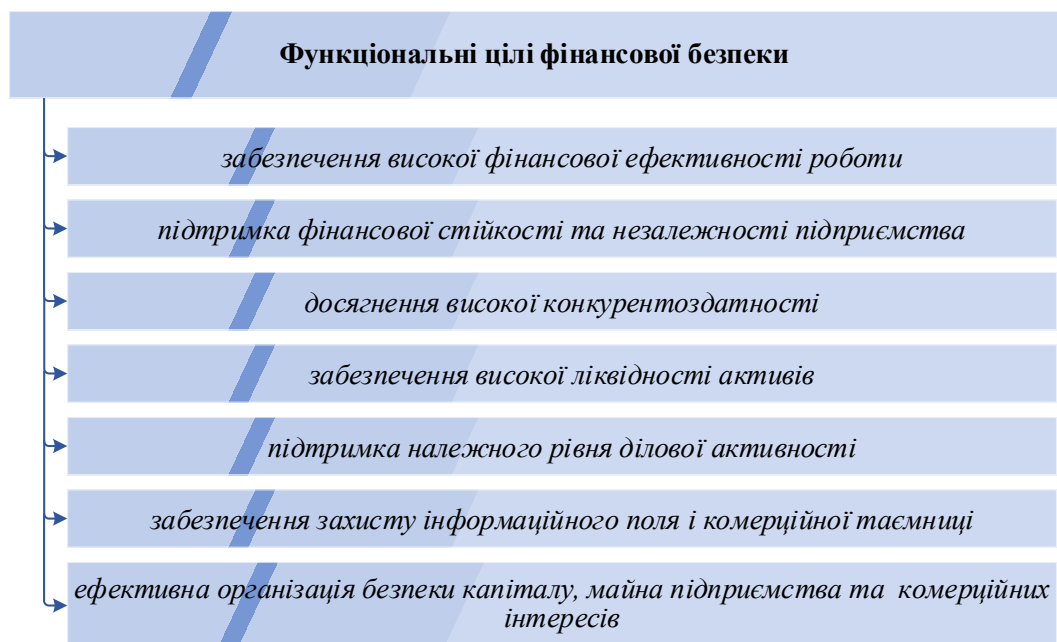

Рисунок 1.4 – Основні функціональні цілі фінансової безпеки підприємства

Фінансовий ризик підприємства є похідним від вибору його власниками або

керівниками фінансової альтернативи, спрямованої на досягнення бажаної мети з імовірністю фінансових втрат через невизначеність умов її реалізації [39, с.49].].

Як наслідок, система організаційного забезпечення фінансової безпеки на підприємстві має являти собою комплекс взаємозалежних рішень, збалансованих у сфері фінансового захисту суб'єкта господарювання та організації його фінансової діяльності.

Загальна схема процедури організації фінансової безпеки передбачає наступні дії (кроки), які виконуються послідовно або одночасно:

- створення необхідних фінансових ресурсів;
- загалом, стратегічні прогнози та планування щодо фінансової стабільності;
- планування фінансово-господарської діяльності в рамках стратегічної діяльності підприємства;
- загальне планування фінансової безпеки в тактичному плані;
- планування фінансово-господарської діяльності всередині підприємства називається тактичним плануванням;
- управління фінансами та господарською діяльністю всередині підприємства називається оперативним менеджментом;
- здійснення функціонального аналізу ступеня забезпеченості фінансами;
- загальна оцінка досягнутого ступеня фінансової безпеки.

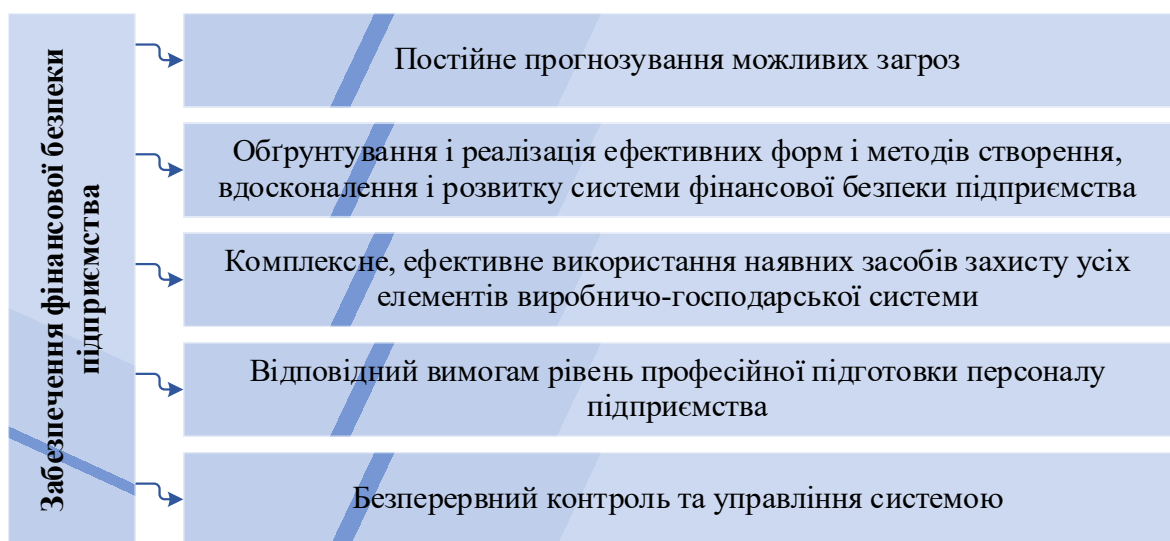

Рисунок 1.5 – Забезпечення фінансової безпеки підприємства

Як наслідок, фінансова стійкість підприємства є частиною економічної

стабільності підприємства, яка представлена станом підприємства:

- дає можливість корпорації забезпечити довгострокову фінансову стійкість, життєздатність, ліквідність і достатню фінансову автономію підприємства.
- забезпечує найбільший ступінь участі та використання фінансових ресурсів підприємства,
- дозволяє ідентифікувати небезпеки та ризики для стану підприємства та розробити плани щодо якнайшвидшого усунення цих небезпек і ризиків.
- дозволяє самостійно розробляти та реалізовувати фінансову стратегію.
- має вимірюватися кількісними та якісними показниками, що мають периферійні значення.

1.2 Види та критерії оцінки фінансової стійкості підприємства

Наразі не існує універсальної моделі для визначення рівня фінансової безпеки корпорації. Цей метод актуальний для оцінки рівня економічної безпеки.

Основним показником фінансової безпеки підприємства має бути чистий прибуток. На основі критерію можна визначити всі компоненти (індикатори) системи. Ці компоненти описують стан фінансової безпеки [48, с.87]. Індикатори, або метрики фінансової стійкості, служать кількісними показниками стану фінансової діяльності, Ці метрики обрані для оцінки фінансової стійкості підприємства.

Виходячи з визначення, що фінансова безпека підприємства – це стан найбільш ефективного використання його корпоративних ресурсів, оцінка поточного рівня фінансової безпеки у визначенні В. І. Мунтіяна має ґрунтуватися на даних фінансової звітності (структура капіталу та витрат, неплатоспроможність, фінансова стабільність, прибуток і рентабельність, заборгованість тощо), перевага в конкуренції, ступінь і якість менеджменту, постачання і клієнти, а також цінні папери підприємства [57].

Завершальним етапом цієї оцінки є визначення ефективності підприємства та

його різних підрозділів у запобіганні фінансовій шкоді для безпеки бізнесу. Такий підхід, як ми вважаємо, досить розширювальний, першим кроком є власне, визначення процесу забезпечення фінансової стабільності як частини всієї діяльності підприємства, другим кроком є оцінка використання ресурсів підприємства.

Крім того, в літературі висвітлюються лише процедура розрахунку фінансової стійкості та платоспроможності, загальновідомі формули розрахунку цих показників, але не уточнюється позиція авторів щодо механізму розрахунку інших показників. З одного боку, це зменшує практичні можливості підходу, а з іншого – є основою для додаткових теоретичних розробок щодо з'ясування практичних механізмів реалізації теоретиками та практиками.

Індикатори фінансової безпеки підприємства			
мінімальний розмір статутного фонду	величина активів	обсяг продаж	строк окупності капітальних вкладень
оборотність активів	розмір інвестицій	показник достатності сукупного капіталу	рівень інновацій
коефіцієнт рентабельності капіталовкладень	частка запозиченого капіталу	відношення прибутку до середньрічного капіталу	прибутковість капіталу
прибутковість активів	достатність обігового капіталу	платоспроможність	достатність обігового капіталу
ліквідність (поточна – відношення зобов'язань до активів банку зі строком виконання до 1 місяця; короткострокова – від 1 до 3 місяців; загальна)			
коефіцієнт миттєвої оцінки (різновид коефіцієнта ліквідності)	максимальний розмір ризику на одного позичальника		величина ліквідного дефіциту
рівень оподаткування	період погашення дебіторської заборгованості	розмір позичкового відсотка	періодичність погашення заборгованості
коефіцієнт покриття відсотка	сума кредитування дебетурою (незабезпеченим борговим зобов'язанням)		

Рисунок 1.6 – Індикатори фінансової безпеки підприємства

Беручи до уваги фінансову безпеку підприємства, М. М. Єрмошенко вважає, що показником її оцінки може бути прибуток [29]. Оскільки прибуток є фінансовим показником, доцільно припустити, що наявність прибутку, а також його обсяг, є критерієм оцінки найбільш суттєвої складової економічної безпеки — фінансової безпеки. Ми вважаємо, що однозначно підтримати цей підхід важко, оскільки це

просте зображення проблеми визначення фінансової стійкості підприємства. Прибуток сам по собі є абсолютним числом, і точніше, вважати його основою фінансової стабільності.

Коефіцієнтний метод є найпередовішим і найпопулярнішим методом у світі. Він виходить з розрахунку системи коефіцієнтів, яка описує різні аспекти діяльності підприємства та враховує вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на його фінансову стійкість. Такий підхід має кілька варіантів, один з яких – зменшення кількості коефіцієнтів до мінімально необхідного для бухгалтерського обліку світу, це робиться з точки зору бухгалтерської професії щодо діяльності підприємства.

Функціональна структура фінансової діяльності і, як наслідок, фінансової безпеки підприємства включає наступне [21, с. 153]:

- фінансово – фінансові відносини з бюджетом (платежі до бюджетів, за можливості – кредит або фінансування з бюджету);
- фінансові – кредити на операційні витрати, виплату заробітної плати працівникам, розрахунки з постачальниками та отримання коштів від споживачів товарів і послуг;
- валютні – при здійсненні експортно-імпортних операцій (купівля-продаж іноземної валюти, кредитування в іноземній валюті, розрахунки за іноземними контрактами та зобов'язаннями в іноземній валюті, купівля-продаж іноземної продукції та послуг в іноземній валюті).
- банківська справа – відносини між підприємством і банками щодо кредитів і депозитів;
- капітальні витрати на розширення бізнесу, включаючи вартість довгострокових кредитів;
- поглинання – підприємство купує акції у інших підприємств і випускає власні акції.
- страхування – захист активів підприємства або результатів його діяльності, безпечна робота та збереження здоров'я працівників [20, с. 147].

Індикатори фінансової безпеки підприємства, навпаки, входять до системи показників, що описують умовний характер фінансової безпеки підприємства у

складі зазначених функціональних компонентів (підсистем). І навпаки, індикатори фінансової безпеки підприємства також є індикаторами системи показників, яка описує стан фінансової діяльності на підприємстві, тому вони є частиною цієї системи, оскільки представляють стан цієї безпеки та повністю базуються на фінансових показниках.

Показники, які описують фінансовий стан підприємства, наведені нижче: їхня величина є більшою завдяки простоті розрахунку та розуміння. Ці значення виводяться зі спеціальних формул, які варіюються від 0 (відсутність фінансової безпеки) до 1 (найвищий рівень фінансової безпеки); важливість і суттєвість речі; на основі діючих правил бухгалтерського обліку та статистики, а також оперативного (внутрішньосистемного, внутрішньокорпоративного) обліку за наявності; швидкість реагування на стан фінансової безпеки; повно та всебічно обговорити всі аспекти фінансової діяльності підприємства, а також адекватно описати фінансову діяльність підприємства в комплексі; визначити, наскільки державні фінанси постійно контролюються та оцінюються як достатні або відсутні; займатися плануванням, обліком та аналізом фінансової діяльності підприємства.

Не користуючись перевагами процесу розрахунків, ми виявляємо, що оптимальний рівень безпеки дорівнює 1. Чим ближче показник рівня безпеки до цього значення, тим критичнішою стає фінансова безпека підприємства.

На основі кількісної оцінки можна диференціювати ступінь фінансової безпеки підприємства та пояснити це з точки зору глобального інтересу підприємства – збереження своїх позицій на ринку. Розподіл рівнів фінансової безпеки на підприємстві та їхні відповідні інтерпретації залежать від ступеня конкуренції в галузі, в якій бере участь підприємство. Це твердження впливає з висновку: коли конкуренція нижча на ринку чи в галузі, підприємство більш безпечне у своїх фінансах і, навпаки, коли конкуренція вища, підприємство менш безпечне у своїх фінансах і потребує збільшення інвестицій з метою його підтримки [30, с. 250].

Для підприємств, що працюють в умовах конкуренції, виділяють наступні види рівнів фінансової безпеки підприємство можна розпізнати: підтримуюча,

мінімальна, дуже низька, низька, середня, висока та дуже висока.

Для підприємств, діяльність яких є монополістичною та захищеною державними суб'єктами, які стурбовані глобальною конкуренцією, можливі такі рівні фінансової безпеки: сприятливий, необхідний і достатній. Якщо діяльність підприємства-монополіста на внутрішньому ринку не захищена протекціоністськими діями з боку держави проти конкуренції з боку іноземних корпорацій, то дані на рисунку 1.7 можна використовувати для оцінки ступеня надійності її фінансів.

Рівень фінансової безпеки підприємства	Показник рівня фінансової безпеки	Характеристика стану підприємства на момент оцінки фінансової безпеки
підтримуючий	До 0,05	Нестійкість фінансової безпеки. Підприємство знаходиться на межі фінансової безпеки, оскільки при незначному зменшенні прибутку може її втратити
мінімальний	0,06 – 0,10	Підприємство знаходиться в фінансовій безпеці і здатне найближчі рік-два її підтримувати
дуже низький	0,11 – 0,19	Обсяг інвестиційної підтримки умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємств, дозволяє зберегти займаючу ринкову позицію в поточному періоді, ставить під загрозу її в найближчій перспективі.
низький	0,2 – 0,29	Об'єм інвестиційної підтримки умов, , що забезпечують фінансову безпеку підприємств, дозволяє зберегти займаючу ринкову позицію в поточному періоді і в найближчій (рік – два) перспективі
середній	0,3 – 0,49	Об'єм інвестиційної підтримки умов, , що забезпечують фінансову безпеку підприємств, дозволяє зберегти займаючу ринкову позицію в поточному періоді і в середній (два – чотири роки) перспективі, а також заложити фундамент формування конкурентних переваг
високий	0,5 – 0,7	Інвестиційна підтримка умов, обумовлюючих фінансову безпеку підприємства, здійснюється з врахуванням основних потреб ринку, що дозволяє зберегти стратегічні позиції підприємства на ринку, мати суттєві конкурентні переваги
дуже високий	Понад 0,7	Інвестиційна підтримка умов, обумовлюючих фінансову безпеку підприємства, здійснюється з врахуванням практично всіх потреб ринку, що дозволяє підприємству мати суттєві конкурентні переваги стратегічного характеру і стати лідером ринку (чи галузі)

Рисунок 1.7 – Характеристика рівнів фінансової безпеки підприємства, діючого в умовах конкуренції

Наведений матеріал свідчить про те, що одним із найважливіших питань

ефективного розвитку підприємства є забезпечення його фінансової стійкості. Забезпечення фінансової стабільності вимагає створення власної системи безпеки підприємства, покликаної розпізнавати та запобігати як зовнішнім, так і внутрішнім небезпекам, зберігати активи підприємства та досягати її основної мети.

Механізм забезпечення фінансової безпеки на підприємстві – це систематизоване поєднання різноманітних засобів, методів, важелів та інформації, що покликане виробляти економічні закономірності, які є об'єктивними та існують у складі управління фінансовою безпекою підприємства. Ці засоби, методи, важелі та інформація виробляються суб'єктами управління фінансовою безпекою підприємства з метою досягнення та збереження фінансових інтересів останнього[25, с. 369].

Рівень фінансової безпеки підприємства	Показник рівня фінансової безпеки	Характеристика стану підприємства на момент оцінки фінансової безпеки
підтримуючий	E_m , нижчий прийнятого в галузі	Темпи відтворення капіталу підприємства недостатні. Фінансова безпека підприємства носить нестійкий характер, оскільки його ринкові позиції забезпечуються протекцією з боку держави
необхідний	E_m , прийнятий в галузі	Темпи відтворення капіталу підприємства носять нормативний характер, що забезпечує підтримку необхідної кількості дій виробництва на необхідному якісному рівні заданим планам підвищення організаційно-технічного рівня виробництва
достатній	E_m , більше прийнятого в галузі	Темпи відтворення капіталу підприємства перевищують нормативний рівень що дозволяє забезпечити ріст організаційно-технічного рівня виробництва

Рисунок 1.8 – Характеристика рівнів фінансової безпеки підприємства – монополіста

Щоб уникнути ризиків, організація повинна створити систему управління фінансовою безпекою, яка дозволить визначити фінансовий стан організації, передбачити потенційні небезпеки та оцінити поточні небезпеки, а також вжити ряд дій для забезпечення стабільності та послідовності фінансової безпеки.

систему, щоб мати можливість процвітати в конкурентних економічних умовах, які склалися внаслідок фінансової кризи в країні.

1.3 Механізм управління фінансовою безпекою підприємства

Сучасний стан розвитку економіки України зумовлює необхідність вдосконалення та розширення нових методів і підходів щодо фінансової безпеки корпорацій. Розвиток системи управління фінансовою безпекою підприємства забезпечить стійкість підприємства до фінансових загроз, стабільну фінансову систему, прибутковість і підвищення економічного потенціалу. Важливою складовою ефективного управління фінансовою безпекою є розуміння самого визначення управління фінансовою безпекою та його складових частин.

Теоретичну основу дослідження фінансової безпеки підприємства складають зусилля таких учених, як В.В. Орлова, К.С. Горячова, О.М. Марченко, І.О. Бланк, М.М. Єрмошенко, Х.О. Турхан та ін. віддаючи належне значним науковим досягненням авторів, важливо відзначити, що, незважаючи на низку досліджень щодо розробки механізму управління фінансовою безпекою, немає загального консенсусу щодо його природи чи складових. Крім того, недостатньо уваги приділено розробці концепції управління фінансовою безпекою, яка б сприяла комплексному розумінню кроків, необхідних для забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Забезпечення належного ступеня фінансової безпеки на рівні підприємства залежить від розробленої концепції управління фінансовою безпекою, яка базується на розробці стратегії управління фінансовою безпекою, політики та механізму забезпечення фінансової безпеки на рівні підприємства.

Ідея безпеки підприємства – це цілісний і системний підхід до розуміння, планування та представлення методів усунення небезпек, які реально існують в підприємства або є потенційними загрозами для підприємства, а також методів

мінімізації потенційної шкоди.

Будь-яка ідея повинна мати достатній ступінь гнучкості та конструктивного мислення, щоб реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

Визначення конструктивності полягає в тому, що вона повинна представляти початковий стан об'єкта, перетворення якого передбачається концепцією, а також стан об'єкта після реалізації концепції. процеси (способи) використання закріплених ресурсів і засобів.

Виходячи із зазначених вимог, концепція управління фінансовою безпекою підприємства повинна включати такі етапи: аналіз небезпек і загроз фінансовій безпеці підприємства; формування стратегії управління фінансовою безпекою підприємства; створення системи управління фінансовою безпекою; розробка комплексу кроків, необхідних для реалізації основних концепцій управління фінансовою безпекою; розробка методичного інструментарію оцінки стану фінансової безпеки підприємства; реалізація концепції управління фінансовою безпекою підприємства; оцінка ефективності концепції управління фінансовою безпекою підприємства; коригування тактики та стратегії управління фінансовою безпекою відповідно до умов, що змінюються (рисунок 1.9).

На першому етапі передбачається діагностика фінансової складової економічної безпеки підприємства – виявлення потенційних загроз і небезпек, ступеня їх значущості, розміру потенційного збитку, причин виникнення небезпек і загроз та прогнозування потенційні наслідки загроз.

Другий етап (стратегічний рівень) передбачає розробку стратегії управління фінансовою безпекою. Крім того, на цьому етапі формуються конкретні цілі щодо фінансової безпеки, визначається мета управління фінансовою безпекою та ставляться завдання, які допоможуть досягти концепції фінансової безпеки та реалізації стратегії щодо фінансової безпеки на рівні підприємства.

На третьому етапі (тактичний рівень) завершується процес розробки системи управління фінансовою безпекою підприємства: вибираються принципи управління фінансовою безпекою підприємства, визначаються функції управління

фінансовою безпекою, а також організація управління фінансовою безпекою підприємства.

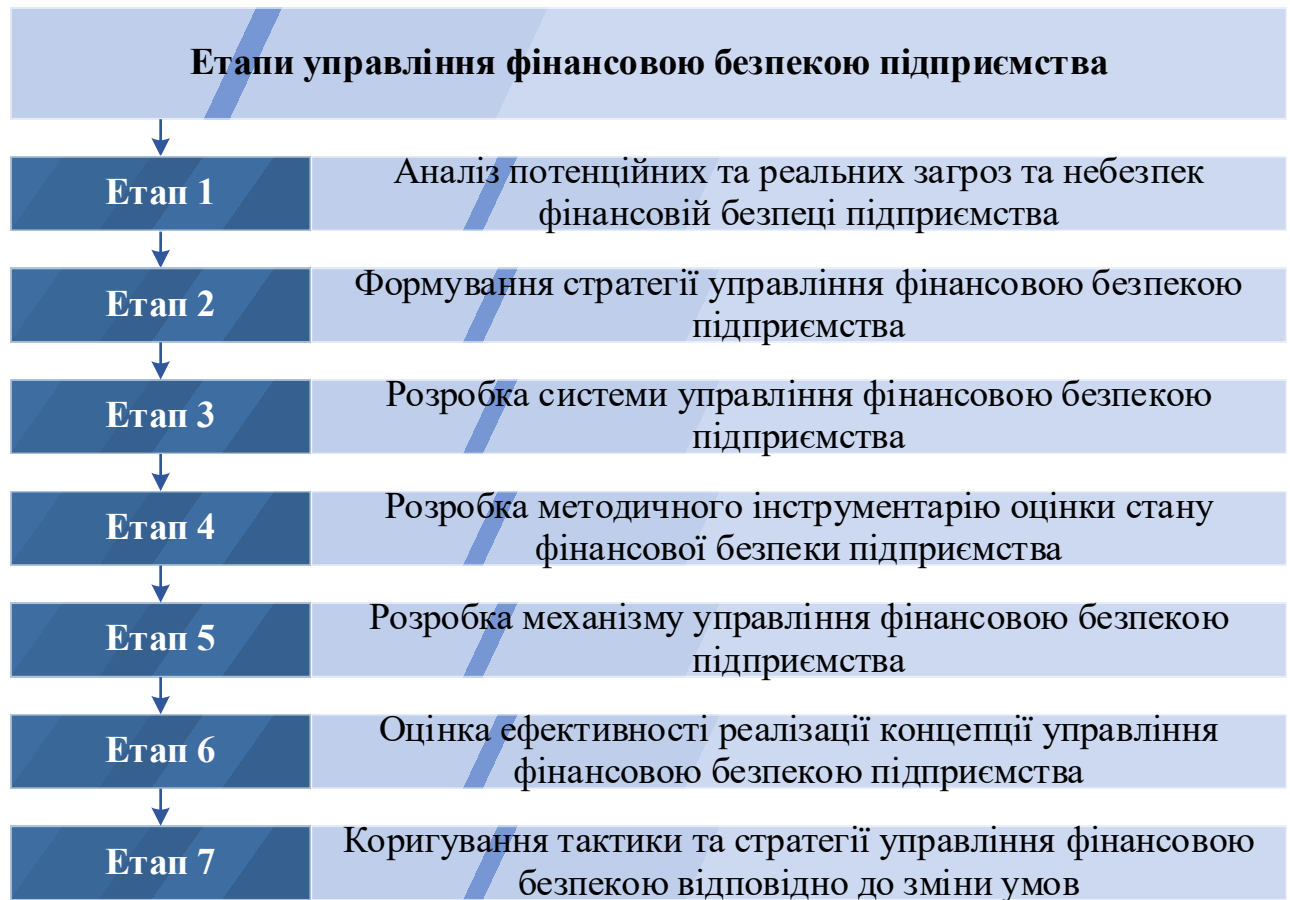

Рисунок 1.9 – Етапи управління фінансовою безпекою підприємства

Цей етап також передбачає розробку комплексу кроків, необхідних для реалізації першочергових цілей концепції управління фінансовою безпекою підприємства, що передбачає створення необхідних умов для реалізації процесу управління фінансовою безпекою; пошук джерел фінансового забезпечення концепції управління фінансовою безпекою підприємства; навчання працівників у сфері управління фінансовою безпекою; навчання працівників таємниці підприємства, правилам ведення документації та технічних засобів, створення підрозділу фінансового забезпечення. Все це необхідно для правильного управління фінансовою безпекою підприємства.

Створення методичного інструментарію оцінки ступеня фінансової безпеки підприємства передбачає вибір методів оцінки та визначення основних критеріїв та показників фінансової безпеки підприємства.

Центральним аспектом управління фінансовою безпекою є створення механізму управління фінансовою безпекою підприємства. Без створення функціонального механізму реалізація наміченої мети концепції неприпустима.

Оцінка ефективності впровадження концепції управління фінансовою безпекою на підприємстві має на меті оцінити ступінь відповідності концепції цілям і завданням, які були перед нею спочатку задумані, а також ефективність реалізована концепція.

Остаточним компонентом концепції управління фінансовою безпекою є коригування стратегії, тактики та методів досягнення цілей, пов'язаних із концепцією, у відповідь на зміни середовища.

Як наслідок, першочерговим етапом концепції управління фінансовою безпекою підприємства є створення механізму розпізнавання та попередження зовнішніх і внутрішніх загроз, що призведе до захисту фінансових активів підприємства.

На сьогодні немає універсальної згоди щодо визначення поняття «механізм управління фінансовою безпекою підприємства». Щоб зрозуміти визначення цього поняття, спочатку необхідно розглянути фундаментальне поняття «механізм».

Визначення терміну «механізм» було виведено з необхідності опису взаємодії між соціальними процесами та процесами виробництва, щоб описати їх як механізм. Вирішальним у цій аналогії є використання руху, зусиль, переміщення та ресурсів для отримання позитивного ефекту. прототипи найосновніших механізмів, отриманих з фізики (важіль, похила площина, шарнір тощо). У цій економіці механізмом вважається сукупність інструментів. Механізм вважається системою, яка забезпечує послідовність дій, стан процесів, який керує будь-якою дією або процедурою, і є переносно «механізованим». Механізм передбачає певну послідовність економічних подій, які відбуваються в конкретних умовах у результаті початкового стимулу.

Аналіз фінансово-економічної літератури дозволив зробити висновок про те, що науковці як вітчизняних, так і зарубіжних країн мають різне визначення поняття «механізм».

Механізм зазвичай використовується для опису системи, яка визначає порядок певної діяльності та визначає послідовність станів і процесів, які складають будь-яку дію.

Словник іноземних мов описує «механізм» як ряд перехідних стадій або процесів у будь-якому явищі.

Таким чином, найважливішим аспектом визначення слова «механізм» є те, що він складається з елементів, методів і засобів, які беруть участь у певному процесі, події чи дії. Вивчивши зміст категорії «механізм», рекомендується дослідити фундаментальне поняття «механізм керування».

Суть механізму управління також розкривається вченими по-різному.

О.М. Ястремська та В.С. Пономаренко розкривають таємницю механізму управління, виділяючи суттєві складові та мету їх узгодження. У їхньому аналізі «механізм управління» організацією – це сукупність структур, методів і засобів управління, об'єднаних спільною метою. З огляду на це досягається поєднання та узгодження громадських, індивідуальних та організаційних інтересів, підтримується підприємство як фінансово життєздатна система та сприяє функціонуванню та розвитку організації.

І. А. Бланк вважає, що механізм управління включає державні закони і правила, ринковий механізм регулювання, внутрішні механізми окремих аспектів, механізми поширення інформації, методи управління та контролю.

Механізм управління Л. Г. Мельник описує як складову (найвпливовішу частину) системи управління, яка впливає на фактори, залежні від результатів діяльності, якими керує об'єкт. Крім того, цілі, критерії, фактори, методи та результати управління розглядаються як частина механізму управління.

А.А. Садеков і В.В. Цурик вважають, що механізм управління – це система впливу, яка впливає на намічену мету з метою досягнення бажаного результату, представлена комплексом факторів, які взаємодоповнюють і залежать і мають свої форми управлінського впливу.

У тлумачному словнику термінів і понять «механізм управління» описується як сукупність органів, методів і прийомів (прийомів, способів, технологій), які

використовуються для взаємодії між управлінською та керованою системами [76].

У сукупності наведені визначення та тлумачення приводять до висновку, що «механізм управління» слід розглядати як систему цілей, функцій, принципів, методів, засобів тощо, які взаємодіють між собою та мають безпосередній вплив на функціонування організації.

У науковій літературі поняття «управління фінансовою безпекою» вивчено недостатньо, як наслідок, відсутні наукові розробки з цього питання.

Під час аналізу ми виявили, що В.В. Орлова вважає, що «механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства» – це комплекс взаємопов’язаних складових, що визначає порядок прийняття рішень щодо розробки тактичних і стратегічних планів і захисту пріоритетних фінансових інтересів підприємства від різних небезпеки. Основними компонентами механізму є: вибір метрик, що використовуються для оцінки фінансової безпеки, оцінка рівня фінансової безпеки, ідентифікація значних загроз фінансовій безпеці, оцінка тривалості цих загроз, вибір стратегій та тактика щодо фінансової безпеки [59].

К.С. Горячова вважає, що «механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства» є репрезентативним комбінованим управлінським процесом і системою, яка існує в суперечливому відношенні до змісту і форми управління [16].

О.М. Марченко, І.П. Моїсеєнко вважає, що «механізм фінансового забезпечення підприємства» – це форма управління, яка задіює здібності та ресурси підприємства з метою забезпечення системно-важливих ефектів реалізації фінансового захисту його фінансово-економічних інтересів від ідентифікованих зовнішніх і внутрішніх загроз [55].

Враховуючи неоднозначність підходів до трактування механізму фінансової безпеки підприємства, вважаємо за необхідне запропонувати власне визначення, яке, на нашу думку, більш повно охарактеризує цей клас.

У загальному вигляді під механізмом управління ми розуміємо послідовну та впорядковану роботу системи управління в просторі та часі, яка покликана підвищити ефективність об’єкта управління.

Під «механізмом забезпечення фінансової безпеки підприємства» ми

розглядаємо дії управлінського персоналу, спрямовані на створення умов для ефективного використання фінансових можливостей підприємства, посилення захисту його фінансових інтересів від потенційних внутрішніх небезпек і зовнішнього характеру, а також для управління існуючими ризиками.

У спеціальній економічній літературі також відсутня одноманітність щодо складових фінансової безпеки підприємства.

Так, В.Л. Ліпкан вважає, що механізм безпеки включає набір цілей, функцій, принципів і методів, взаємодія яких покликана забезпечити належне функціонування системи.

І.О. Бланк вважає, що механізм управління фінансовою безпекою організації включає такі складові: систему державного регулювання фінансової безпеки організації, ринковий механізм регулювання фінансової безпеки організації, внутрішній механізм управління фінансовою безпекою організації. фінансова безпека організації, система методів управління, система засобів управління.

М.М. Єрмошенко вважає, що механізм управління фінансовою безпекою складається з економічних компонентів, мети та обов'язків управління, функцій, організаційної структури, принципів, методів управління, персоналу. Усі ці компоненти вважаються найважливішими для ефективності механізму.

К.С. Горячева вважає, що до складу системи управління фінансовою безпекою підприємства повинні входити такі складові: сукупність фінансових переваг підприємства; функції, принципи та методи управління; організаційна структура; апарат управління; техніка та технології управління; фінансові інструменти; критерії оцінки ступеня фінансової безпеки; та порядок управління фінансами підприємства.

Механізм управління фінансовою безпекою Н.О.Турхана включає три частини: суб'єкт (який розглядається як організаційна складова управління фінансовою безпекою), об'єкт, функції, важелі та інструменти.

Механізм управління фінансовою безпекою повинен включати компоненти, якими є: підсистема безпеки, набір методів, принципів, функцій, цілей, завдань, важелів та інструментів, цей механізм ілюструє загальну концепцію піклування про

фінансову безпеку підприємства (рисунк 1.10).

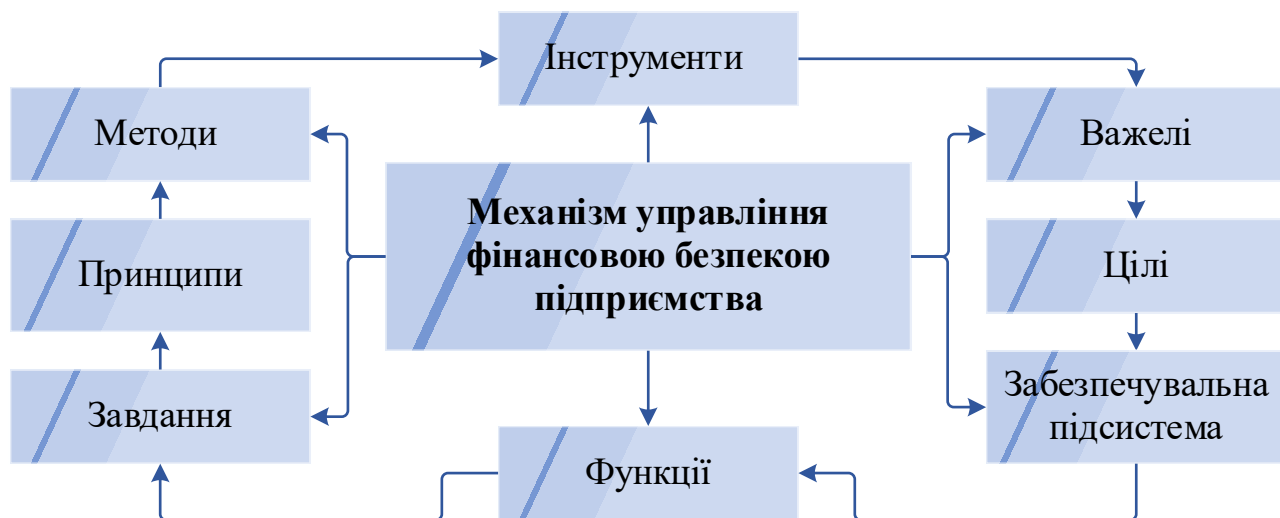

Рисунок 1.10 – Концепція управління фінансовою безпекою підприємства

На українських підприємствах досі не до кінця вирішено процес розробки механізму управління фінансовою безпекою, внаслідок чого концепція управління фінансовою безпекою значно спрощує розуміння та реалізацію процесу забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання, цей механізм це по суті концепція того, як реалізувати процес.

Першочерговий етап концепції управління безпекою на фінансовому рівні підприємства має передбачати створення спеціального механізму управління фінансовою безпекою, який буде спрямований на своєчасне виявлення та запобігання зовнішнім загрозам фінансам підприємства, а також забезпечення захисту фінансових активів підприємства.

Висновки до першого розділу

Економічна безпека підприємства – це використання корпоративних ресурсів для протидії небезпеці та підтримки роботи підприємства в сучасних сценаріях.

Економічна безпека характеризується постійною увагою до співвідношення економічної вигоди та держави, мотивації працівників до викорінення та запобігання збитку, складу та якості активів і пасивів підприємства. Рівень

економічної безпеки фірми залежить від компетентності та ефективності її керівництва та менеджерів, які повинні володіти здатністю адаптуватися до зовнішнього середовища та впливати на нього, контролювати внутрішній механізм функціонування, контролювати економічні показники діяльності та здійснювати оптимальне управлінське рішення.

Основною метою економічної безпеки підприємства є гарантія її постійної високої продуктивності та конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі.

Основними економічними цілями підприємства є збереження та збільшення вартості капіталу, забезпечення ліквідності та стабільності, підвищення рентабельності та ефективності, зниження ризику та збитків.

Основним показником фінансової безпеки організації є чистий прибуток, який є кінцевим грошовим результатом її фінансової діяльності. На основі критерію може бути створена система показників, що описує стан фінансової безпеки в різних аспектах.

Одним із поширених методів оцінки фінансової безпеки підприємства є коефіцієнтний метод, який виходить із розрахунку коефіцієнтів, що відповідають зв'язку між різними фінансовими показниками та зовнішніми факторами, що впливають на фінансову безпеку підприємства.

Для попередження небезпек на підприємстві має бути створена система органів управління фінансовою безпекою, які будуть проводити діагностику фінансового стану підприємства, прогнозувати потенційні небезпеки та аналізувати поточні небезпеки, а також розробляти та реалізовувати плани забезпечення стабільності та стійкості фінансового стану підприємства.

Сучасний стан розвитку економіки України зумовлює необхідність вдосконалення та розширення нових методів і підходів щодо фінансової безпеки корпорацій.

Одним з важливих компонентів ефективного управління фінансовою безпекою є розуміння визначення управління фінансовою безпекою та його компонентів, включаючи стратегію, політику та процедуру управління фінансовою безпекою підприємства.

Будь-яка ідея повинна бути задумана таким чином, щоб вона була продуктивною і досить універсальною, щоб адаптуватися до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Конструктивність поняття виводиться з початкового стану об'єкта, який змінюється в рамках поняття; стан об'єктів після реалізації концепції; заходи, які використовуються для досягнення намічених цілей; та механізм реалізації, тобто способи використання виділених коштів і ресурсів.

Виходячи з вимог, концепція управління фінансовою безпекою підприємства повинна включати такі етапи: аналіз небезпек і ризиків, пов'язаних з фінансовою безпекою підприємства; створення системи управління фінансовою безпекою підприємства; розробка комплексу кроків, необхідних для реалізації основних принципів концепції управління фінансовою безпекою; розробка методичного інструментарію оцінки стану фінансової безпеки підприємства; реалізація концепції управління фінансовою безпекою; коригування тактики і стратегії з урахуванням стану фінансової безпеки.

2 Аналіз та оцінка фінансової безпеки підприємства ТОВ «Вестрон»

2.1 Характеристика та аналіз фінансового стану підприємства

В нинішньому стані нестабільності сучасної економіки ефективність підприємства в першу чергу залежить від стабільності системи захисту його інтересів від внутрішніх і зовнішніх небезпек. Для забезпечення стабільного зростання в складних умовах кожному підприємству необхідно розробити ефективну систему організації своєї фінансової безпеки, процес якої починається з аналізу фінансового стану підприємства.

Найбільш точна оцінка фінансового стану підприємства здійснюється після розрахунку основних показників фінансової спроможності, ділової активності, ліквідності та ефективності. Фінансова оцінка підприємства базується на фінансовій звітності підприємства (№ 1 «Звіт про фінансовий стан» та створення № 2 «Звіт про фінансові результати»).

Для оцінки та обговорення фінансового стану та ступеня фінансової безпеки було розглянуто фінансову звітність ТОВ «Вестрон» за 2018-2022 роки.

Досліджуване підприємство ТОВ «Вестрон» є провідним підприємством в Україні, яка спеціалізується на реалізації всього комплексу завдань автоматизованого керування технологічними процесами на атомних і теплових електростанціях, а також інших галузях промисловості.

ТОВ «Вестрон» було створено 29 вересня 1994 року. Підписанню документу передувала широка взаємодія та переговори між членами Держкомітету з використання атомної енергії України (Держкомітету), корпорацією Хартрон та Кабінетом Міністрів України. Постановою Міністрів України від 11.03.1993 р. № 175 як єдиного претендента на проект АСУ ТП АЕС України та корпорації Westinghouse Electric. Рішення про створення ТОВ «Вестрон» було закріплено в першій угоді між Україною та США про співпрацю у сфері конверсії військового виробництва, яка була укладена у травні 1994 року.

ТОВ «Вестрон» створює, виробляє та реалізує різноманітну продукцію для

безпеки, надійності та якості технологічних процесів в АСУ.

Діяльність ТОВ «Вестрон» охоплює весь життєвий цикл систем АСУ ТП, включаючи проектування, створення, тестування, постачання, впровадження та експлуатаційну підтримку.

Спроектовані та створені системи належним чином функціонують на атомних електростанціях України. Підприємство має значну участь в АСУ ТП, що включає постачання обладнання та програмного забезпечення для іноземних клієнтів.

ТОВ «Вестрон» є надійним постачальником першокласних продуктів і послуг і прагне максимально задовольнити вимоги та очікування споживачів.

Основною платформою, яка використовується ТОВ «Вестрон» для створення систем автоматизації промислових об'єктів, є платформа «Вулкан-М». Платформа «Вулкан-М» є похідною від сучасних методів проектування та створення систем, а також максимального врахування багаторічного досвіду створення та експлуатації АСУ ТП, а також передової електроніки та розробки програмного забезпечення. Платформа постійно вдосконалюється та розвивається. Універсальна платформа «Вулкан-М» дозволяє створювати цифрові системи контролю та управління різними конструкціями та розмірами, розподіленими на кількох платформах. Ці системи розроблені відповідно до найвищих стандартів. Платформа «Вулкан-М» є похідною від обладнання, створеного та виробленого Westron згідно з Технічними умовами ТУ У 26.2-22708202-001:2016 та ТУ У 26.2-22708202-002:2016, погодженими НАЕК. Енергоатом» та ДЯРУ. Платформа «Hardware-М» і «Software-М» успішно пройшла численні випробування і повністю відповідає вимогам України (низький клас безпеки). Окрім платформи «Вулкан-М», Westron також використовує платформи інших виробників (Westinghouse, Emerson, ABB, Mitsubishi та інші).

ТОВ «Вестрон» має значний обсяг інженерних досягнень. Результати кількох із цих проектів включені в комерційні зусилля Westinghouse щодо атомних електростанцій у багатьох країнах світу.

Основними напрямками інженерних робіт є: комплексне проектування

системи контролю та управління; системно-функціональне оформлення; розробка програмного забезпечення; створення електронної апаратури; тестування складних систем; оцінка надійності пристроїв і систем, а також незалежна верифікація та валідація (IV і V), допомога під час налаштування та тестування, регулювання ефективного, технічного обслуговування систем під час експлуатації.

ТОВ «Вестрон» надає повний спектр послуг із підтримки роботи систем на базі платформи «Вулкан-М»: інженерна допомога для співробітників ЦТАВ, ЕК, ЦРБ, ХК та ін.; гарантійне та післягарантійне обслуговування обладнання, що поставляється нами; модернізація обладнання та програмного забезпечення; експертиза терміну служби поставленого нами обладнання; постачання додаткових засобів індивідуального захисту; та додаткове навчання персоналу станції.

Виконання: Україна (Українська АЕС, Запорізька АЕС, Рівненська АЕС, Хмельницька АЕС, Чорнобильська АЕС, Слов'янська АЕС, Львівська АЕС-1) Вірменія (Вірменська АЕС), Чехія (АЕС Темелін, АЕС Дуковани), Болгарія (АЕС Козлодуй), Іспанія (АЕС Альмараз) та Ірак (на південь від Багдадської АЕС, АЕС Насірія).

Офіційна адреса підприємства 61070, Україна, м. Харків, вул. Академіка Проскури, 1

Ми обговоримо важливість ліквідності в контексті фінансової безпеки. Відомо, що всі активи підприємства, залежно від ступеня їх ліквідності, можна розділити на три категорії: перша – здатність конвертувати в готівку, друга – швидкість конвертації, третя – загальна вартість.

Підприємство вважається ліквідним, якщо його поточні активи перевищують короткострокові зобов'язання.

Щоб з'ясувати ліквідність балансу, необхідно порівняти загальні суми кожної групи активів і пасивів. Рівновага вважається повністю ліквідною, якщо виконуються такі умови: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$ [53, с. 349]

Групи активів та пасивів за ступенем ліквідності наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Групи активів та пасивів за ступенем ліквідності

Групи активів	Умовне позначення	Характеристика	Група пасивів	Умовне позначення	Характеристика
високо-ліквідні	A1	грошові кошти	найбільш термінові	П1	кредиторська заборгованість
швидко-ліквідні	A2	дебіторська заборгованість	коротко-строкові	П2	короткострокові кредити та позикові кошти
повільно ліквідні	A3	матеріальні цінності	довгострокові	П3	довгострокові кредити та позикові кошти
важко-ліквідні	A4	основні засоби	постійні	П4	джерела власних коштів

Дані для аналізу ліквідності балансу підприємства у 2019 – 2022 роках представлені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники ліквідності балансу у 2018-2022 роках, тис грн

Стаття активу		роки					Стаття пасиву		роки					забезпечення				
		2018	2019	2020	2021	2022			2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
найбільш ліквідні активи	A1	139059	131756	123691	185259	192654	найбільш термінові зобов'язання	П1	66886	116812	133601	124725	106715	72173	14944	-9910	60534	85939
активи, що швидко реалізуються	A2	57952	131068	178143	137972	131044	коротко-строкові пасиви	П2	6513	4692	4903	281	204	51439	126376	173240	137691	130840
активи, що повільно реалізуються	A3	54417	79042	69386	84491	90654	довго-строкові пасиви	П3	2953	8376	2894	1849	2105	51464	70666	66492	82642	88549
активи, що важко реалізуються	A4	3603	3278	4577	4255	4309	постійні пасиви	П4	178679	215264	234399	285122	309637	-175076	-211986	-229822	-280867	-305328
усього активів		255031	345144	375797	411977	418661	усього пасивів		255031	345144	375797	411977	418661	0	0	0	0	0

Переглядаючи цю таблицю, бачимо, що лише протягом 2020 року було порушення абсолютної ліквідності. Це означає, що у 2020 році ТОВ «Вестрон» не мала найбільш ліквідних активів у достатній кількості для погашення найближчих боргів, а дефіцит оцінювався в 9,1 млн грн, що призвело до відсутності ліквідності в балансі лише в 2020 рік.

Загалом, аналіз ліквідності балансу підприємства свідчить про негативну динаміку фінансового стану підприємства. Ліквідність балансу ТОВ «Вестрон» була порушена лише у 2020 році. За досліджуваний період ми спостерігали

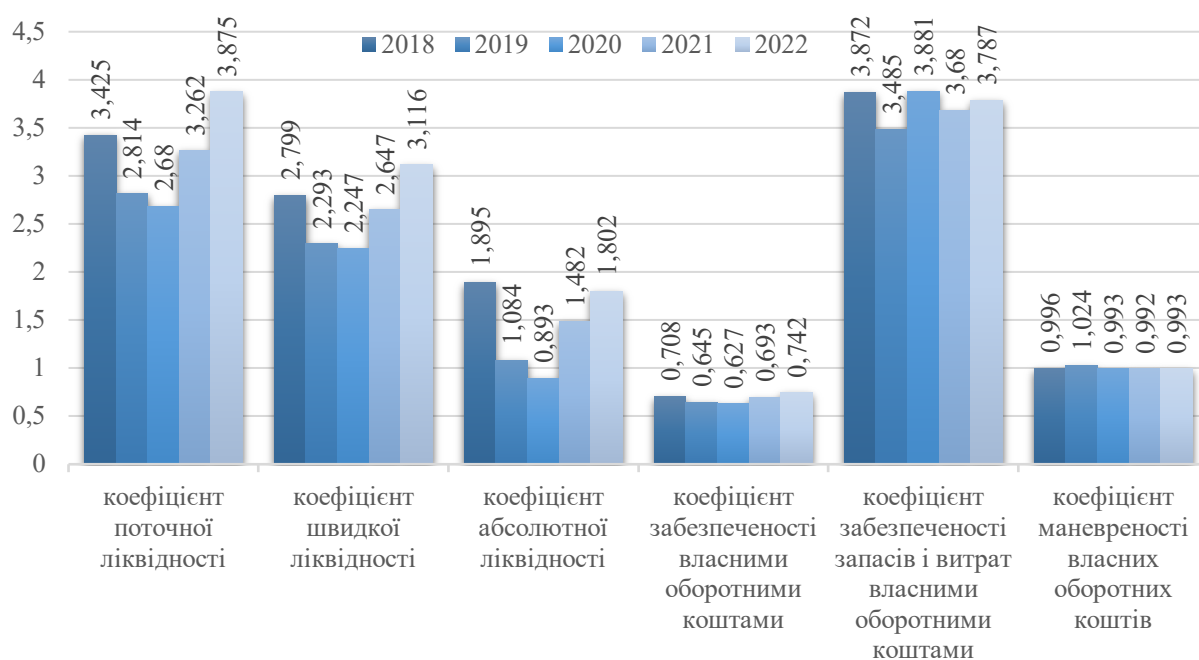
виконання всіх нерівностей, крім $A1 > П1$. Крім того, за період розслідування активи, які важко реалізувати, випередили постійні пасиви. Це свідчить про те, що підприємство не виконує основну вимогу економічної стабільності, відсутність власних оборотних коштів.

Наступним компонентом аналізу ліквідності є розрахунок відповідних фінансових коефіцієнтів, це досягається шляхом порівняння різних груп активів із короткостроковими зобов'язаннями на основі інформації балансу.

Порядок розрахунку коефіцієнтів ліквідності наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз показників ліквідності у 2018-2022 роках

Показник	Роки					Абсолютні зміни			
	2018	2019	2020	2021	2022	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	3,425	2,814	2,680	3,262	3,875	-0,612	-0,133	0,581	0,614
коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	2,799	2,293	2,247	2,647	3,116	-0,506	-0,046	0,400	0,469
коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	1,895	1,084	0,893	1,482	1,802	-0,810	-0,191	0,589	0,320
власні оборотні кошти (ВОК)	178029	220362	232716	282716	307433	42333	12354	50000	24717
коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (Квок)	0,708	0,645	0,627	0,693	0,742	-0,063	-0,018	0,067	0,049
коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами (Кзвок)	3,872	3,485	3,881	3,680	3,787	-0,387	0,396	-0,201	0,106
коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів (Кман _{вок})	0,996	1,024	0,993	0,992	0,993	0,027	-0,031	-0,001	0,001

Рисunek 2.1 – Динаміка показників ліквідності підприємства у 2018-2022 роках

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) у звітному періоді не відповідав нормативу (1,5-2). Результати дослідження показали, що Кпл спочатку становив 3,425 у 2018 році. Це може свідчити про значну кількість ліквідності на підприємстві, оскільки кожна одиниця поточного боргу має більшу кількість одиниць поточних активів, ніж поточних зобов'язань. Однак у наступні роки Кпл поступово зменшується, досягнувши найнижчого значення 2,680 у 2020 році. Це означає, що ліквідність підприємства погіршується, оскільки співвідношення активів і пасивів зменшується. Однак у 2021 році Кпл знову зростає до 3,262, а у 2022 році досягає значення 3,875. Це може свідчити про покращення ліквідності підприємства, оскільки відношення активів до пасивів зростає. Загалом аналіз даних свідчить про те, що Кпл має коливання протягом розглянутого періоду часу, це може бути пов'язано зі змінами в стратегіях управління, змінами внутрішніх і зовнішніх факторів. У результаті, залежно від значень Кпл, можна зробити висновок про поточну фінансову стійкість підприємства. Зниження Кпл може свідчити про проблеми з ліквідністю підприємства, тоді як збільшення Кпл може свідчити про покращення фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2019-2022 роках також не відповідає нормі. У 2018 році Кшл склав 2,799, тобто на кожную гривню резервів підприємства припадає 2,799 грн поточної заборгованості. У наступному 2019 році Кшл знизився до 2,293, що може свідчити про зниження швидкості перетворення запасів у готівку. Протягом 2020 року Кшл знизився до 2,247, що може свідчити про більший ступінь погіршення. Однак у 2021 році Кшл зріс до 2,647, а у 2022 році досяг значення 3,116. Це може свідчити про збільшення швидкості ліквідації запасів і їх конвертації в готівку.

Аналіз коефіцієнта швидкої ліквідності може бути корисним для оцінки ефективності управління запасами та здатності підприємства швидко конвертувати запаси в готівку. Зниження Кшл призведе до затримки виплати боргів або додаткових резервів, що може негативно вплинути на фінансову спроможність підприємства. Збільшення Кшл може свідчити про підвищення ефективності управління запасами та більш ефективне використання ресурсів підприємства.

У таблиці вказано, що у 2018 році Кал становив 1,895. Наступного, 2019 року, він значно знизився до 1,084, а у 2020 році знизився до 0,893. Ці значення демонструють недостатню ліквідність підприємства та низьку здатність конвертувати активи в готівку. Цей низький кал може свідчити про прострочення платежів за зобов'язаннями та проблеми з поверненням боргу.

Однак у наступні роки Кал знову зріс до 1,482 у 2021 році та досяг 1,802 у 2022 році. Важливо зазначити, що ці значення все ще нижчі за типову норму.

Аналіз показує, що підприємство має проблему з абсолютною ліквідністю, оскільки значення Кал нижчі за середні протягом цього періоду часу. Це може негативно вплинути на фінансову стійкість підприємства та її здатність своєчасно погашати зобов'язання.

У 2018 році загальний обсяг оборотних коштів склав 178,029 млн грн. У наступному 2019 році цей показник зріс і досяг 220,362 млн грн, що є збільшенням обсягу оборотних коштів. Протягом 2020 року загальний оборотний капітал підприємства становить приблизно 232,6 млн грн. У 2021 відбулося зростання власних оборотних коштів до 282,716 млн грн. Крім того, ця тенденція посилилася у 2022 році, коли було зафіксовано максимальне значення оборотних коштів 307,433 млн грн.

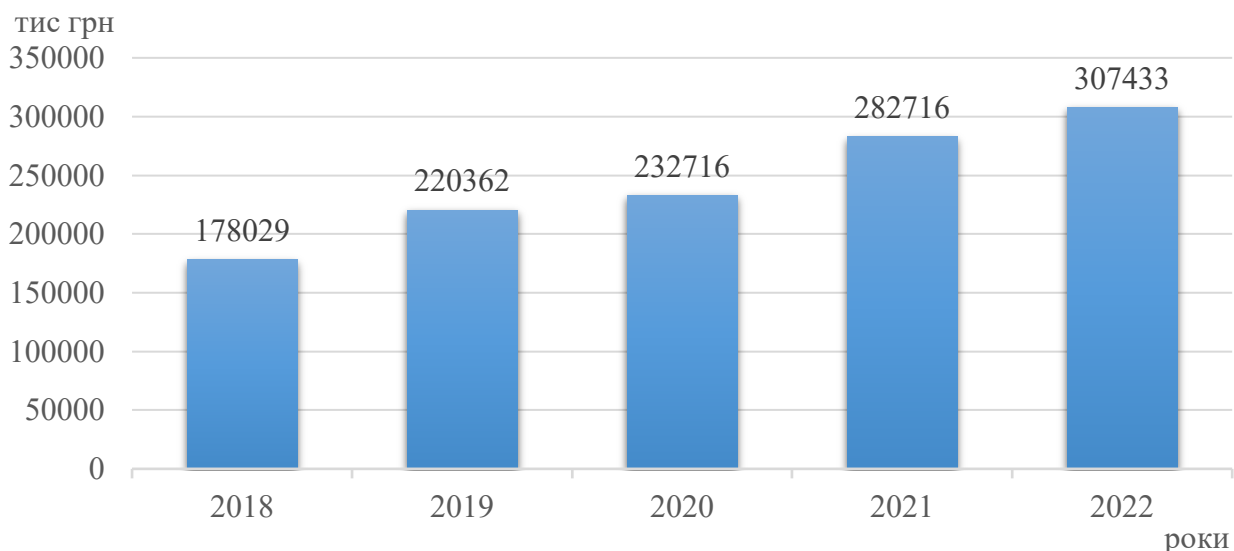

Рисунок 2.2 – Динаміка власних оборотних коштів за 2018-2022 роки, тис грн

Збільшення оборотних коштів можна вважати позитивним знаком для підприємства. Значний ВОК свідчить про здатність підприємства управляти своїми

фінансами та мати достатню ліквідність. Це може бути корисним для підприємства, особливо коли вона стикається з несподіваними витратами або ринковими змінами.

Збільшення обсягу власного оборотного капіталу також може надати підприємству більшу фінансову автономію та зменшити ймовірність виникнення проблем з готівкою. Крім того, це може підвищити здатність підприємства управляти своїми фінансами та сприяти фінансовій стабільності.

Загалом аналіз демонструє позитивне зростання власного капіталу підприємства за цей період. Це може продемонструвати ефективне управління фінансами підприємства та здатність забезпечити достатню ліквідність для подальшого розвитку та виконання фінансових зобов'язань.

У 2018 році коефіцієнт власного оборотного капіталу становив 0,708. Протягом наступних років, з 2019 по 2022 рік, цей показник коливався. У 2019 році Квок знизився до 0,645, але в 2020 році він зріс до 0,627. У результаті вартість Квок відображає зменшення спроможності підприємства забезпечувати власний оборотний капітал.

Однак у 2021 році відбулося значне зростання Квок досяг 0,693. Це означає, що підприємству було легше використовувати власний капітал для погашення поточних боргів. У 2022 році Квок зріс до 0,742, що вказує на ще більшу здатність підприємства підтримувати власний оборотний капітал.

Аналіз показує, що, незважаючи на коливання значень Квок протягом розглянутого періоду часу, загалом підприємство збільшило свою здатність використовувати свій власний капітал для задоволення своїх потреб. Більш високе значення Квок можна інтерпретувати як позитивну ознаку фінансової стабільності підприємства та здатності погасити фінансові зобов'язання.

Як наслідок, проаналізувавши конкретні показники, які були отримані із співвідношень окремих груп активів із короткостроковою заборгованістю, стає очевидним, що у 2020 році сталося чергове порушення ліквідності балансу.

Далі необхідно провести оцінку фінансового стану ТОВ «Вестрон», що здійснюється шляхом розрахунку показники фінансової стійкості підприємства.

Показник наявності запасів і витрат відповідно власних і позикових коштів

може допомогти виявити різні види фінансової стійкості:

– абсолютна фінансова стійкість (на практиці зустрічається дуже рідко) коли оборотних коштів достатньо для формування резервів і оплати витрат;

– задовільний фінансовий – коли кошти забезпечені сумою оборотних коштів і довгостроковими кредитами;

– незадовільний фінансовий стан – коли доходи і витрати покриваються за рахунок власних оборотних коштів підприємства, довгострокових позик і короткострокових кредитів, то це здійснюється за рахунок інших зобов'язань. в обмін на всю масу грошей банки формуватимуть облігації з фондами грошового ринку.

– ситуація фінансової кризи – коли резерви і витрати не вичерпуються з першоджерел їх створення і підприємство близьке до банкрутства.

Стан фінансової стійкості ТОВ «Вестрон» визначимо шляхом аналізу порівняльних показників у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз показників фінансової стійкості підприємства за 2018-2022 рр

показник	Нормативне значення	роки					Абсолютні зміни			
		2018	2019	2020	2021	2022	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$, збільш.	0,701	0,624	0,624	0,692	0,74	-0,077	-	0,068	0,048
коефіцієнт фінансової залежності	≤ 2 , зменш.	0,299	0,376	0,376	0,308	0,26	0,077	-	-0,068	-0,048
коефіцієнт фінансового ризику	$\leq 0,5$, крит. – 1	0,430	0,6	0,6	0,440	0,35	0,17	-	-0,16	-0,09
коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0 , збільш.	0,996	1,024	0,993	0,992	0,993	0,027	-0,031	-0,001	0,001
коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	зменш.	0,411	0,564	0,591	0,438	0,345	0,154	0,026	-0,152	-0,093
коефіцієнт довгострокового залучення коштів	$\approx 0,4$, зменш.	0,016	0,037	0,012	0,006	0,007	0,021	-0,025	-0,006	0,001
коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	$\approx 0,6$	0,984	0,963	0,988	0,994	0,993	-0,021	0,025	0,006	-0,001

Розрахунки свідчать, що власних активів ТОВ «Вестрон» достатньо, коефіцієнт автономії у 2018 року становить 0,701. Наступного 2019 року значення цього показника знизилося до 0,624, що свідчить про зниження фінансової незалежності підприємства. У 2020 році збережено значення коефіцієнта автономії на рівні 0,624. Однак у 2021 році спостерігається покращення, і коефіцієнт автономності зріс до 0,692. Це свідчить про підвищення фінансової автономності підприємства та можливості фінансувати діяльність за рахунок власних ресурсів. У 2022 році відсоток автономності продовжив зростати, досягнувши приблизного значення 0,74, що свідчить про додаткове підвищення фінансової незалежності підприємства.

Аналіз показує, що значення коефіцієнта автономії змінюється протягом розглянутого проміжку часу. Вищий відсоток цього показника можна вважати позитивним знаком, оскільки це означає збільшення спроможності підприємства фінансувати свою діяльність за рахунок власних ресурсів і не покладатися значною мірою на зовнішнє фінансування. Високий відсоток автономії може гарантувати стабільність фінансування, зменшити ймовірність недоотримання грошових потоків і збільшити контроль над фінансовими ресурсами підприємства.

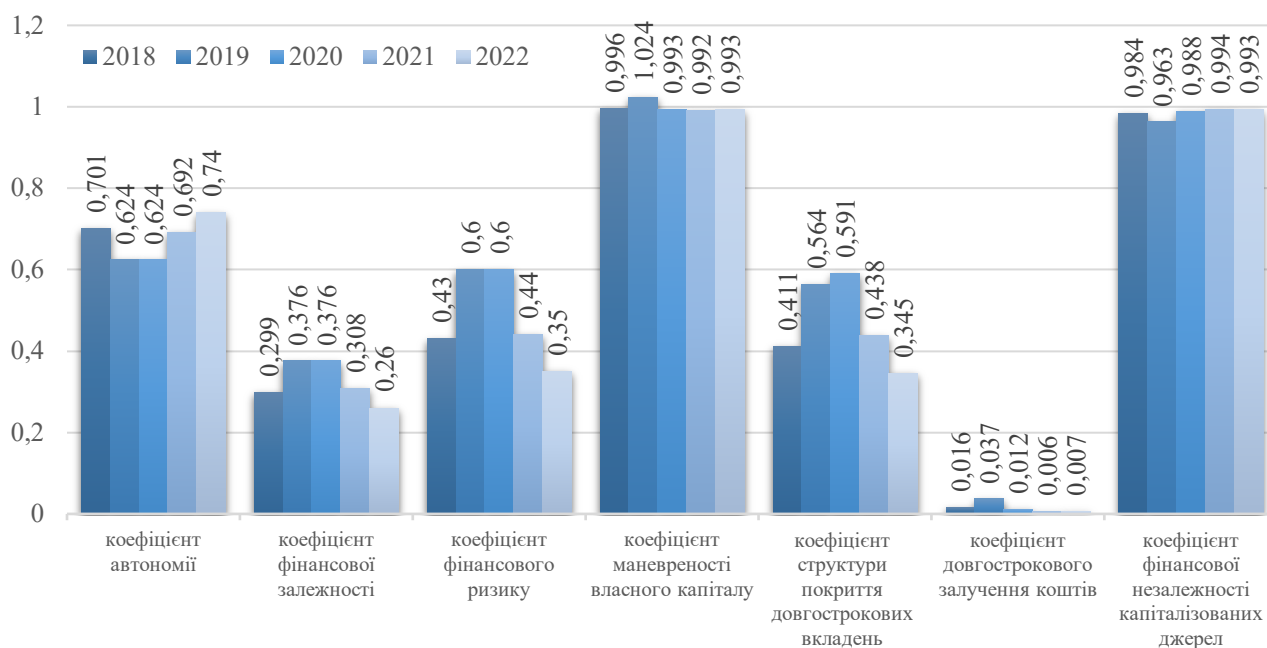

Рисунок 2.3 – Динаміка показників фінансової стійкості у 2018– 2022 рр

Коефіцієнт фінансової залежності у 2018 році склав 0,299, а у 2019 році –

0,376, що свідчить про збільшення ступеня фінансової залежності підприємства. У 2020 році середнє значення коефіцієнта фінансової залежності залишилося незмінним – 0,376. Однак у 2021 році спостерігається зниження, і зараз коефіцієнт фінансової залежності становить 0,308. Це свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішнього фінансування. У 2022 році відсоток фінансово залежних підприємств продовжив знижуватися до 0,26, що свідчить про подальше зниження ступеня фінансової залежності підприємства.

Аналіз показує, що значення коефіцієнта фінансової залежності змінюється протягом розглянутого проміжку часу. Зменшення цього показника, швидше за все, є позитивним знаком, оскільки означає зниження ризику підприємства, пов'язаного із зовнішнім фінансуванням і залежністю від нього. Нижчий коефіцієнт фінансової залежності може сприяти більшій фінансовій автономії та контролю над фінансовими ресурсами підприємства.

Коефіцієнт фінансового ризику у 2018 році становив 0,430. Наступного, 2019 року, показник зріс до 0,6, що свідчить про зростання фінансового ризику підприємства. У 2020 році збережено значення коефіцієнта фінансового ризику на рівні 0,6. Однак у 2021 році очікується зниження, а фінансовий ризик становить 0,440. Це вказує на зниження ступеня фінансового ризику підприємства. У 2022 році очікується, що коефіцієнт фінансового ризику продовжить знижуватися до 0,35, що означає подальше зниження ризику для підприємства в цілому.

Аналіз показує, що значення коефіцієнта фінансового ризику змінюється протягом розглянутого періоду часу. Зменшення цього показника можна вважати позитивним знаком, оскільки це означає зниження ризику неплатоспроможності підприємства та спроможності погасити фінансові зобов'язання. звернення уваги на зниження фінансового ризику може підвищити здатність підприємства підтримувати фінансову стабільність і досягати цілей, пов'язаних зі стратегією.

У цьому дослідженні аналізується коефіцієнт маневреності капіталу за період 2018-2022 рр. Видно, що він зазнав незначних змін. У 2019 році концентрація користувачів була найвищою – 1,024, але потім вона знизилася до 0,993 у 2020 році та залишалася незмінною до 2022 року. Це свідчить про довгострокову

життєздатність підприємства та її здатність ефективно використовувати власні ресурси.

Коефіцієнт покриття довгострокових інвестицій на 2018-2022 рр. становив 0,411 у 2018 р., він збільшився до 0,591 у 2020 р., а потім знизився до 0,345 у 2022 р. Це може свідчити про зниження спроможності підприємства покривати довгострокові інвестиції за рахунок капіталу.

Проаналізовано коефіцієнт довгострокового боргу за 2018-2022 роки, який збільшився з 0,016 у 2018 році до піку 0,037 у 2019 році, а потім знизився до 0,007 у 2022 році.

Аналіз показує, що значення коефіцієнта залучення довгострокового фонду піддається змінам протягом розглянутого періоду часу. Зменшення цього показника свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та більшу залежність від внутрішніх джерел. Однак низький обсяг довгострокового фінансування може перешкодити підприємству продовжувати та реалізовувати амбітні проекти.

Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел за 2018-2022 роки можна інтерпретувати як такий, що зазнав незначних змін. У 2019 році частка знизилася до 0,963, але в 2022 році зросла до 0,993. Це свідчить про фінансову стійкість підприємства та її здатність спрямовувати ресурси на свою діяльність, аніж власні кошти. Однак важливо враховувати, що коефіцієнт фінансової автономності джерел капіталізації є лише одним із багатьох показників фінансового стану підприємства.

Таким чином, можна констатувати, що розглянута фінансова стійкість ТОВ «Вестрон» є адекватною, але є незначні коливання деяких показників, що шкодить підприємству.

Наступною складовою фінансового стану підприємства є оцінка її операційної діяльності.

У таблицях 2.5 та 2.6 наведено частоту обертання фінансових ресурсів підприємства та тривалість періодів їх обертання.

Таблиця 2.5 – Аналіз коефіцієнтів оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства у 2018– 2022 роках

Показник	Напрямок позитивних змін	роки					Абсолютні зміни			
		2018	2019	2020	2021	2022	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
коефіцієнт оборотності активів (K_A)	> 0, збільшення	1,1	0,8	0,51	0,67	0,61	-0,3	-0,290	0,16	-0,06
коефіцієнт оборотності основних засобів (K_{OF})	> 0, збільшення	78,069	84,649	41,58	65,213	59,154	6,58	-43,069	23,633	-6,058
коефіцієнт оборотності оборотних активів (K_{OA})	> 0, збільшення	1,119	0,812	0,513	0,681	0,615	-0,307	-0,299	0,168	-0,065
коефіцієнт оборотності запасів (K_3)	> 0, збільшення	4,852	3,367	2,331	2,772	2,527	-1,485	-1,037	0,441	-0,245
коефіцієнт оборотності готової продукції ($K_{ГП}$)	> 0, збільшення	159,458	14,067	40,04	62,021	59,863	-145,391	25,973	21,980	-2,158
коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($K_{ДЗ}$)	> 0, збільшення	4,854	2,117	1,068	2,011	1,945	-2,737	-1,049	0,943	-0,066
коефіцієнт оборотності власного капіталу ($K_{ВК}$)	> 0, збільшення	1,574	1,289	0,812	0,973	0,823	-0,285	-0,477	0,161	-0,15
коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ($K_{КЗ}$)	> 0, зменшення	3,832	2,284	1,374	2,22	2,384	-1,549	-0,91	0,846	0,164

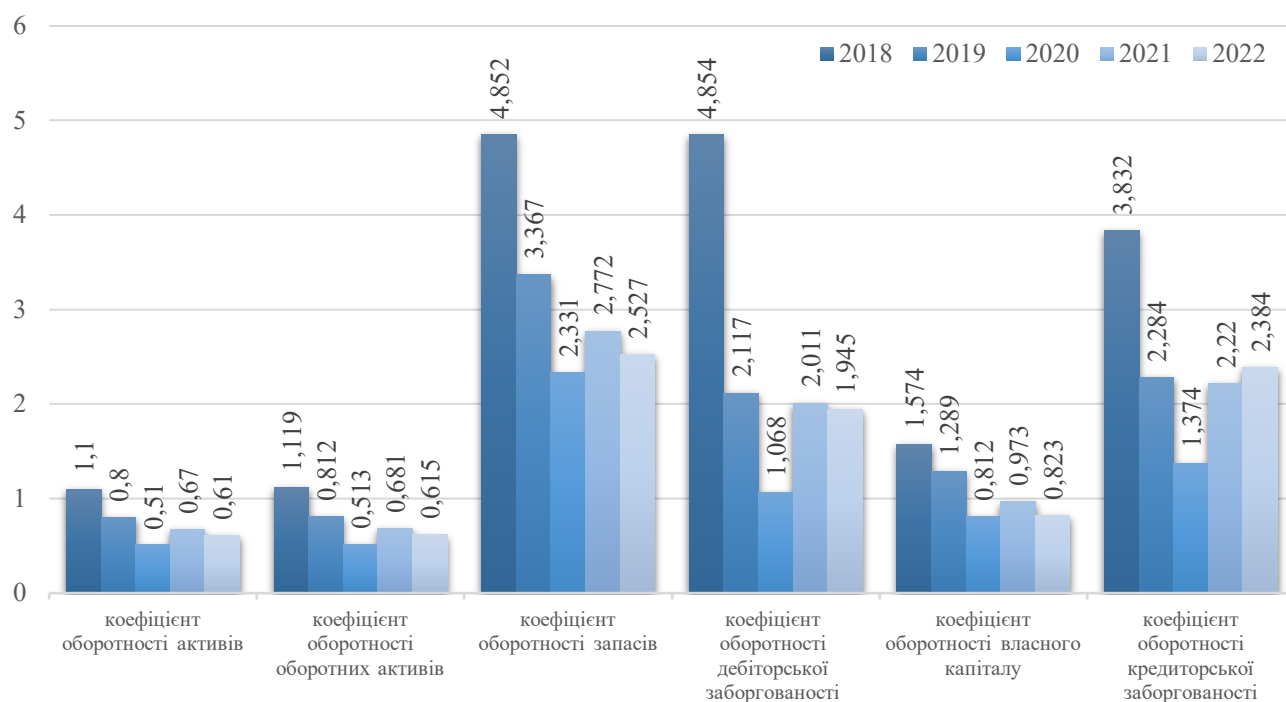

Рисунок 2.4 – Динаміка коефіцієнтів оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства у 2018-2022 роках

Співвідношення активів до пасивів знизилося з 1,1 у 2018 році до 0,61 у 2022 році. Це говорить про те, що підприємство менш ефективно використовує активи. Зниження цього показника може свідчити про те, що підприємство не використовує

свої активи в повній мірі, це може бути викликано відсутністю фінансування або недостатньою організацією роботи.

Співвідношення основних засобів до загальної суми активів зменшилось з 84,649 у 2019 році до 59,154 у 2022 році, що може свідчити про зниження продуктивності основних засобів. Це може бути викликано зношеністю обладнання, технологічними змінами або зменшенням обсягів виробництва.

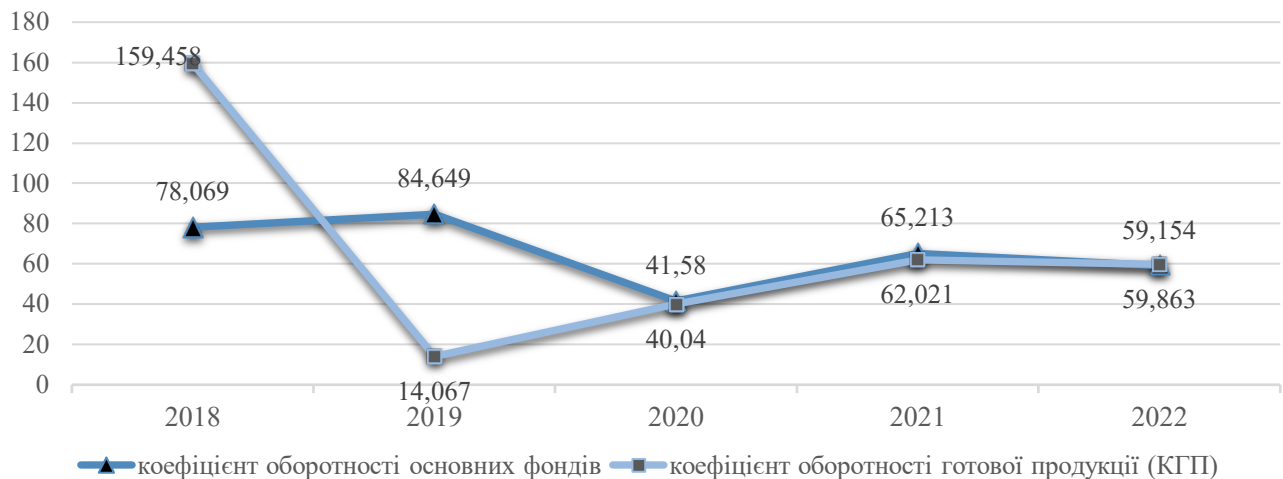

Рисунок 2.5 – Динаміка коефіцієнтів оборотності основних засобів та готової продукції у 2018-2022 роках

Коефіцієнт використання оборотних активів також знизився з 1,119 у 2018 році до 0,615 у 2022 році, що свідчить про зниження ефективності використання оборотних активів. Це може бути спричинено збільшенням запасів або довшим періодом повернення боргу.

Коефіцієнт оборотності запасів зменшився з 4,852 у 2018 році до 2,527 у 2022 році, що може свідчити про збільшення терміну зберігання запасів. Це може бути викликано збільшенням запасів або зменшенням виробництва.

Коефіцієнт оборотності готової продукції за цей період зменшилася, але коефіцієнт оборотності готової продукції знизився переважно з 159,458 у 2018 році до 59,863 у 2022 році. Це може бути спричинено збільшенням відсотка продукції, яка реалізується як готова продукція, або зменшення обсягу виробництва.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився з 4,854 у 2018 році до 1,945 у 2022 році, що може свідчити про збільшення періоду

кредиторської заборгованості. Це може бути викликано збільшенням умов оплати покупців або зменшенням обсягів виробництва.

Коефіцієнт власного капіталу до загального капіталу знизився з 1,574 у 2018 році до 0,823 у 2022 році, що свідчить про зниження ефективності використання капіталу з власним капіталом. Це може бути викликано збільшенням активів або зменшенням прибутку.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зменшився з 3,8 у 2018 році до 2,4 у 2022 році, що може свідчити про збільшення періоду кредиторської заборгованості. Це може бути викликано збільшенням частоти розрахунків з постачальниками або зменшенням обсягів виробництва.

Загалом дані свідчать про зниження ефективності використання ресурсів підприємства. Це може вимагати додаткового розслідування та вжиття заходів щодо усунення проблеми. Зокрема, може знадобитися аудит внутрішніх процесів підприємства, зокрема управління запасами, процес збору та оплати рахунків, а також спосіб використання основних засобів. Крім того, важливо переглянути стратегію фінансування підприємства, зокрема, відсоток власного капіталу до позичених грошей.

Період обертання активів збільшився з 327,27 днів у 2018 році до 590,16 днів у 2022 році. Це говорить про збільшення кількості часу, необхідного для повернення коштів, інвестованих в активи. Більше значення цього показника свідчить про погіршення використання активів підприємства.

Період обертання основних засобів збільшився з 4,61 дня у 2018 році до 6,09 дня у 2022 році. Це може свідчити про збільшення часу повернення коштів, пов'язаних з основними засобами. Підвищення цього показника часто викликано зносом обладнання або зміною технологічного процесу.

Період обертання оборотних активів збільшився з 321,79 днів у 2018 році до 585,21 днів у 2022 році. Це означає, що кошти, необхідні для повернення капіталу, вкладеного в оборотні активи, зросли. Більш високе значення цього показника може відповідати збільшенню запасів або більш тривалому періоду повернення боргу.

Таблиця 2.6 – Аналіз періоду оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства у 2018-2022 роках, дні

Показник	Напрямок позитивних змін	Роки,					Абсолютні зміни			
		2018	2019	2020	2021	2022	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
період оборотності активів	> 0, зменшення	327,27	450,00	705,88	537,31	590,16	122,73	255,88	-168,57	52,85
період оборотності основних засобів	> 0, зменшення	4,61	4,25	8,66	5,52	6,09	-0,36	4,41	-3,14	0,57
період оборотності оборотних активів	> 0, зменшення	321,79	443,53	702,21	528,97	585,21	121,74	258,68	-173,24	56,23
період оборотності запасів	> 0, зменшення	74,19	106,91	154,46	129,88	142,48	32,71	47,56	-24,58	12,60
період оборотності готової продукції	> 0, зменшення	2,26	25,59	8,99	5,80	6,01	23,33	-16,60	-3,19	0,21
період оборотності дебіторської заборгованості	> 0, зменшення	74,17	170,05	336,98	179,00	185,08	95,88	166,93	-157,98	6,08
період оборотності власного капіталу	> 0, зменшення	228,68	279,28	443,40	369,91	437,31	50,60	164,11	-73,48	67,40
період обороту кредиторської заборгованості	> 0, збільшення	93,94	157,64	262,00	162,18	151,01	63,70	104,36	-99,82	-11,18

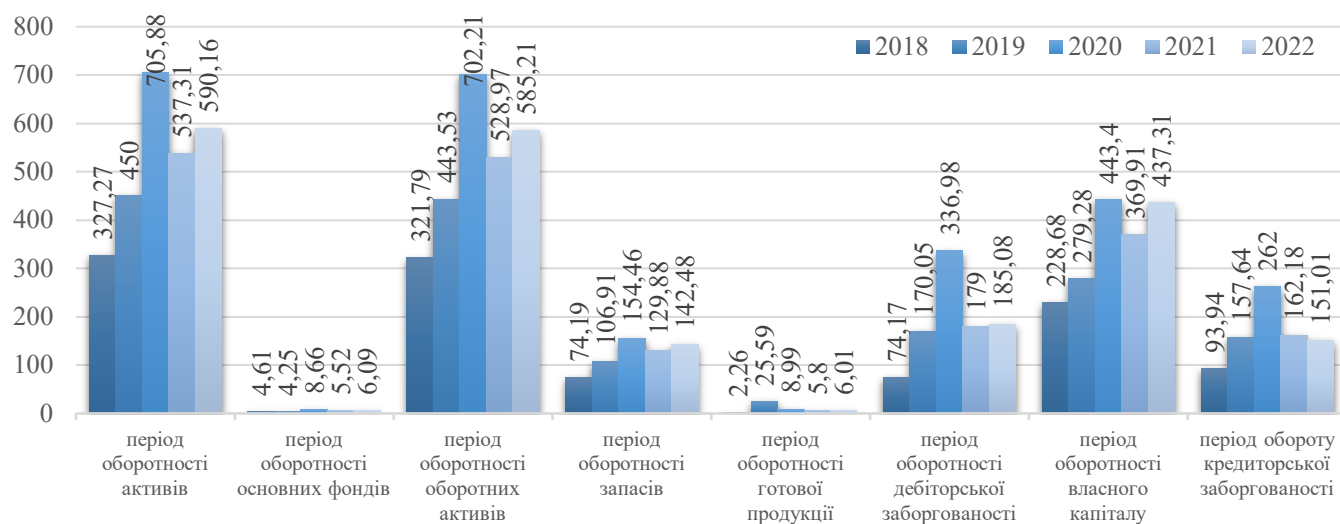

Рисунок 2.6 – Динаміка періодів оборотності економічних та фінансових ресурсів у 2018-2022 роках, дні

Період обороту запасів збільшився з 74,19 днів у 2018 році до 142,48 днів у 2022 році. Це може свідчити про збільшення обсягу запасів, що зберігаються. Підвищення цього показника часто супроводжується збільшенням запасів або зменшенням виробництва.

Період оборотності дебіторської заборгованості збільшився з 2,26 дня у 2018 році до 6,01 дня у 2022 році. Це може бути викликано збільшенням відсотка

продукції, яка реалізується як готова продукція, або зменшенням обсягів виробництва.

Період надходження кредиторської заборгованості збільшився з 74,17 днів у 2018 році до 185,08 днів у 2022 році. Це може свідчити про підвищення ймовірності отримання платежу. Більше значення цього показника може бути пов'язане зі збільшенням термінів оплати покупців або зменшенням обсягів виробництва.

Період оборотності власного капіталу збільшився з 228,68 днів у 2018 році до 437,31 днів у 2022 році. Це свідчить про збільшення часу, необхідного для повернення коштів, інвестованих в акції. Більше значення цього показника, швидше за все, супроводжуватиметься збільшенням активів або зменшенням доходу.

Період кредиторської заборгованості збільшився з 93,94 дня у 2018 році до 151,01 дня у 2022 році. Це може свідчити про збільшення періодичності термінів оплати. Підвищення цього показника часто супроводжується збільшенням суми виплати постачальникам або зменшенням обсягу виробництва.

Загалом дані свідчать про тенденцію до збільшення тривалості періодів обороту для різних видів активів і пасивів. Це може вимагати додаткового розслідування та вжиття заходів щодо усунення проблеми. Зокрема, може знадобитися аудит внутрішніх процесів підприємства, зокрема управління запасами, процес збору та оплати рахунків, а також спосіб використання основних засобів. Крім того, важливо переглянути стратегію фінансування підприємства, зокрема, відсоток власного капіталу до позичених грошей.

Однією з найважливіших складових фінансового стану підприємства є дослідження показників рентабельності. Щоб визначити ефективність і фінансову життєздатність діяльності підприємства, недостатньо визначити абсолютні значення. Більш точну картину предмета можна отримати за допомогою показників прибутковості. Показники рентабельності відносяться до фінансових результатів і ефективності діяльності підприємства.

Інформація щодо прибутковості підприємства наведена в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7–Аналіз показників рентабельності підприємства у 2018-2022 роках

Показник	роки					Абсолютні зміни			
	2018	2019	2020	2021	2022	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
рентабельність активів (капіталу)	0,152	0,108	0,200	0,090	0,071	-0,044	0,093	-0,110	-0,019
рентабельність власного капіталу	0,217	0,173	0,321	0,130	0,096	-0,044	0,149	-0,191	-0,034
валова рентабельність реалізованої продукції	0,240	0,272	0,334	0,272	0,245	0,033	0,061	-0,061	-0,028
чиста рентабельність реалізованої продукції	0,138	0,134	0,396	0,134	0,117	-0,004	0,262	-0,262	-0,017
валова рентабельність основної діяльності	0,315	0,374	0,5	0,374	0,324	0,059	0,126	-0,126	-0,05

Рентабельність активів у 2018 році склала 0,152, тобто кожна гривня, вкладена в активи, приносить 0,152 грн доходу. У наступному 2019 році значення показника знизилося до 0,108, що означає зниження рентабельності активів. Однак у 2020 році ROA значно зросла до 0,200.

У 2021 році показник матиме значне падіння, а рентабельність активів становить 0,090. У 2022 році середня рентабельність активів залишиться низькою і становитиме 0,071.

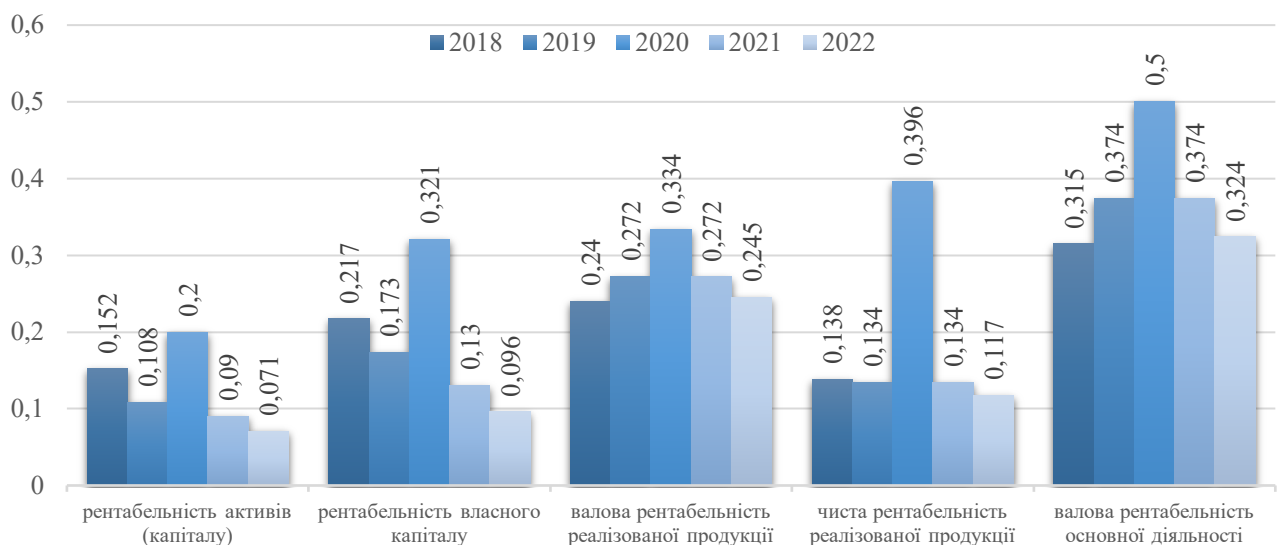

Рисунок 2.7 – Динаміка показників рентабельності у 2018-2022 роках

Аналіз показує, що значення індексу рентабельності активів змінюється протягом періоду спостереження. Зниження рентабельності активів може свідчити про те, що підприємство використовує активи менш ефективно. Підприємство

повинно оцінити причини зміни показника і вжити заходів для підвищення прибутковості, включаючи зниження витрат, підвищення продуктивності і розширення ринків збуту.

Рентабельність власного капіталу в 2018 році склала 0,217, тобто кожна гривня, вкладена в капітал, дає 0,217 грн додаткового прибутку. У наступному 2019 році значення показника знизилося до 0,173, що означає зниження рентабельності власного капіталу. Однак у 2020 році рентабельність власного капіталу значно зросла до 0,321. У 2021 році показник матиме значне падіння, а рентабельність власного капіталу становить 0,130. У 2022 році рентабельність власного капіталу продовжує падати і зараз становить 0,096.

Аналіз показує, що значення показника рентабельності власного капіталу дуже варіабельне. Зменшення рентабельності власного капіталу може свідчити про зниження ефективності використання капіталу підприємства. Підприємство повинне обговорити причини рентабельності капіталу та рекомендувати шляхи підвищення ефективності використання капіталу, щоб заробити більше грошей.

Валова рентабельність продажів у 2018 році склала 0,240, а у 2019 році значення показника зросло до 0,272, що свідчить про зростання валової рентабельності. Однак у 2020 році загальна рентабельність продажів значно зросла до 0,334. У 2021 році показник зменшився на 0,27, а валова рентабельність становить 0,272. У 2022 році загальна маржа продовжить знижуватися до 0,245.

Аналіз показує, що загальна величина валової рентабельності продукції, яка реалізується, змінюється протягом розглянутого періоду часу. Варіації валового прибутку в першу чергу викликані змінами у витратах, цінах і продуктивності, а не ринковими змінами. Підприємство має перевірити цей показник і вжити заходів для забезпечення стабільності та підвищення рентабельності продукції.

Загальна рентабельність продажів, яка є основним показником ефективності виробництва, становила від 0,117 до 0,396. Це свідчить про значну варіацію цього показника, яка може бути спричинена змінами у виробничому процесі, ринку чи стратегії підприємства.

Найвищий показник був зафіксований у 2020 році (0,396), що може свідчити

про високу продуктивність у цей період. Проте протягом наступних років показник знизився до 0,134 і 0,117 відповідно, що може свідчити про зниження ефективності виробництва або зростання витрат.

Валова рентабельність основної діяльності, яка є важливим показником ефективності виробництва, становила від 0,315 до 0,5. Це свідчить про те, що цей показник має значну варіацію, яка може бути викликана змінами виробничого процесу, ринку або стратегії підприємства.

Найвищий рівень 0,5 був досягнутий у 2020 році, що може свідчити про високу продуктивність у цей період. Проте протягом наступних років показник знизився до 0,374 і 0,324 відповідно, що може свідчити про зниження ефективності виробництва або зростання витрат.

Рентабельність операційної діяльності підприємства за період з 2018 по 2022 роки має значний розкид цього показника. У 2018 та 2019 роках рентабельність підприємства становила 0,187 та 0,183 відповідно. Це свідчить про злагодженість повсякденної діяльності підприємства. Проте у 2020 році показник суттєво зріс до 0,623, що може свідчити про значне підвищення ефективності діяльності або вплив одноразових позитивних факторів.

У 2021 році рентабельність буде на рівні 2018-2019 років (0,183), а в 2022 році буде ще нижчою, до 0,163. Це може свідчити про збільшення неефективності роботи або про вплив шкідливих факторів.

Загалом інформація свідчить про те, що дохід підприємства непостійний, це потребує подальшого аналізу, щоб визначити причини цих змін. Можливо, підприємство повинно зосередитися на пошуку шляхів підвищення ефективності своєї діяльності, щоб забезпечити більш стабільну та прибуткову корпорацію.

У результаті, вивчивши окремі показники, ми можемо зробити висновок, що найефективніше підприємство у 2020 році була загалом найприбутковішою. Про це свідчить найвищий рівень загального та чистого прибутку, який може бути досягнуто ТОВ «Вестрон» у 2020 році за весь період, що розглядається. Рентабельність підприємства у 2022 році буде значно вищою, ніж у 2020-2021 роках.

Розрахувавши та проаналізувавши кілька метрик фінансового стану ТОВ «Вестрон», ми потім агрегуємо та узагальнимо ці показники для створення повного розуміння фінансової діяльності підприємства.

Аналіз показників фінансової стійкості підприємства був корисним, оскільки жоден з них не наближався до типових значень. Ці докази свідчать про те, що ТОВ «Вестрон» протягом аналізованих років було фінансово автономною підприємством, і в структурі її капіталу не було браку грошей. Вивчивши отримані результати, можна констатувати, що фінансовий стан ТОВ «Вестрон» є значним і вважається задовільним. ТОВ "Вестрон" є фінансово автономним. Майже всі досліджувані показники були в межах типового діапазону. Усі вони описують фінансовий стан ТОВ «Вестрон» як прийнятний.

2.2 Оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства

Одним із найважливіших аспектів забезпечення довгострокового розвитку підприємства є створення значної віддачі від її фінансової діяльності. Це досягається шляхом впровадження системи фінансової безпеки. Для вирішення конкретних завдань оцінки фінансової безпеки підприємства використовуються спеціальні системи та методи аналізу, які забезпечують кількісне вимірювання ступеня захищеності індивідуальних фінансових інтересів від загроз як динамічно, так і статично.

Безпека підприємства є похідною від його сталого розвитку, який досягається за рахунок ефективного використання всіх ресурсів, це відображається в позитивних значеннях фінансових показників, таких як прибутковість, кількість використаних грошових коштів, ліквідність підприємства, та інші.

Важливою складовою визначення фінансової безпеки підприємства є вибір показників, на основі яких можна зробити висновок про ступінь фінансової безпеки підприємства.

У фінансовій літературі не існує єдиного методу вимірювання ступеня фінансової безпеки підприємства. Багато дослідників фінансової безпеки

підприємств вважають, що для визначення стану та ризиків фінансової безпеки підприємства необхідним є використання індикаторного методу, що досягається за рахунок використання показників, які пов'язані з економічною безпекою підприємства. Індикаторами вважаються величини, які служать порогом для показників, що описують діяльність підприємства в різних функціональних сферах і відповідають певному ступеню фінансової безпеки.

Оцінка фінансової безпеки передбачає оцінку її функціональних складових: фінансової, кадрової, технологічної, правової, інформаційної, екологічної, силової, ринкової, інтерфейсної. Кожен компонент визначається набором показників [24, с. 349].

У результаті фінансова складова характеризується коефіцієнтами прибутковості – рентабельності, діяльності, активів, власного капіталу, продукції; ділової активності – оборотності активів, дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості, матеріальних запасів, власного капіталу, рентабельності активів; фінансової стійкості – коефіцієнти автономії, фінансування, забезпеченості власними оборотними коштами, маневреності власного капіталу.

При цьому, граничні значення фінансових показників – це гранично допустимі значення цих показників, перевищення яких призводить до розвитку негативних тенденцій у фінансовій системі підприємства, призводить до втрати фінансової безпеки, викликає диспропорції в економічній діяльності підприємства і призводить до її краху в цілому.

Індикаторний метод класифікує п'ять рівнів фінансової безпеки підприємства, що є похідним від фінансової стабільності підприємства:

- абсолютна фінансова стійкість і абсолютна фінансова безпека – підприємство забезпечене достатніми для функціонування оборотними коштами.
- типова фінансово стабільне та захищене підприємство, підприємство має власні кошти у касі;
- нестабільний фінансовий стан і низький рівень безпеки – підприємства не вистачає необхідних грошових коштів у касі, вона також бере середньо– та

довгострокові позики та облігації.

– важкий фінансовий стан і високий рівень безпеки – корпорація, крім середньострокових і довгострокових позик і облігацій, звертається за короткостроковими позиками;

– кризовий фінансовий стан і великий рівень безпеки – підприємство не може забезпечити фінансування своєї діяльності за рахунок позикових коштів.

У результаті фінансова стійкість підприємства може перебувати в п'яти основних станах: абсолютна фінансова безпека, нормальна фінансова безпека, нестабільний фінансовий стан, критичний фінансовий стан і перехідний між цими станами.

Слід погодитися з Горячевою К.С. [18], що цей підхід є точним, легітимним, і в той же час, використання цього підходу базується насамперед на визначенні порогових значень, які залежать від стану зовнішнього середовища, таким чином, різні організації матимуть різні порогові значення .

Інший метод вимірювання фінансової безпеки включений у ресурсно-функціональний підхід. Він характеризується особливим використанням корпоративних ресурсів з метою уникнення ризиків і підтримки стабільної роботи підприємства. Крім того, бізнес-фактори, задіяні менеджерами підприємства для досягнення поставлених цілей, розглядаються як ресурси для корпорації.

Крім того, деякі вчені виступають за використання програмно-цільового методу. Цей метод використовується для оцінки фінансової стійкості підприємства шляхом поєднання кількох показників, що визначають фінансову стійкість. Крім того, використовуються декілька методів інтеграції показників та їх аналізу через кластерність і багатовимірність [63, с. 115].

З позиції можливості підвищити капіталізацію підприємства до збільшення її ринкової вартості, вартісний підхід дозволяє оцінювати підприємство щодо її фінансової стабільності. Основною метою управління фінансовою безпекою підприємства в цьому підході є максимізація вартості підприємства, застосування цього підходу полягає в тому, щоб мати бачення потенційного розвитку підприємства як засобу управління її майбутнім.

Іншим методом оцінки фінансової спроможності підприємства є метод ранжування. Його основою є концепція, згідно з якою оцінка фінансової безпеки підприємства визначається сумарним балом рейтингу кожного показника за його класом, який визначається значенням нормативного показника, тобто фінансового показника підприємства. безпека базується на використанні рангових ознак [31, с. 215].

У результаті аналіз методичних підходів до оцінки ступеня фінансової безпеки підприємства показує, що вони мають як недоліки, так і переваги. Важливо визнати, що забезпечення фінансової безпеки, як частини економічної безпеки підприємства, залежить від точного використання методів оцінки статусу підприємства як засобу порівняння та інструменту для прийняття рішень щодо фінансового управління, планування та виконання фінансово-господарської діяльності підприємства.

Як свідчить, суперечки навколо методів оцінки фінансової спроможності підприємства є дискусійними. Однак саме так вважають багато вчених. Оцінка фінансової стійкості підприємства не повинна обмежуватися фінансовим станом підприємства. Виходячи зі специфіки явища безпеки, що діє на підприємстві, оцінка його масштабу вимагає спеціальних методів у будь-якій галузі. Більшість науковців, які досліджують фінансову безпеку підприємства, вважають, що визначення стану фінансової безпеки підприємства здійснюється за допомогою індикаторного методу фінансової оцінки – це використання критичних порогових значень фінансових показників [7, с. 78].

Серед вчених, які займаються дослідженням фінансової спроможності підприємства, найбільш помітними є праці Абалкіна Л., Александрова І., Ареф'євої О., Бендікової М., Барановського О., Гейца В., Горячової К., Євдокимова Ф., Єрмошенка М. та ін.

М. Єрмошенко, К. Горячова та А. Ашуєв, оцінивши сучасні підходи до вимірювання фінансової безпеки, відзначили, що за індикаторного підходу найбільший ступінь фінансової безпеки підприємств досягається тоді, коли всі показники знаходяться у відповідних межах, а відповідні діапазони не

перевищуються за жодним індикатором в обмін на інший. Усі експерти виступають за зв'язок між безпекою фінансів підприємства та забезпеченістю фінансовими ресурсами (безпекою фінансів підприємства). Система фінансових показників К. Горячевої базується на розмірі власного капіталу підприємства, а також обсягу кредитів, інвестицій та прямого фінансування з бюджету. Значна кількість науковців, які займаються економічною безпекою підприємства, до інших показників, що характеризують фінансову безпеку, відносять показники фінансової стійкості та ліквідності; сума кредиторської та дебіторської заборгованості. Враховуючи зв'язок фінансової безпеки з фінансовою стійкістю підприємства, С. Ільяшенко пропонує визначати стан підприємства за обсягом ліквідності, рівнем кредиторської та сумою дебіторської заборгованості. І. Олексів та Н. Подольчак бажають оцінити фінансову спроможність підприємства за показниками фінансового ризику, а це: коефіцієнт ліквідності, абсолютний розмір ліквідності, маневреність коштів, співвідношення позикових та власних коштів, і коефіцієнт ризику. У методичних рекомендаціях щодо аналізу та оцінки фінансового стану підприємства позитивним є момент розрахунку деяких нормативних значень [45].

Показники фінансової спроможності підприємства мають бути показниками системи метрик, що визначають ступінь фінансової активності підприємства, ці метрики мають бути пов'язані з показником безпеки та повністю базуватися на метриках фінансової активності.

Повинні бути виконані показники, що характеризують здоров'я фінансів підприємства:

- має мати питому і значну вагу;
- робити найскладніші розрахунки максимально простими і зрозумілими;
- обговорити показники, які відіграють важливу роль в оцінці та розумінні фінансової поведінки підприємства;
- бути точним і мати довіру;
- функціонально реагувати на зміни стану фінансової безпеки;
- показати якісний та кількісний характер фінансової безпеки підприємства;
- повністю описати фінансову діяльність підприємства, а також

продемонструвати загальну фінансову діяльність підприємства [52, с. 349].

Показники фінансової стійкості, які були обрані на основі вимог, наведених вище, наведені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Система індикаторів фінансової безпеки підприємства

Показник	Суть	Розрахунок	Нормативне значення
1	2	3	4
індикатори платоспроможності			
коефіцієнт абсолютної ліквідності	Характеризує готовність підприємства негайно погасити свою короткотермінову заборгованість	$\text{Кал} = (\text{Грошові кошти} + \text{Високоліквідні цінні папери}) : \text{Короткотермінові зобов'язання}$	$0,2 < \text{Кал} = 0,5$
коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт ліквідності)	Характеризує яка частина ліквідних оборотних активів припадає на кожну гривню короткотермінових зобов'язань	$\text{Кшл} = (\text{Грошові кошти} + \text{Високоліквідні цінні папери} + \text{Поточна дебіторська заборгованість}) : \text{Короткотермінові зобов'язання}$	$0,6 < \text{Кшл} = 0,8$
коефіцієнт поточної ліквідності	Характеризує достатність оборотних активів для погашення поточних зобов'язань підприємства протягом звітного періоду	$\text{Кпл} = \text{Оборотні активи} : \text{Поточні зобов'язання}$	$\text{Кпл} < 2,0$
індикатори фінансової стійкості			
коефіцієнт маневреності власного капіталу	Показує яка частина власного оборотного капіталу знаходиться в обороті, а яка капіталізована в необоротних активах	$\text{Км} = \text{власний оборотний капітал (робочий капітал)} : \text{Власний капітал}$	$0,1 < \text{Км} < 0,5$
коефіцієнт фінансової стійкості	Показує яка частина активів підприємства забезпечена стійкими (довготерміновими) джерелами фінансування	$\text{Кфс} = (\text{Власний капітал} + \text{Довготермінові зобов'язання}) : \text{Розмір сукупних активів}$	$0,5 < \text{Кфс} < 0,9$
коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів	Показує скільки одиниць власних коштів підприємства припадає на одиницю його зобов'язань	$\text{Кфр} = \text{Власний капітал} : \text{Розмір сукупних зобов'язань}$	$\text{Кфр} < 0,5$ Критичне $\text{Кфр} = 1$
коефіцієнт автономії	Показує питому вагу власного капіталу підприємства у загальній вартості коштів інвестованих у його діяльність	$\text{Кфа} = \text{Власний капітал} : \text{Розмір сукупних активів}$	$\text{Кфа} > 0,5$
коефіцієнт співвідношення мобільних і іммобілізованих коштів	Показує скільки гривень оборотних активів припадає на кожну гривню вкладену в необоротні активи підприємства	$\text{Кск} = \text{Оборотні активи} : \text{Необоротні активи}$	Зростання в динаміці
індикатори ділової активності			
період обороту запасів	Показує тривалість періоду, протягом якого запаси трансформуються в грошові кошти	$\text{Тоз} = \text{Кількість днів у періоді} : \text{Коефіцієнт оборотності запасів}$	Зменшення в динаміці
коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Показує у скільки разів собівартість реалізації перевищує середньорічну вартість кредиторської заборгованості і характеризує кількість оборотів кредиторської заборгованості за період	$\text{Кокз} = \text{Собівартість реалізованої продукції} : \text{Середньорічна вартість товарної кредиторської заборгованості}$	Зростання в динаміці
коефіцієнт загальної оборотності капіталу (ресурсовіддача)	Показує скільки гривень виручки від реалізації припадає на одну гривню коштів інвестованих в активи підприємства і характеризує швидкість обороту усього капіталу підприємства	$\text{Кок} = \text{Чиста виручка від реалізації} : \text{Середньорічна вартість активів}$	Зростання в динаміці

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4
коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних активів (коефіцієнт оборотності запасів)	Показує скільки разів інвестовані у матеріальні оборотні активи кошти покриваються у собі вартості реалізованої продукції	$\text{Коз} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середньорічна вартість матеріальних оборотних активів}}$	Зростання в динаміці
період повернення кредиторської заборгованості	Показує тривалість періоду, протягом якого здійснюється погашення товарної кредиторської заборгованості	$\text{Токз} = \frac{\text{Кількість днів у періоді}}{\text{Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості}}$	Зменшення в динаміці
коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Показує у скільки разів виручка від реалізації перевищує середньорічну вартість дебіторської заборгованості і характеризує кількість оборотів грошових коштів інвестованих в дебіторську заборгованість	$\text{Кодз} = \frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середньорічна вартість дебіторської заборгованості}}$	Зростання в динаміці
період повернення дебіторської заборгованості	Показує тривалість періоду, протягом якого здійснюється погашення дебіторської заборгованості	$\text{Тодз} = \frac{\text{Кількість днів у періоді}}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}}$	Зменшення в динаміці

Запропоновані показники фінансової безпеки складаються із системи метрик, які залежать одна від одної, оскільки охоплюють основні сфери діяльності підприємства.

Запропонована методика оцінки ступеня фінансової безпеки організації являє собою систему показників, яка дозволить оцінити траєкторію розвитку організації. Дослідження теми індикаторів і методів вимірювання фінансової безпеки організації вимагає насамперед з'ясування складу небезпек, які можуть негативно вплинути на безпеку цієї системи. Варто спробувати зробити систему показників максимально простою.

Обмеження кількості показників не тільки підвищує наочність результатів, але й дає можливість зробити однозначний висновок про фінансову спроможність підприємства.

У результаті було проведено оцінку фінансової безпеки ТОВ «Вестрон» за допомогою індикаторного методу, який базується на порівнянні фактичних значень показників фінансової безпеки з критичними значеннями показників її рівня. Основною перевагою обраного методу є можливість оцінити ступінь фінансової безпеки за наявності обмеженого обсягу інформації, а саме форми № 1 «Звіт про фінансовий стан» та форми № 2 «Звіт про фінансовий результат».

2.3 Оцінка фінансової безпеки підприємства за індикаторним методом

В умовах нестабільності зовнішнього середовища функціонування промислових підприємств, коли відсутність ресурсів фінансування їх діяльності стає загрозою як для їх здатності підтримувати процес розширення відтворення, так і для їх життєздатності, питання захисту інтересів діяльності підприємства від негативних впливів зовнішніх і внутрішніх небезпек стає все більш актуальним. Тому в умовах динамічного ринку актуальним є питання забезпечення надійного захисту підприємства, а також функцій, які повинна виконувати система її безпеки [62, с. 214].

Чітке розуміння як реальних, так і потенційних загроз реалізації інтересів підприємства як суб'єкта фінансових відносин, а також причин і наслідків відхилення від типового рівня діяльності дозволить останньому підвищити якість та ефективність управлінських рішень, які стосуються власних фінансових інтересів, це все основні вимоги для збалансованого, сталого розвитку підприємства. Як і інші підприємства, ТОВ «Вестрон» має оцінювати ступінь фінансової безпеки, щоб бути об'єктивним і вести раціональне управління, приймати правильні рішення.

Для того, щоб визначити поточний ступінь фінансової безпеки підприємства та зробити висновки щодо розробки стратегії фінансової безпеки, рекомендуємо проаналізувати фактори, що впливають на її рівень, за допомогою індикаторного методу, який полягає у порівнянні поточних значень показників для аналізованого періоду з максимально допустимими значеннями. Одним із компонентів оцінки фінансової безпеки підприємства є вибір показників, на основі яких можна зробити висновок про ступінь фінансової безпеки підприємства.

Тому перейдемо до аналізу ступеня фінансової стійкості ТОВ «Вестрон». Відповідні дані були отримані з результатів фінансового аналізу, які ми отримали раніше, і наведені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Система індикаторів ФБП за 2018– 2022 рр.

Показник	Граничне значення	Роки					Графік	Зміни			
		2018	2019	2020	2021	2022		18/19	19/20	20/21	21/22
Індикатори платоспроможності											
коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	1,895	1,084	0,893	1,482	1,802		+	+	+	+
коефіцієнт швидкої ліквідності	≥ 0,5	1,895	2,293	2,247	2,647	3,116		+	+	+	+
коефіцієнт поточної ліквідності	≥ 1,0	3,425	2,814	2,680	3,262	3,875		+	+	+	+
Індикатори фінансової стійкості											
коефіцієнт маневреності ВК	≥ 0,1	0,996	1,024	0,993	0,992	0,993		+	+	+	+
коефіцієнт фінансової стійкості	0,5 < Кфс < 0,9	0,701	0,624	0,624	0,692	0,740		+	+	+	+
коефіцієнт фінансового ризику	≤ 0,5	0,430	0,600	0,600	0,440	0,350		+	-	+	+
коефіцієнт автономії	≥ 0,5	0,701	0,624	0,624	0,692	0,740		+	+	+	+
коефіцієнт структури капіталу	Зростання	0,411	0,564	0,591	0,438	0,345		-	+	-	+
Індикатори ділової активності											
період обороту запасів	Зменшення	74,2	106,9	154,5	129,9	142,5		-	-	+	-
коефіцієнт оборотності капіталу	Зростання	1,574	1,289	0,812	0,973	0,823		-	-	+	-
коефіцієнт оборотності запасів	Зростання	4,852	3,367	2,331	2,772	2,527		-	-	+	-
коефіцієнт оборотності КЗ	Зменшення	3,832	2,284	1,374	2,220	2,384		+	+	-	-
період оберту КЗ	Зростання	93,9	157,6	262,0	162,2	151,0		+	+	-	-
коефіцієнт оборотності ДЗ	Зростання	4,854	2,117	1,068	2,011	1,945		-	-	+	-
період оберту ДЗ	Зменшення	74,2	170,0	337,0	179,0	185,1		-	-	+	-

Як видно з таблиці 2.9, більшість показників є нормальними, що свідчить про достатню фінансову забезпеченість підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності використовується для вимірювання здатності підприємства негайно погасити всі свої борги. У ТОВ «Вестрон» спостерігається зниження цього показника в динаміці років від 1,895 у 2018 році до 0,893 у 2020 році, але з того часу він зростає і досяг 1,802 у 2022 році. В результаті ми спостерігаємо, що кожен наступний року підприємство має можливість негайно виплачувати все більше боргів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує частину поточних зобов'язань, яку підприємство може погасити за рахунок своєї найбільш ліквідної форми капіталу: грошових коштів і подібних коштів, фінансових інвестицій і кредиторської заборгованості. Цей показник демонструє здатність підприємства погасити поточну заборгованість за умови своєчасного розрахунку з дебіторами. Коефіцієнт швидкої ліквідності демонструє здатність підприємства погасити свої поточні борги без продажу запасів. Цей показник стабільно зростає з 1895 у 2018 році до 3116 у 2022 році.

Коефіцієнт поточної ліквідності – це загальна сума доступної ліквідності, яка демонструє ступінь забезпечення поточних зобов'язань поточними активами, тобто кількість грошових одиниць поточних активів, необхідних для оплати 1 грошової одиниці поточних зобов'язань. Цей показник знизився з 3,425 у 2018 році до 2,680 у 2020 році, але з того часу зріс до 3,875 у 2022 році. Це можна пояснити уповільненням обертання засобів в інвестиціях, збільшенням необґрунтованих витрат.

Загалом, схоже, що фінансовий стан підприємства покращився, починаючи з 2020 року всі три коефіцієнти ліквідності зросли. Однак важливо визнати, що аналіз ліквідності є лише одним із компонентів фінансового аналізу, який необхідно поєднувати з іншими фінансовими показниками та бізнес-контекстом у щоб мати повне розуміння фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу тобто співвідношення власного капіталу до боргу показує здатність підприємства використовувати власний капітал

для ведення діяльності. Вважається часткою власного капіталу від загального капіталу. У 2018 році відсоток власного капіталу, який було залучено, становив 0,996, що вказує на те, що було залучено значну суму власного капіталу. У 2019 році цей показник зріс до 1,024, що свідчить про підвищення спроможності підприємства контролювати власний капітал. З 2020 по 2022 рік співвідношення власного капіталу та боргу знизилося приблизно до 0,993, але воно все ще є досить високим. У результаті можна зробити висновок, що підприємство використовує власні гроші для ведення діяльності.

Коефіцієнт фінансової стійкості – це здатність підприємства повертати свої борги, використовуючи власний капітал як заставу. Така природа здатності підприємства залучати зовнішнє фінансування. Вважається часткою власного капіталу від загального капіталу. У 2018 році коефіцієнт фінансової стійкості становив 0,701, що свідчить про значний ступінь фінансової стійкості. У сезоні 2019-2020 цей показник знизився до 0,624, що може свідчити про втрату фінансової стабільності. У наступному фінансовому році коефіцієнт фінансової стійкості зросте до 0,740, що є покращенням фінансової стабільності підприємства. У результаті можна зробити висновок про те, що підприємство підвищує свою фінансову стійкість.

Коефіцієнт фінансового ризику – це ступінь, до якого підприємство піддається фінансовому ризику. Вважається часткою від загального капіталу до загальної суми зобов'язань. У 2018 році коефіцієнт фінансового ризику становив 0,430, що вважається помірним за масштабом. У сезоні 2019-2020 цей показник зріс до 0,600, що може означати зростання фінансової небезпеки. Очікується, що в наступному фінансовому році коефіцієнт фінансового ризику знизиться до 0,350, що вважається значним зниженням фінансового ризику. У результаті можна зробити висновок, що підприємство знижує ризик фінансових втрат.

Коефіцієнт автономії – це здатність підприємства виконувати свої зобов'язання, використовуючи власний капітал. Вважається часткою власного капіталу від загального капіталу. Чим більше власні кошти підприємства, тим більше його потенціал для виходу з несподіваних ситуацій у ринковій економіці, і

тим менш небезпечні кредитори підприємства. Оскільки підприємство ТОВ «Вестрон», у 2018 році, мало коефіцієнт автономії 0,701, що вважається високим. У сезоні 2019-2020 цей показник знизився до 0,624, що може означати втрату автономності. У 2021-2022 фінансовому році коефіцієнт автономії зріс до 0,740, що свідчить про підвищення автономії підприємства. У результаті можна зробити висновок, що підприємство збільшує свою автономію.

Коефіцієнт структури капіталу – це відношення капіталу до загального капіталу підприємства. Цей показник полегшує оцінку корпоративної структури капіталу організації. У 2018 році коефіцієнт структури капіталу становив 0.411, що свідчить про значний ступінь власного капіталу в структурі капіталу. У 2019-2020 фінансовому році цей показник зріс до 0,591, що може свідчити про більший відсоток капіталу в структурі власного капіталу. У 2021-2022 роках коефіцієнт структури капіталу знизиться до 0,345, що означає зменшення частки власного капіталу в структурі капіталу. У результаті можна зробити висновок, що структура капіталу підприємства з часом змінюється.

Коефіцієнт оборотності запасів – це частота, з якою підприємство щорічно оновлює свої запаси. Це вважається часткою вартості продуктів, які ви продаєте, до середньорічної вартості запасів. Період обороту запасів показує, як довго в середньому підприємство повинне оновлювати свої запаси. Вважається часткою середньорічної вартості запасів до отриманого доходу, помноженого на кількість днів у році. У 2018 році коефіцієнт оборотності запасів склав 4,852, період оборотності запасів – 74,2 дні. З 2019-2020 рр. коефіцієнт оборотності запасів знизився до 2,331, а період оборотності запасів збільшився до 154,5 днів. Це може свідчити про збільшення тривалості зберігання запасів. У сезоні 2021-2022 рр. коефіцієнт оборотності запасів зріс до 2,527, а період оборотності запасів зменшився до 142,5 днів. Це свідчить про вдосконалення управління запасами. У результаті можна зробити висновок, що підприємство розширює управління запасами.

Коефіцієнт оборотності капіталу – це частота, з якою підприємство щорічно відновлює свій капітал. Вважається часткою вартості продажів від середньорічної

вартості капіталу. У 2018 році коефіцієнт оборотності капіталу становив 1,574, що свідчить про високий ступінь обертання капіталу. У 2019-2020 роках цей показник знизився до 0,812, що може свідчити про зменшення обсягу прохідного капіталу. У 2021-2022 фінансовому році коефіцієнт використання капіталу збільшиться до 0,823, але він все ще буде нижче рівня 2018 року. У результаті можна зробити висновок, що підприємство зменшує частоту використання капіталу.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості тобто відношення кредиторської заборгованості до доходу використовується для визначення того, як часто підприємство повністю повертає свої рахунки. Вважається часткою вартості продажів від середньорічної вартості кредиторської заборгованості. Період обороту кредиторської заборгованості – це середня кількість днів, які потрібні підприємству для погашення кредиторської заборгованості. Вважається часткою середньорічної вартості кредиторської заборгованості до загальної вартості продажів, помноженої на кількість днів у році. У 2018 році середня сума грошей, витрачених на транзакцію, склала 3,831, а середній період витраченого часу – 93,9 дня. У 2019-2020 фінансовому році коефіцієнт ротації кредиторської заборгованості знизився до 1,374, а період кредиторської заборгованості збільшився до 262,0 днів. Це може свідчити про збільшення терміну виплати боргів. У 2021-2022 роках відсоток кредиторської заборгованості зріс до 2384, а період кредиторської заборгованості зменшився до трохи більше 151 дня. Це свідчить про покращення управління кредиторською заборгованістю. У результаті можна зробити висновок, що підприємство вдосконалює бухгалтерський облік кредиторської заборгованості.

Відсоток щорічної кредиторської заборгованості вимірюється коефіцієнтом оборотності дебіторської заборгованості. Цей коефіцієнт використовується для визначення того, як часто підприємство повністю повертає свої борги. Вважається часткою вартості проданої продукції до середньорічного доходу за рахунками-фактурами. Період кредиторської заборгованості – це середня кількість часу в днях, яку підприємство потребує для погашення своїх рахунків. Вважається часткою середньорічної вартості дебіторської заборгованості до загальної вартості

продажів, помноженої на кількість днів у році. У 2018 році середня сума готівки в касі становила 4854, а середній термін зберігання готівки – 74,2 дня. З 2019-2020 років коефіцієнт дебіторської заборгованості до загальних активів знизився до 1,068, а період дебіторської заборгованості збільшився до 337,0 днів. Це може свідчити про збільшення терміну погашення векселів. У 2021-2022 роках відношення дебіторської заборгованості до загальних активів зростає до 1,945, а період розрахунків зменшиться до трохи більше 185 днів. Це свідчить про вдосконалення управління дебіторською заборгованістю. У результаті можна зробити висновок, що підприємство посилює управління дебіторською заборгованістю.

Вивчивши фінансову безпеку ТОВ «Вестрон», можна стверджувати, що показники життєздатності та фінансової стійкості протягом аналізованого періоду часу (2018-2022 рр.) відповідали очікуваним значенням, були близькими до їх меж та мали позитивну тенденцію зростання. Проте більшість показників ділової активності не були надмірними і з часом зростали. Це свідчить про те, що підприємство має достатній рівень фінансової безпеки, але керівництво ТОВ «Вестрон» намагається це змінити та вживає активних дій.

Для більш точної оцінки ступеня фінансової безпеки ТОВ «Вестрон» можна розрахувати відсоток позитивних результатів, який є нормативним значенням 15 показників.

У результаті відносна міра ступеня безпеки буде ідентичною:

$$2018-2019: 9/15 * 100\% = 60,0\%$$

$$2019-2020: 9/15 * 100\% = 60,0\%$$

$$2020-2021: 12/15 * 100\% = 80,0\%$$

$$2021-2022: 8/15 * 100\% = 53,33\%$$

Розрахунки свідчать, що протягом 2018-2020 років рівень фінансової безпеки ТОВ «Вестрон» є стабільним, але протягом 2021 року має тенденцію до зростання до 80,0%, а протягом 2022 року показник знизився до 53,3%. З кожним наступним роком кількість показників, які відповідають стандартам, на підприємстві

зменшувалася, що призвело до такого результату.

Створимо аналогічну фігуру за весь період:

$$(9+9+12+8)/60*100\% = 63,33\%$$

У підсумку можна стверджувати, що рівень фінансової безпеки ТОВ «Вестрон», а також фінансовий стан є відповідними, він становить 63,33%. Крім того, важливо визнати, що ймовірність переходу підприємства в нестабільний стан за динамічною складовою зросла.

Висновки до другого розділу

Можна сказати, що фінансова безпека підприємства залежить від постійного перегляду фінансової стратегії у відповідь на несприятливі зовнішні умови в той час.

Шляхом фінансового аналізу були визнані «слабкі сторони» у фінансовій діяльності підприємства, на яких керівництво ТОВ «Вестрон» має зосередити увагу, щоб підвищити фінансову безпеку підприємства.

Для підвищення ефективності оцінки та створення системи показників, що забезпечує фінансову безпеку, необхідно розділити фінансову безпеку на більші напрямки: підвищення рентабельності власного капіталу підприємства, створення фінансового резерву підприємства, підтримання фінансового стану підприємства, стабільність та усунення ризиків. Ефективне впровадження конкретних заходів розвитку, спрямованих на сприяння довгостроковому розвитку, відповідно до місії та мети підприємства, на основі результатів оцінки зовнішнього та внутрішнього середовища. [57, с. 167].

Для визначення ступеня фінансової безпеки створено сітку стану на основі індикаторного методу визначення ступеня фінансової безпеки корпорації. Запропонована методика визначення ступеня фінансової безпеки підприємства та

практичні рекомендації щодо розробки стратегії фінансової безпеки дозволять керівництву своєчасно реагувати на негативні події, що впливають на фінансову безпеку підприємства. Проте в цілому питання науково-методичного забезпечення фінансової безпеки господарських товариств залишається невирішеним. Ці питання потребують додаткового дослідження для визначення граничних значень фінансових показників, а також розробки пропозицій щодо їх офіційного затвердження. Також існує суттєва потреба у визначенні переліку фінансових небезпек на підприємствах, умов, за яких вони можуть працювати, загроз, які вони несуть, причин їх розвитку та конкретних економічних ситуацій [58, с. 222].

У результаті, після розрахунку кількох показників фінансового стану ТОВ «Вестрон», ми оцінимо та узагальнимо їх, щоб отримати повне розуміння фінансової безпеки підприємства.

Найбільш точну оцінку фінансового стану підприємства дають основні показники фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та ефективності.

Загалом, аналіз ліквідності балансу підприємства свідчить про негативну динаміку фінансового стану підприємства. Ліквідність балансу ТОВ «Вестрон» була порушена лише у 2020 році. За досліджуваний період ми спостерігали виконання всіх нерівностей, крім $A1 > П1$. Крім того, за період розслідування активи, які важко реалізувати, випередили постійні пасиви. Це свідчить про те, що підприємство не виконує основну вимогу економічної стабільності, відсутність власних оборотних коштів.

Показники ліквідності на підприємстві за всі аналізовані роки були в межах норми, що ще раз свідчило про порушення балансу підприємства. Аналіз показує, що ТОВ «Вестрон» має проблему з абсолютною ліквідністю, оскільки значення Кал нижчі за середні протягом цього періоду часу. Це може негативно вплинути на фінансову стійкість підприємства та її здатність своєчасно погашати зобов'язання.

Підприємство фінансово стабільне. Це пояснюється тим, що запаси та витрати в основному фінансуються за рахунок вашого власного оборотного капіталу, а не за рахунок довгострокових позичених грошей або короткострокового кредиту.

У підсумку можна стверджувати, що фінансова стійкість ТОВ «Вестрон» є достатньою, оскільки більшість розрахованих коефіцієнтів не перевищували допустимий діапазон і мали позитивну динаміку.

Наступною складовою фінансового стану підприємства була оцінка його операційної діяльності. Ділова активність визначається еволюцією показників, пов'язаних з ефективністю виробництва та загальною економічною діяльністю. ТОВ «Вестрон» має докази активної господарської поведінки, про це свідчать розраховані коефіцієнти, значення більшості з яких відповідають типовим значенням.

Розглянувши деякі показники прибутковості, можна сказати, що найефективнішим підприємство у 2020 році була загалом найприбутковішою. Про це свідчить найвищий рівень загального прибутку та чистого прибутку, наявний у ТОВ «Вестрон» у 2020 році за весь період аналізу.

Ступінь фінансової безпеки підприємства ми оцінювали за допомогою індикаторного методу, який передбачає порівняння фактичних значень діяльності підприємства з критичними (пороговими) значеннями фінансових показників.

За допомогою цього методу ми визначили, що ступінь фінансової стійкості ТОВ «Вестрон» є більшим за середній або достатнім. У цьому випадку підприємство є фінансово стабільним і захищеним від внутрішніх і зовнішніх небезпек. У зв'язку з цим керівництву ТОВ «Вестрон» слід звернути увагу на зниження показників фінансової стійкості та вжити заходів щодо вирішення даної проблеми, інакше підприємство може стати нестабільним у найближчій перспективі.

3 Формування системи фінансової безпеки ТОВ «Вестрон»

3.1 Таксономічний аналіз як засіб інтегральної оцінки фінансової безпеки підприємства

Розвиток ринкових відносин в Україні значно ускладнив умови ведення бізнесу та посилив конкурентний тиск між підприємствами, що призвело до фінансових труднощів і, як наслідок, до банкрутства. Це проведення своєчасної комплексної оцінки фінансової безпеки, яка надає інформацію про фінансовий стан підприємства та визначає небезпеки та загрози, які впливають на функціональність та розвиток підприємства в майбутньому.

Робота підприємства в умовах невизначеності та ризику підвищує ймовірність фінансової нестабільності на підприємстві. Усі ризики фінансової безпеки підприємства поділяються на дві категорії: об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивні можуть бути викликані економічними змінами і, спочатку, фінансовими питаннями в міжнародних і державних угодах, діями окремих осіб, природними явищами. Суб'єктивні фактори фінансового ризику мають як внутрішнє, так і зовнішнє походження. Зовнішні фактори, пов'язані з фінансовою небезпекою, можуть включати спекуляції цінними паперами, агресивне поглинання конкурентами, цінову конкуренцію з боку конкурентів, шахрайство з боку окремих осіб або підприємств і природні катастрофи. Внутрішні чинники, яким підпорядковуються менеджери фінансово-економічних служб і маркетингових служб, є недостатньо ефективними і призводять до внутрішніх факторів, яким підпорядковані менеджери цих служб.

Створення системи фінансової безпеки має базуватися на розробці відповідної наукової теорії, концепції, стратегії і тактики проведення ефективної політики; використання методів, процедур і наукових принципів у його створенні.

Процес розрахунку інтегрального значення показників, пов'язаних з фінансовою стійкістю підприємства, називається аналітичною діагностикою. Ця процедура використовується для визначення фінансової стійкості господарюючого

суб'єкта в перспективі на основі діючої методології економічного аналізу та прогнозування. Значення повної оцінки фінансової життєздатності бізнесу полягає в тому, щоб надати інформацію про процес управління фінансами в ретроспективі та перспективі, як у контексті економічної основи бізнесу, так і навколишнього фінансового середовища.

У зарубіжній науковій літературі задокументовано, що більшість підприємств різного розміру тяжіють до використання формалізованих чисельних методів управління фінансами та аналізу фінансового стану підприємства. Перелік очікуваних показників, ймовірно, буде досить різним, що призводить до двох різних підходів до прогнозування:

- методи, які використовують один або декілька індивідуальних показників, що мають найбільшу важливість і значущість для аналітика, такими показниками можуть бути дохід, прибуток, собівартість виробництва тощо.

- методи, які повністю використовують типовий формат статті для звіту. Аналіз минулих даних свідчить про те, що низка статей балансу та фінансового звіту, як очікується, матиме профіцит або дефіцит. Однією з найбільших переваг методів цієї групи є те, що отриманий звіт дозволяє всебічно оцінити фінансовий стан підприємства. Одним із методів є метод таксономії, який буде використано в майбутньому [23].

Таксономія – галузь науки, яка займається організацією, класифікацією та систематизацією інформації. Таксономія сприяє вирішенню питання організації складних багатовимірних об'єктів або процесів відносно заданого вектора посилення [56].

Найбільш ефективним методом оцінки фінансової спроможності підприємства є таксономічний метод, оскільки ми маємо справу з великою кількістю ознак, аналіз яких необхідний для комплексного розуміння поставленого завдання.

За допомогою таксономічного аналізу можна скласти багатовимірний статистичний портрет фінансової стійкості підприємства, що дає єдиний загальний висновок.

Результатом таксономічного аналізу є таксономічний ранг виду або таксономічний ранг. Це узгоджене значення всіх властивостей, пов'язаних із досліджуваним набором.

За допомогою таксономічного коефіцієнта можна оцінити типовий рівень значень, пов'язаних з ознаками, що представляють фінансову безпеку підприємства протягом певного періоду [44, с. 237].

Для проведення комплексної оцінки фінансової безпеки підприємства з використанням таксономічного підходу необхідні показники, що описують фінансово-економічний стан підприємства та ступінь його конкурентоспроможності, а саме: попередньо розраховані значення коефіцієнта фінансової безпеки; стабільності, життєздатності та ділової активності (період виручки, період виплати заробітної плати, рентабельність активів, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності та відсоток виручки від реалізації продукції). [49, с. 146].

Вибрані коефіцієнти сприяють найбільш чіткій оцінці фінансової безпеки підприємства з боку різних, не пов'язаних сторін.

Таблиця 3.1 – Таблиця вихідних даних

Період	Період оборотності дебіторської заборгованості	Період оборотності кредиторської заборгованості	Рентабельність активів (капіталу)	Величина активів	Фактичний розмір власного капіталу	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Частка залучених коштів	Коефіцієнт поточної ліквідності	Коефіцієнт оборотності активів	Виручка від реалізації продукції
2018	74,2	93,9	0,152	255031	178679	1,895	0,299	3,425	1,103	281284
2019	170,0	157,6	0,108	345144	215264	1,084	0,376	2,814	0,804	277480
2020	337,0	262,0	0,200	375797	234399	0,893	0,376	2,680	0,506	190312
2021	179,0	162,2	0,090	411977	285122	1,482	0,308	3,262	0,674	277480
2022	185,1	151,0	0,071	418661	309637	1,802	0,260	3,875	0,609	254896

На основі обраних елементів сформуємо матрицю спостережень (X), яка матиме наступний вигляд:

$$X = \begin{vmatrix} X_{11} & X_{12} \dots & X_{1j} \dots & X_{1n} \\ X_{21} & X_{22} \dots & X_{2j} \dots & X_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ X_{i1} & X_{i2} \dots & X_{ij} \dots & X_{in} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ X_{m1} & X_{m2} \dots & X_{mj} \dots & X_{mn} \end{vmatrix}$$

де i – порядковий номер періоду ($i=1 \rightarrow m$);

j – показник, що характеризує стан визначеного об'єкта ($j=1 \rightarrow n$);

X_{ij} – значення показника j у період часу i .

$$X = \begin{vmatrix} 74,2 & 93,9 & 0,152 & 255031 & 178679 & 1,895 & 0,299 & 3,425 & 1,103 & 281284 \\ 170,0 & 157,6 & 0,108 & 345144 & 215264 & 1,084 & 0,376 & 2,814 & 0,804 & 277480 \\ 337,0 & 262,0 & 0,200 & 375797 & 234399 & 0,893 & 0,376 & 2,680 & 0,506 & 190312 \\ 179,0 & 162,2 & 0,090 & 411977 & 285122 & 1,482 & 0,308 & 3,262 & 0,674 & 277480 \\ 185,1 & 151,0 & 0,071 & 418661 & 309637 & 1,802 & 0,260 & 3,875 & 0,609 & 254896 \end{vmatrix}$$

Для проведення подальших розрахунків сформуємо матрицю стандартизованих значень, згідно формули:

$$Z_i = \frac{X_i}{\bar{X}}, \quad (3.1)$$

де Z_i – елемент стандартизованої матриці;

X_i – елемент матриці спостережень;

$\bar{X}$ – середнє значення елементів матриці спостережень.

$$\bar{X}_1 = \frac{74,2 + 170,0 + 337,0 + 179,0 + 185,1}{5} = 189,1$$

і аналогічно знаходимо:

$$\begin{aligned} \bar{X}_2 &= 165,4; \bar{X}_3 = 0,124; \bar{X}_4 = 361322; \bar{X}_5 = 244620,2; \bar{X}_6 = 1,431; \\ \bar{X}_7 &= 0,324; \bar{X}_8 = 3,211; \bar{X}_9 = 0,739; \bar{X}_{10} = 256290. \end{aligned}$$

Далі отримуємо матрицю Z :

$$X = \begin{vmatrix} 0,392 & 0,568 & 1,222 & 0,706 & 0,730 & 1,324 & 0,924 & 1,067 & 1,492 & 1,098 \\ 0,899 & 0,953 & 0,866 & 0,955 & 0,880 & 0,758 & 1,161 & 0,876 & 1,088 & 1,083 \\ 1,782 & 1,584 & 1,613 & 1,040 & 0,958 & 0,624 & 1,161 & 0,835 & 0,685 & 0,743 \\ 0,947 & 0,981 & 0,726 & 1,140 & 1,166 & 1,036 & 0,950 & 1,016 & 0,911 & 1,083 \\ 0,979 & 0,913 & 0,573 & 1,159 & 1,266 & 1,259 & 0,804 & 1,207 & 0,824 & 0,995 \end{vmatrix}$$

Наступним кроком нашого аналізу буде розподілення ознак на стимулятори та дестимулятори. Основою такого поділу є характеристика впливу кожного показника на рівень фінансової безпеки підприємства.

Ознаки, які роблять позитивний (стимулюючий) вплив на загальний рівень розвитку об'єкта, називають стимуляторами. Ознаки, які стримують розвиток, називають дестимуляторами. Формуємо значення показників у такий спосіб:

$$\begin{cases} X_{oi} = \max X_{ij} - \text{стимулятор;} \\ X_{oi} = \min X_{ij} - \text{дестимулятор.} \end{cases}$$

Період обороту кредиторської заборгованості, рентабельність активів (капіталу), коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт оборотності активів, величина активів, виручка від реалізації продукції та фактичний розмір власного капіталу виступають стимуляторами, оскільки їх збільшення має позитивний вплив на фінансову безпеку підприємства. Всі ж інші коефіцієнти виступають де стимуляторами, оскільки їх збільшення має негативну тенденцію для підприємства.

Для вектора-еталона вибираємо максимальні значення кожного коефіцієнта.

$$X = \begin{vmatrix} \mathbf{0,392} & 0,568 & 1,222 & 0,706 & 0,730 & \mathbf{1,324} & 0,924 & 1,067 & \mathbf{1,492} & \mathbf{1,098} \\ 0,899 & 0,953 & 0,866 & 0,955 & 0,880 & 0,758 & 1,161 & 0,876 & 1,088 & 1,083 \\ 1,782 & \mathbf{1,584} & \mathbf{1,613} & 1,040 & 0,958 & 0,624 & 1,161 & 0,835 & 0,685 & 0,743 \\ 0,947 & 0,981 & 0,726 & 1,140 & 1,166 & 1,036 & 0,950 & 1,016 & 0,911 & 1,083 \\ 0,979 & 0,913 & 0,573 & \mathbf{1,159} & \mathbf{1,266} & 1,259 & \mathbf{0,804} & \mathbf{1,207} & 0,824 & 0,995 \end{vmatrix}$$

$$P_0 = (0,392; 1,584; 1,613; 1,159; 1,266; 1,324; 0,804; 1,207; 1,492; 1,098)$$

Тепер розрахуємо відстані між окремими спостереженнями (період) і вектором – еталоном використовуючи формулу:

$$C_{io} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (Z_{ij} - Z_{oj})^2}, \quad (3.2)$$

де Z_{ij} – стандартизоване значення j -го показника у період часу i ;

Z_{oj} – стандартизоване значення j -го показника в еталоні.

Запишемо отримані результати:

$$C_{io2018} = 1,308; C_{io2019} = 1,458; C_{io2020} = 1,891; C_{io2021} = 1,396; C_{io2022} = 1,529;$$

Для остаточного проведення таксономічного аналізу, потрібно розрахувати C_{0cp} , S_0 , C_0 , d_i .

Тому наступним етапом використовуючи формулу:

$$\overline{C_0} = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m C_{io}, \quad (3.3)$$

$$\text{знаходимо } C_{0cp}: C_{0cp} = (1,308 + 1,458 + 1,891 + 1,396 + 1,529)/5 = 1,516;$$

Згідно формулі:

$$S_o = \sqrt{\frac{1}{m} \sum_{i=1}^m (C_{io} - \overline{C_0})^2}, \quad (3.4)$$

стандартне відхилення дорівнює:

$$S_o = \sqrt{\frac{(1,308-1,516)^2 + (1,458-1,516)^2 + (1,891-1,516)^2 + (1,396-1,516)^2 + (1,529-1,516)^2}{5}} = 0,201$$

Виходячи з формули $C_0 = C_{0cp} + 2 S_0$ бачимо, що максимально можливе відхилення від зведеного еталону дорівнює $C_0 = 1,918$.

Зведений динамічний показник рівня розвитку для кожного року знаходимо виходячи з формули:

$$d_i = \frac{C_{io}}{C_0}, \quad (3.5)$$

$$d_{2018} = \frac{1,308}{1,918} = 0,682$$

аналогічно знаходимо

$$d_{2019}=0,76; d_{2020}=0,986; d_{2021}=0,728; d_{2022}=0,797;$$

Отже на основі розрахованих даних можемо обчислити таксономічний показник розвитку по роках:

$$K_{2018}=1-0,682=0,318; K_{2019}=1-0,76=0,24; K_{2020}=1-0,986=0,014; \\ K_{2021}=1-0,728=0,272; K_{2022}=1-0,797=0,203;$$

Як бачимо, значення цього показника є відмінним протягом аналізованого періоду, тому для кращого сприйняття інформації зобразимо отриманий показник таксономічного розвитку за допомогою графіка.

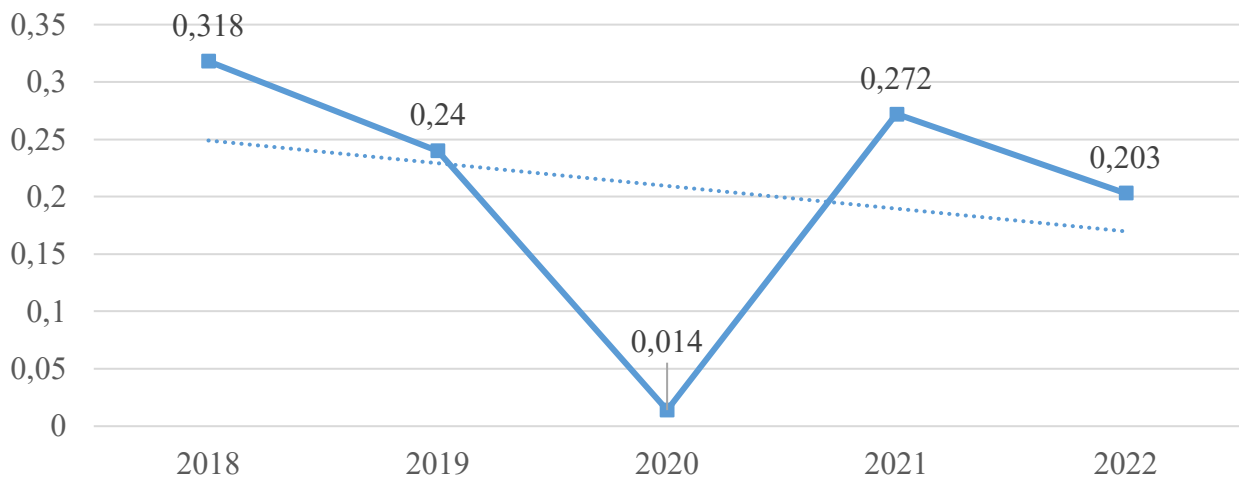

Рисунок 3.1 – Графік значення таксономічного показника

Після розрахунків ми отримали таксономічне значення на відрізок п'яти років. На графіку видно, що за останні кілька років рівень фінансової стійкості ТОВ «Вестрон» дещо знизився. У 2020 році значення таксономічного показника авансування було найменшим і становило 0,014. Найбільш суттєвими чинниками цієї тенденції стали зменшення виручки та збільшення середнього терміну виплати.

У зв'язку з цим керівництво повинно в першу чергу зосередитися на доходах підприємства. Якщо цього не зробити, рівень фінансової безпеки буде продовжувати падати, що в кінцевому підсумку може призвести до банкрутства підприємства.

Підсумовуючи вищесказане, можна сказати, що процедура забезпечення фінансової безпеки підприємства подібна до процесу попередження фінансових

втратах від негативних дій у різних сферах фінансово-господарської діяльності шляхом оцінки реальних і потенційних небезпек. внутрішні та зовнішні по відношенню до підприємства, вони є невід'ємною частиною успішної роботи будь-якого підприємства.

3.2 Напрями підвищення фінансової безпеки підприємства на основі методу діагностики фінансового стану підприємства.

На економічному просторі пострадянських країн, у тому числі й України, все частіше зустрічається явище банкрутства. Підприємства, які не можуть вчасно розрахуватися з боргами, близькі до банкрутства. У ринковій економіці без втручання держави виробляються тільки ті товари та послуги, на які є попит, а функціонування прибуткових підприємств, які виробляють продукцію, що знаходить цільового споживача, властиве командній системі управління.

Неправильне спрямування діяльності, а отже, неефективне використання ресурсів не принесе прибутку власнику, призведе до погіршення його фінансового стану і навіть призведе до припинення бізнесу. У результаті ресурси будуть переміщені в більш прибуткові, а отже, важливіші для суспільства сфери виробництва. І навпаки, припинення функціонування суб'єкта господарювання є трагедією для його власників. У цьому випадку держава позбавляється платників податків, а працівники – роботи. У цьому полягає конфліктність і невизначеність оцінки банкрутства господарських організацій.

Очевидно, що фундаментальною умовою відновлення вітчизняної фінансової системи є відновлення суб'єктів господарювання. Тільки це дозволить нам відновити податкові надходження та зменшити заборгованість більшості платників податків, тим самим оздоровивши фінанси країни. І навпаки, відновлення економіки в першу чергу залежить від швидкої та безболісної ліквідації неефективних структур, які потребують постійної державної допомоги.

У зв'язку з цим ми вважаємо, що дослідження цього питання є доцільним і необхідним, перш за все, для забезпечення ефективності використання механізму банкрутства в Україні та виконання його призначеної ролі в економіці.

Питання щодо створення та розвитку системи запобігання банкрутству підприємств розкривають у своїх дослідженнях Альтман Е.І., Бланк Е.І., Бондар О.М., Брюховецька Н.Є., Булєєв І.П., Гальчинський А.С., Геєць В.М., Череп А.В., Іванова Г.П., Клебанова Т.С., Копилук О.І., Кузьмін О.Є., Лігоненко Л.О., Мозенков О.В., Петрович Ю.М., Славюк Р.А., Слісаренко О.О., Соколенко В.А., Тарасенко О.Г., Терещенко О.О., Чернявський А.М., Штангрет А.М. та інші. Зусиллями цих авторів виявлено фундаментальний і значущий характер інституту запобігання банкрутству в умовах розвитку ринкової економіки, класифіковано причини банкрутства, розроблено методичний підхід до розрахунку ймовірності банкрутства підприємства, реалізовано превентивні заходи. заходи щодо його запобігання.

Законом України "Про відновлення дієздатності платника або визнання його банкрутом" банкрутство визначається як неспроможність боржника погасити свою заборгованість або задовольнити вимоги своїх кредиторів в законний спосіб інакше, ніж шляхом застосування процедури ліквідації. процедура.

За своєю природою банкрутство є частиною цивільно-правової системи, яка є невід'ємною частиною ринкової економіки. Це природний процес конкуренції, під час якого слабкі підприємства вилучаються з ринку, а держава отримує економічно сильні, конкурентоспроможні за своєю природою підприємства [14].

Однак це не єдине вираження цього. В Україні банкрутство часто використовують як приманку та відволікаючий фактор. Так, як малі, так і великі підприємства стають боржниками. Багато з них свідомо доводять до банкрутства, а виручені від цього кошти не надходять до державного бюджету. Це робиться для того, щоб уникнути сплати податків внаслідок банкрутства (діє період мораторію на погашення кредиторів, протягом якого податковий борг списується в актив підприємства боржника, а податкові санкції до боржника не застосовуються). Крім того, активи боржника можуть бути вилучені або змінені, а податковий борг може

бути погашений повністю або частково.

Тому так важливо вміти передбачити перші ознаки фінансової нестабільності, яка згодом може призвести до банкрутства, виявити та запобігти їм, щоб уникнути ремонтів та обману.

Одним із основних обов'язків керівництва на конкурентному ринку є виявлення неминучого банкрутства та розробка планів подолання негативних сторін діяльності підприємства [64].

Оцінка причин кризового розвитку підприємства та прогнозування ймовірності банкрутства проводяться до реальної появи симптомів. Цей тип оцінки та прогнозування є предметом діагностики банкрутства. У результаті, за визначенням І.О. Бланка процес діагностики банкрутства є система фінансового аналізу, яка призначена для виявлення стадій кризи на підприємстві.

Процес діагностики банкрутства передбачає регулярне спостереження за змінами певної системи фінансових показників, пов'язаних з діяльністю підприємства, ці показники є частиною системи моніторингу поточного фінансового стану підприємства.

Діагностика банкрутства повинна обмежуватися не тільки наявністю кризи на підприємстві, але й надавати необхідну інформацію для розробки потенційних рішень.

Для оцінки ймовірності банкрутства у світовій практиці використовується система моделей, розроблена фахівцями західних країн та вітчизняної промисловості.

У зв'язку з цим ми вважаємо, що ТОВ «Вестрон», ймовірно, банкрут. Результати розрахунків первинних моделей наведено в таблиці 3.2.

Ми вибрали ці моделі банкрутства, оскільки кожна з них найбільше підходить для такого підприємства, як ТОВ «Вестрон». Після завершення розрахунків, пов'язаних з відповідними моделями, ми бачимо, що значення показників відповідають типовим значенням. Це свідчить про те, що ТОВ «Вестрон» не близько до банкрутства. У більшості випадків значення дорівнює нормі, яка є типовим станом організації.

Таблиця 3.2 – Результати розрахунків моделей ймовірності банкрутства

Назва/ Розрахункова формула Розрахунок	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
модель R					
K_1 – обіговий капітал/ активи	0,986	0,991	0,988	0,99	0,99
K_2 – чистий прибуток/ власний капітал	0,217	0,173	0,321	0,13	0,096
K_3 – виручка від реалізації/ сума активів	1,103	0,804	0,506	0,674	0,609
K_4 – чистий прибуток/ сукупність витрат	1,796	0,358	0,496	0,265	0,225
$R = 8,38 K_1 + K_2 + 0,054 K_3 + 0,63 K_4$	9,671	8,747	8,94	8,63	8,567
Імовірність банкрутства	Мінімальна	Мінімальна	Мінімальна	Мінімальна	Мінімальна
модель Альтмана					
X_1 – оборотний капітал/ сума активів	0,014	0,009	0,012	0,01	0,01
X_2 – нерозподілений прибуток/ сума активів;	0,152	0,108	0,2	0,09	0,071
X_3 – операційний прибуток/ сума активів;	1,103	0,804	0,506	0,674	0,609
X_4 – ринкова вартість акцій/ позиковий капітал	2,34	1,657	1,658	2,248	2,84
X_5 – виручка/ сума активів	1,103	0,804	0,506	0,674	0,609
$Z = 0,717X_1 + 0,847 X_2 + 3,107 X_3 + 0,42 X_4 + 0,995 X_5$	5,646	4,092	2,95	3,792	3,758
Імовірність банкрутства	дуже низька	дуже низька	можлива	дуже низька	дуже низька
модель Бівера					
ЧП – чистий прибуток, тис грн	38728	37145	75287	37145	29779
A – амортизація, тис грн	927	953	1796	953	875
ПЗ – поточні зобов'язання, тис грн	73399	121504	138504	125006	106919
ДЗ – довгострокові зобов'язання, тис грн	2953	8376	2894	1849	2105
$KB = (ЧП+A)/(ПЗ+ДЗ)$	0,519	0,293	0,545	0,3	0,281
Імовірність банкрутства	не загрожує	не загрожує	не загрожує	не загрожує	не загрожує
модель Таффлера та Тісшоу					
X_1 – прибуток до сплати податків/ поточні зобов'язання	0,643	0,373	0,663	0,362	0,34
X_2 – поточні активи / сума зобов'язань;	3,293	2,632	2,625	3,214	3,801
X_3 – поточні зобов'язання / сума активів	0,288	0,352	0,369	0,303	0,255
X_4 – обсяг продажів (виручка) / сума активів	1,103	0,804	0,506	0,674	0,609
$T = 0,53 X_1 + 0,13 X_2 + 0,18 X_3 + 0,16 X_4$	0,997	0,732	0,84	0,772	0,818
Імовірність банкрутства	низька	низька	низька	низька	низька
Модель Терещенко					
X_1 – cash-flow/зобов'язання	0,519	0,293	0,545	0,3	0,281
X_2 – активи/зобов'язання	3,34	2,66	2,66	3,25	3,84
X_3 – прибуток/ активи	0,152	0,108	0,2	0,09	0,071
X_4 – прибуток/виручка;	0,138	0,134	0,396	0,134	0,117
X_5 – виробничі запаси/виручка	0,163	0,228	0,315	0,277	0,319
X_6 – виручка/ активи	1,103	0,804	0,506	0,674	0,609
$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6$	3,415	2,551	5,155	2,43	2,18
Імовірність банкрутства	не загрожує	не загрожує	не загрожує	не загрожує	не загрожує
універсальна дискримінаційна модель					
X_1 – коефіцієнт покриття	3,872	3,485	3,881	3,68	3,787
X_2 – коефіцієнт фінансової незалежності	0,701	0,624	0,624	0,692	0,74
X_3 – коефіцієнт оборотності капіталу	1,574	1,289	0,812	0,973	0,823
X_4 – коефіцієнт рентабельності операційного продажу за грошовим потоком	0,162	0,155	0,479	0,155	0,139
X_5 – рентабельність продажу	0,207	0,233	0,266	0,233	0,195
X_6 – рентабельність власного капіталу	0,217	0,173	0,321	0,13	0,096
$Z = 0,105X_1 + 1,567X_2 + 0,301X_3 + 1,375X_4 + 1,689X_5 + 0,168X_6 - 0,26$	2,328	2,107	2,532	2,132	2,082
Імовірність банкрутства	низька	низька	низька	низька	низька

Іншим методом прогнозування неплатоспроможності корпорації є розрахунок типу фінансової стійкості корпорації. [80, с. 349]

Таблиця 3.3 – Результати розрахунків типу фінансової стійкості

Показник	2017	2018	2019	2020	2021
1. Власний капітал, тис грн	178679	215264	234399	285122	309637
2. Необоротні активи, тис грн	3603	3278	4577	4255	4309
3. Власні оборотні кошти, тис грн (р.1-р.2)	175076	211986	229822	280867	305328
4. Довгострокові зобов'язання, тис грн	2953	8376	2894	1849	2105
5. Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів, тис грн (п.3+п.4)	178029	220362	232716	282716	307433
6. Короткострокові кредити банків і кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис грн	73399	121504	138504	125006	106919
7. Загальний розмір основних джерел покриття запасів, тис грн (р.5 + р.6)	251428	341866	371220	407722	414352
8. Запаси, тис грн	45982	63228	59964	76818	81189
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів, тис грн (п.3– п.8)	129094	148758	169858	204049	224139
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів, тис грн (п.5–п.8)	132047	157134	172752	205898	226244
11. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів, тис грн (р.7 – р. 8)	205446	278638	311256	330904	333163
12. Наявність власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань і короткострокових кредитів банків для формування запасів, днів (р.10*360/усі джерела),	189,068	165,469	167,531	181,799	196,567
13. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття на 1 грн. запасів, грн (п.11/п.8)	4,468	4,407	5,191	4,308	4,104
Показники типу фінансової стійкості					
14. Тривимірний показник	1,1,1	1,1,1	1,1,1	1,1,1	1,1,1
15. Тип фінансової стійкості	абсолютна фінансова стійкість	абсолютна фінансова стійкість	абсолютна фінансова стійкість	абсолютна фінансова стійкість	абсолютна фінансова стійкість

Фінансова стійкість ТОВ «Вестрон» є абсолютною, це результат рішення підприємства використовувати товарно-матеріальні ресурси з авансовими витратами, неможливості реалізувати накопичені товарні запаси в обмін на повернення кредитів, погашення їхні борги.

Основним недоліком описаного вище методу діагностики банкрутства є його нединамічність. Оцінка базується на аналізі фінансового стану підприємства на певну дату. У результаті не враховується процес зміни найбільш значущих фінансових показників у часі, їх напрямок і швидкість зміни [40, с.243].

У результаті можна зробити висновок, що процедура діагностики

банкрутства підприємства є невід’ємною складовою аналітичного процесу, проведення якої не можна не враховувати. Крім того, важливо вибрати найбільш релевантну модель прогнозування ймовірності банкрутства з існуючих, враховуючи стан економіки України в цілому та, зокрема, стан галузі.

Після оцінки ймовірності банкрутства корпорації, рекомендується також вивчити та оцінити потенціал для виживання корпорації.

Ця робота має бути виконана на основі набору внутрішніх і зовнішніх вимог, необхідних для виживання підприємства. Оцінка потенціалу виживання підприємства вимагає наступних досліджень:

1 Оцінка ресурсів, необхідних для виживання підприємства. Оцінка ресурсів, необхідних для виживання підприємства, – це сукупність ресурсів, до яких підприємство має доступ і які можуть гарантувати вихід підприємства з кризового стану.

Оцінка наявності ресурсів, необхідних для виживання, передбачає: по-перше, проведення комплексного аналізу всієї сукупності ресурсів підприємства, включаючи поточну організацію їх створення та використання; по-друге, оцінка ступеня достатності цих ресурсів для сучасних запитів, по-третє, визначення кількісних і якісних параметрів ресурсів, необхідних для перемоги в конкурентній боротьбі за певних умов на конкретному сегменті ринку. ТОВ «Вестрон» не потребує ресурсів, оскільки немає внутрішніх коштів для оплати капіталу, а присутні лише залучені. В результаті підприємство не може вжити заходів, щоб уникнути банкрутства.

2 Оцінка потенціалу розвитку підприємства та підвищення її конкурентних переваг. Основною метою є оцінка потенційного зростання основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства та формування позитивних грошових потоків, достатніх для підтримки розвитку підприємства та виконання зовнішніх зобов’язань. Об’єктом дослідження є нереалізований потенціал підприємства, виходячи з обсягу залучених ресурсів, наявних можливостей розвитку окремих видів діяльності. Для зростання підприємства першим кроком є ефективне управління, це дозволить ТОВ «Вестрон» залишатися актуальним.

3 Аналіз стану зовнішнього середовища та його потенціал для виходу підприємства з поточного кризового стану. На цьому етапі процесу банкрутства в центрі уваги знаходиться зовнішній стан справ підприємства. Важливим є зовнішній фактор, що впливає на розвиток і виникнення кризи, який посилює або послаблює гостроту кризи в діяльності окремих суб'єктів господарювання. Якщо очікуються позитивні покращення зовнішнього середовища, то є ймовірність самотійного виходу з кризи. Якщо очікується шкода зовнішньому середовищу, очікується зростання інтенсивності кризи, її прискорення та поглиблення. Це зменшує кількість часу, необхідного для прийняття ефективних рішень, які призведуть до виходу підприємства з кризи [65, с.258].

Таким чином, наступним етапом аналізу розглянутого питання є дослідження зовнішнього середовища та способу адаптації підприємства до змін.

3.3 Визначення рівня адаптації підприємства до умов зовнішнього середовища

Сьогодні, в умовах глобальних трансформаційних процесів, вітчизняні корпорації змушені вибирати між адаптацією до сучасних систем і методів управління або зниженням прибутковості і, як наслідок, шляхом до банкрутства. Така ситуація зумовлена тим, що мінливість зовнішніх факторів може призвести до специфічного дисбалансу між організацією та зовнішнім середовищем, що зумовлює необхідність корекції діяльності організації відповідно до нових викликів [60, с. 300].

Крім того, необхідна конкретна і єдина взаємодія всього суб'єкта господарювання та його складових частин. У системі показників оцінки ефективності управління та переходу до нових методів розвитку особливе значення, на нашу думку, мають процеси адаптації. Працюючи в складних умовах і маючи фінансову незалежність, підприємство повинне створити систему адаптації, яка б забезпечувала високий ступінь конкурентоспроможності,

забезпечуючи тим самим стратегічну стабільність.

Нестабільність зовнішнього середовища та невизначеність інформації про нього часто спричиняють ситуації, коли реалізація планів підприємства стає неможливою. Як наслідок, щоб забезпечити довгострокову життєздатність ринкового підходу підприємства, необхідні фундаментальні зміни в управлінні. Більш ефективна система управління підприємством повинна володіти такими властивостями, які дозволяли б швидко і різнобічно реагувати на зміни навколишнього середовища в зовнішньому світі. [69, с. 201].

Ще до створення підприємства підприємець повинен усвідомлювати той факт, що його майбутні дії відбуватимуться як усередині, так і у відповідь на зовнішнє середовище. Зовнішнім середовищем можна вважати все, що впливає на процес прийняття рішень під час діяльності.

До них належать В. А. Забродський, Т. С. Клебанова, І. П. Отенко, О. В. Раєвська, А. Бистров. Питанням підвищення ефективності управління підприємством через концепцію адаптації займалися й інші науковці, але існує необхідність у теоретичному обґрунтуванні періоду, протягом якого відбувається концепція адаптації на підприємстві, обґрунтування необхідності застосування адаптаційного шляху розвитку підприємства як соціальної системи та уточнення суб'єкта адаптаційних заходів на підприємстві.

Через неймовірну кількість динамізму в різноманітних умовах ведення бізнесу будь-яка бізнес-організація повинна мати механізм для пристосування до різноманітності умов життя. Адаптація не завжди є пасивною, крім того, наразі промисловим підприємствам необхідно розробити та впровадити активний механізм адаптації до середовища, який передбачатиме не лише адаптацію, але й вплив на бізнес-середовище. активна адаптація передбачає модифікацію інновацій навколишнього середовища, це можливо завдяки постійному обстеженню та аналізу змін навколишнього середовища. [13, с. 169].

Результатом аналізу є виявлення загроз існуванню підприємства в зовнішньому світі та потенційних можливостей, які вона надає. За допомогою експертів і відповідних методів визначається ступінь впливу експертів на кожен

фактор загрози і актуальність кожної можливості, а також визначається їх важливість. Опишімо найбільші загрози для підприємства та найбільш практичні та бажані можливості.

Основними принципами реагування підприємства на зовнішні небезпеки є:

- комплексність;
- результативність, контрольованість;
- стрижневий принцип первинної ланки;
- стратегічний розмах;
- консистенція;
- ефективність [10, с.160].

Фінансову стабільність підприємства слід брати до уваги як засіб балансування фінансових проблем підприємства з екологічними компонентами її оточення. Держава, ринок і конкуренти мають різні фінансові проблеми.

Звідси можна зробити висновок, що підприємство знаходиться в міцному фінансовому стані лише тоді, коли його фінансові вигоди частково узгоджуються з інтересами інших суб'єктів господарювання: споживачів, постачальників, конкурентів, інвесторів і держави.

Елементом фінансової стійкості є дотримання фінансових інтересів – економічних цінностей, важливих аспектів діяльності власників, менеджерів і співробітників підприємства, реалізація яких відповідає меті підприємства.

Фінансово-економічні переваги підприємства в першу чергу впливають з її позиції на ринку та якості продукції. Інші фактори, включаючи фінансові інтереси, пов'язані з наявністю та доступністю коштів, що, у свою чергу, пов'язано з доходом, отриманим від інвестованого чи позиченого капіталу.

Узгодження інтересів підприємства із зовнішнім середовищем здійснюється в процесі адаптації.

Зміна зовнішнього середовища, що оточує підприємства, і її вплив на їх діяльність визнається початковим кроком у процесі адаптації підприємств.

Структурно процес адаптації підприємства до зовнішнього середовища представлено на рисунку 3.2.

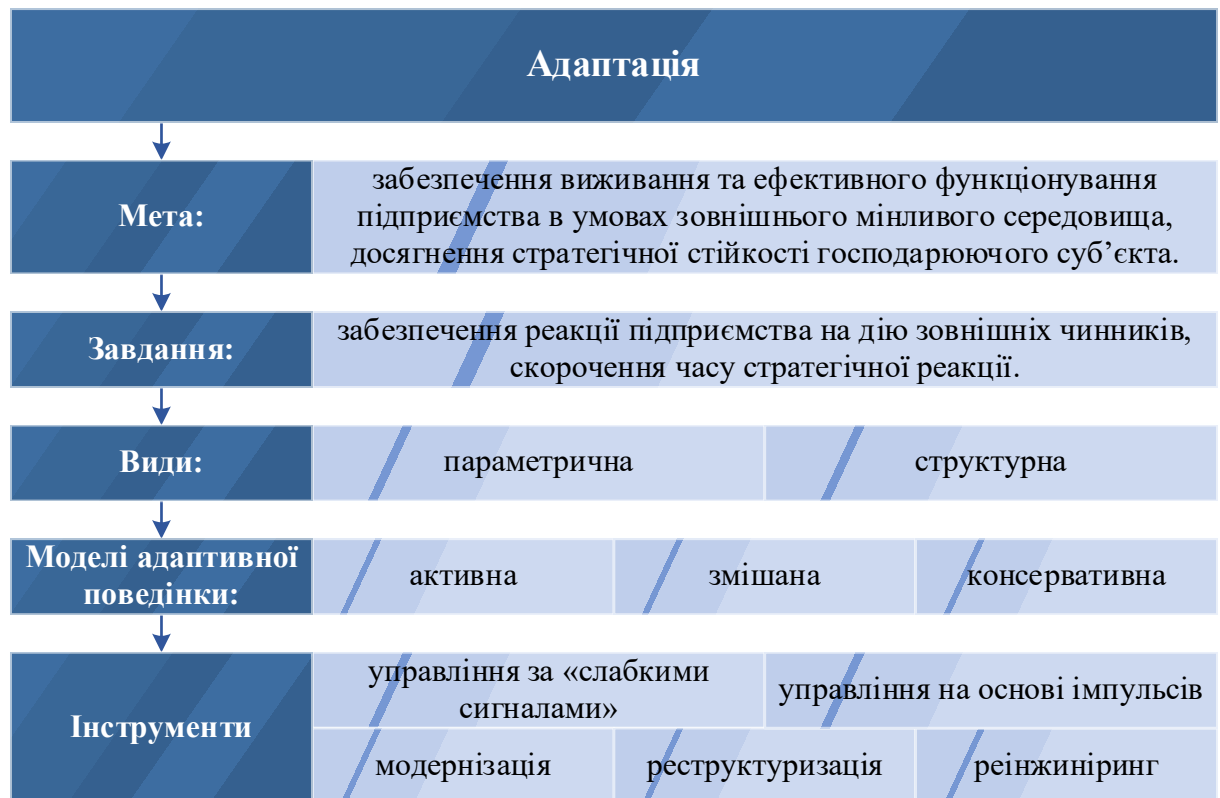

Рисунок 3.2 – Структурна схема механізму адаптації

Метою адаптації підприємств до впливу зовнішнього середовища є забезпечення фінансової стабільності підприємства шляхом підвищення ефективності фінансів підприємства, підтримки збалансованих фінансових відносин із зовнішнім середовищем, а також посилення або збереження своїх позицій на ринку з метою підтримувати конкурентоспроможність продукції.

Пристосування бізнесу до зовнішнього середовища та результуючі ефекти факторів зовнішнього середовища можуть бути як параметричними, так і структурними.

Параметрична адаптація передбачає зміну параметрів внутрішніх систем підприємства, таких як освоєння нових продуктів або методів виробництва, зміна ринків збуту або цінової стратегії підприємства. Структурна адаптація передбачає зміну фундаментальної структури внутрішньої системи підприємства, створення нових внутрішніх систем або ліквідацію існуючих систем.

Доповнення та зміни підприємств супроводжуються використанням різноманітних методів управління з метою досягнення бажаних результатів

виробничої діяльності.

На практиці це коригування здійснюється шляхом удосконалень у сфері організації виробництва, які називаються резервними удосконаленнями:

- додаткові кошти, резервовані з метою поліпшення використання основних засобів це можливість більш повного заповнення виробничих потужностей, збільшення різноманітності роботи обладнання;

- класифікатор підвищення якості продукції це підвищення техніко-економічної цінності виробленої продукції;

- резерви, призначені для скорочення терміну виробництва (скорочення виробничого циклу, зменшення розміру виробничих запасів).

Адаптивна реакція підприємства потребує фінансової допомоги, яка може бути надана як у формі збільшення витрат виробництва, так і у формі виділеного інвестиційного ресурсу. [16, с. 415].

Усі витрати, пов'язані з впровадженням і розробкою рішень про те, як адаптувати підприємство, поділяються на дві категорії: витрати на розробку рішень про те, як адаптуватися – Z_{pz} , і витрати на реалізацію цих рішень – Z_{rp} . Окрім цієї класифікації витрат, відповідно до запропонованого визначення того, як підприємство реагуватиме на зміни навколишнього середовища, можна запропонувати поділ витрат, пов'язаних з адаптивною поведінкою підприємства: витрати на впровадження адаптивної реакції – $Z_{a.p.}$ і витрати, пов'язані з процесом адаптації – $Z_{pa.}$ У результаті можна констатувати ідентичний характер рівняння:

$$Z_{pz} + Z_{rp} = Z_{a.p.} + Z_{pa.} \quad (3.9)$$

Рівновага витрат, пов'язаних з адаптацією підприємства, є одним із ресурсів для управління адаптацією підприємства, зокрема щодо її ресурсного забезпечення.

Витрати, пов'язані з реалізацією адаптаційної реакції підприємства та процесом адаптації, можуть мати різну питому вагу в загальних витратах підприємства. Питома вага витрат, пов'язаних із впровадженням адаптивної реакції підприємства, базується на величині адаптивної реакції підприємства, також

очевидно, що у складі витрат витрати, пов'язані з впровадженням адаптивної реакції підприємства, складатимуть найзначніший. Витрати, пов'язані з адаптацією підприємства, різні, і компенсуються з різних джерел [42, с. 172].

Деякі витрати відносяться до інвестиційних і компенсуються за рахунок джерел фінансування, а інші входять до складу собівартості продукції.

На відміну від витрат на процес адаптації, витрати на впровадження адаптивної реакції на підприємстві в основному фінансуються за рахунок інвестиційних ресурсів, більшість з яких є змінами виробничої бази (наприклад, лише частина витрат, пов'язаних із впровадження адаптивного реагування підприємства можна вважати окупним, ці витрати пов'язані з виробництвом. Практичне застосування практично кожного виду адаптивного реагування на підприємстві є витратним, джерела якого є або власними, або позиченими [43, с 349].].

Рисунок 3.3 – Джерела покриття витрат на адаптацію

Після фінансового аналізу ТОВ «Вестрон» у розділі 2 стає очевидним, що більшість капіталу є позиковим, але керівництво підприємства не приділяє особливої уваги фінансовому забезпеченню пристосування підприємства до зовнішніх факторів. Це зрозуміло, адже зібрані кошти спрямовуються в першу чергу на фінансування основної діяльності підприємства, кошти від прибутку йдуть на погашення довгострокових боргів і поточних витрат.

Одним із найважливіших ресурсів тактичного планування процесу адаптації

підприємства є бюджет адаптації, який фінансово підтримує зусилля підприємства щодо адаптації. Бюджет адаптації – це бюджет, який покриває витрати, пов'язані з процесом адаптації. Для складання бюджету рекомендується використовувати наступні принципи: запис бюджету, переконання, що він дійсно виконаний, управління бюджетом та управління процесом адаптації за допомогою бюджету.

Для того, щоб управляти бюджетом як у часі, так і в просторі, запропонована структура базуватиметься на чотирьох аспектах: характер витрат та джерела їх покриття, структурні підрозділи підприємства, які беруть участь у процесі адаптації бюджету, самі витрати, та строки виконання бюджету.

Організація бюджету за видами видатків і джерелами фінансування є відправною точкою управління бюджетом, що дає можливість виділити два окремі бюджети – поточний і капітальний. Поточний бюджет адаптації виводиться з виробничих витрат, капітальний бюджет – з інвестиційних ресурсів [46, с. 98].

Організація поточного та капітального бюджету за відділами в межах підприємства, яке бере участь у процесі адаптації, полегшує розподіл загальної вартості процесу, що має здійснюватися відділами, та визначення місця розташування витрат процесу, які важливі в їх управлінні.

Організація поточних і капітальних бюджетів за компонентами витрат є результатом використання елементарного методу, запропонованого в проекті для розрахунку загальної вартості бюджету, метод передбачає розрахунок вартості кожного компонента робіт і подальше об'єднання результатів для розрахунку загальної вартості процесу адаптації. Організація бюджету за вартісною складовою дає можливість виявити найбільш суттєві види витрат, пов'язаних з реалізацією проектів адаптації, і безпосередню концентрацію уваги центру на цих складових витрат.

Дослідження економічних трансформацій дають висновок, що суспільство знаходиться на вершині свого розвитку, коли більшість проблем вирішується шляхом швидкого розширення та використання існуючих технологічних та організаційних концепцій, нового обладнання або, ширше, інновацій. Складне завдання пошуку шляхів адаптації підприємств набуває особливого значення,

оскільки національна економіка переживає період підвищеної активності ринку. В першу чергу це зумовлено активізацією інноваційної діяльності.

Зміни зовнішнього середовища мають значний вплив на підприємство, в результаті чого внутрішнє середовище не відповідає зовнішнім вимогам. Відсутність швидкої реакції на зміни може призвести до стану економічної скрути, тому адаптація має велике значення для будь-якої організації. Тому першочерговою метою адаптації є максимізація ефективності діяльності підприємства та збереження його стратегічної стабільності. Як і інші складні соціальні процеси, адаптація має механізм її реалізації, який включає цілі, завдання, принципи, моделі та інструменти. Як наслідок, ефективне впровадження адаптації в сучасних економічних умовах має вирішальне значення для успішної діяльності кожного підприємства.

Висновки до третього розділу

Створення системи фінансової безпеки базується на науковій теорії, концепції, стратегії та тактиці щодо відповідної політики, а також на використанні інструментів, методів і способів реалізації.

Сумарна оцінка показників, пов'язаних з фінансовою стійкістю підприємства, являє собою комплекс аналітичних процедур, спрямованих на діагностику фінансової стійкості суб'єкта господарювання в перспективі за допомогою розроблених методів аналізу та прогнозування, заснованих на існуючому методі економічного оцінювання. аналіз і прогнози.

Цінність сукупної оцінки фінансової спроможності підприємства полягає в наданні інформації, яка підтримує процес фінансового менеджменту як у ретроспективі, так і в перспективі, як для суб'єкта господарювання, так і для його контрагентів у зовнішньому та внутрішньому фінансовому середовищі. Для проведення комплексної оцінки фінансової безпеки підприємства з використанням

таксономічного підходу необхідні показники, що описують фінансово-економічний стан підприємства та ступінь його конкурентоспроможності, а саме: попередньо розраховані коефіцієнти фінансової стійкості, життєздатності та ділової активності (період кредиторської заборгованості, період дебіторської заборгованості, рентабельність активів, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт оборотності активів), розмір підприємства, фактичний розмір його власного капіталу, частка позикових коштів і виручка від продукції підприємства.

Вибрані коефіцієнти мають найбільшу спроможність оцінити безпеку фінансів підприємства з різних незалежних точок зору.

На практиці для прогнозування банкрутства використовується система моделей, розроблена фахівцями з різних країн.

Ймовірність банкрутства ТОВ «Вестрон». вважалася низькою. Провівши необхідні розрахунки, помічаємо, що значення показників для всіх моделей відповідають типовим значенням. Це свідчить про те, що ТОВ «Вестрон» не близько до банкрутства. У більшості випадків типовою цінністю є постійний стан організації. ТОВ «Вестрон» у вигідному становищі. У результаті можна зробити висновок, що досліджуване підприємство не близько до банкрутства.

Основними принципами реагування підприємства на зовнішні загрози є: комплексність, ефективність, керованість, основним принципом первинної ланки підприємства.

Фінансову стійкість підприємства слід розглядати як ступінь узгодженості в часі та просторі фінансових проблем підприємства з навколишнім середовищем – державою, ринком, конкурентами.

У підсумку можна сказати, що підприємство знаходиться в стабільному фінансовому стані, коли його фінансові інтереси частково збігаються з інтересами підлеглих суб'єктів зовнішнього середовища: споживачів, постачальників, конкурентів, інвесторів, держави.

Висновки

На сучасному етапі розвитку економіки, в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи, все більшої актуальності набуває питання фінансової стійкості підприємства. Оскільки підприємницький сектор перебуває у складних умовах і є слабо захищеним від впливу зовнішніх і внутрішніх небезпек, актуальним є питання розробки стратегії фінансової безпеки промислових підприємств України. Як наслідок, гарантувати безпеку економічних інтересів України можна буде лише за умови, що фінансові інститути країни зможуть забезпечити належний рівень фінансової безпеки вітчизняних промислових підприємств.

На основі проведеного дослідження виявлено, що необхідною складовою успішної діяльності підприємства є постійна еволюція методів вирішення фінансових питань у контексті зовнішнього середовища, яке наразі є згубним для фінансової безпеки підприємства. Адміністрація підприємства за допомогою методів фінансового аналізу зумовлює необхідність виявлення недоліків в управлінні фінансовою безпекою підприємства та розробки плану, що враховує методи їх виправлення. Проте, через недосконалість системи вимірювання та неможливість вимірювання конкретних факторів, що впливають на фінансову безпеку, визнано необхідність методичних рекомендацій щодо розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства. Для визначення ступеня фінансової безпеки створено сітку стану на основі індикаторного методу визначення ступеня фінансової безпеки корпорації. Запропонована методика визначення ступеня фінансової безпеки підприємства та практичні рекомендації щодо розробки стратегії фінансової безпеки дозволять керівництву своєчасно реагувати на негативні події, що впливають на фінансову безпеку підприємства.

Шляхом фінансового аналізу були визнані «слабкі сторони» у фінансовій діяльності підприємства, на яких керівництво ТОВ «Вестрон» має зосередити увагу, щоб підвищити фінансову безпеку підприємства.

Для визначення ступеня фінансової безпеки створено сітку стану на основі індикаторного методу визначення ступеня фінансової безпеки корпорації. Запропонована методика визначення ступеня фінансової безпеки підприємства та практичні рекомендації щодо розробки стратегії фінансової безпеки дозволять керівництву своєчасно реагувати на негативні події, що впливають на фінансову безпеку підприємства. Проте в цілому питання науково-методичного забезпечення фінансової безпеки господарських товариств залишається невирішеним. Ці питання потребують додаткового дослідження для визначення граничних значень фінансових показників, а також розробки пропозицій щодо їх офіційного затвердження. Також необхідно провести значну роботу щодо визначення переліку фінансових небезпек, умов, за яких вони можуть працювати на підприємствах, причини їх виникнення та особливостей виникнення.

За допомогою цього методу ми визначили, що безпека фінансів ТОВ «Вестрон» вище. У цьому випадку підприємство є фінансово стабільним і захищеним від внутрішніх і зовнішніх небезпек. У зв'язку з цим керівництву ТОВ «Вестрон» слід звернути увагу на незначне зниження показників фінансової стійкості та вжити заходів для вирішення даної проблеми. В іншому випадку підприємство може стати нестабільним в короткостроковій перспективі.

Дослідження економічних трансформацій дають висновок, що суспільство знаходиться на вершині свого розвитку, коли більшість проблем вирішується шляхом швидкого розширення та використання існуючих технологічних та організаційних концепцій, нового обладнання або, ширше, інновацій. Складне завдання пошуку шляхів адаптації підприємств набуває особливого значення, оскільки національна економіка переживає період підвищеної активності ринку. В першу чергу це зумовлено активізацією інноваційної діяльності.

Список використаних джерел

- 1 Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №1. 2009. С. 98-103
- 2 Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління. за ред. О. В. Мозенкова. Х.: ВД «ІНЖЕК». 2003. 272 с.
- 3 Барановський О. І. Фінансова безпека: НАН України; Інститут економічного прогнозування. К.: Фенікс. 1999. 338 с.
- 4 Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. 759 с.
- 5 Білошкурська Н.В. Моделі адаптивної поведінки та їх роль у формуванні економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 12 (114). С. 101-104
- 6 Благун І. Інвестиції в експортно-імпортних операціях. *Економіст*. 2001. № 11. С. 65-68
- 7 Благун І. Модель оптимізації короткотермінових інвестиційних проектів. *Економіст*. 2000. № 7-8. С.51-53
- 8 Благун І.С. Формування системи показників фінансової безпеки підприємства. *Вісник Донбаської Державної машинобудівної академії*. 2007. №3(9). С. 242-246
- 9 Бланк І.А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. Київ: Ніка-Центр, 2018. 656 с
- 10 Бужимська, К.О. Деякі складові теоретико-методологічної бази інноваційно-технологічної модернізації. *Вісник ЖДТУ*. 2009. № 4. С. 202-207.
- 11 Бужимська, К.О. Модернізація підприємства та його розвиток: порівняльний аспект. URL:http://www.rusnauka.com/Page_ru.htm. (дата звернення 25.09.2023)
- 12 Василик О. Д. Теорія фінансів: Навч. посіб. К. : Вища школа, 2000. 364 с.
- 13 Васюткіна Н.В. Організаційні аспекти формування ефективного механізму

проведення маркетингових досліджень підприємствами – учасниками ринку продовольства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2006. №3 (58), С.59-60

14 Гега П.Т. Основи податкового права: навч. посібник. К.: Знання. 2003. 302с.

15 Гомілко Л.П. Оцінка фінансової безпеки підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2006. № 4. С. 46-49.

16 Горячева К.С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: дис. канд. екон. наук: 08.06.01. Горячева К.С.; Київський національний університет технологій та дизайну. К. 2006. 174с.

17 Горячева, К.С. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2003. №9, С. 43-49.

18 Горячева К.С. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць*.Т.10. Суми: ВВП “Мрія-1” ЛТД, УАБС, 2004. с. 288-295.

19 Горячева К.С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. *Економіст*. 2003. № 8. С. 65-67.

20 Горячева К.С. Формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. К.С. Горячева. Менеджер. 2004. №2 (28), с. 96-103.

21 Грабовецький Б. Є. Економічне прогнозування і планування: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 188 с.

22 Гришко Н. Є. Методичні аспекти оцінки фінансової складової економічної безпеки підприємства. *Регіональні перспективи*. 2002. № 1. С. 112-115.

23 Довгань Л.Є. Стратегічна стійкість у системі стратегічного управління підприємством. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 11 (113). С. 115-122

24 Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2008. 240 с.

25 Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т.1. за ред. С.В. Мочерного. Львів: Світ. 2005. 616 с.

26 Економічні аспекти реструктуризації оборонно-промислового комплексу України з використанням потенціалу НАТО та її країн-членів. За наук. ред. д.е.н.,

проф. М.М. Єрмошенка. К., 2004. 72 с.

27 Євдокімов Ф. І. Узагальнююча оцінка фінансової складової рівня економічної безпеки підприємства. *Наукові праці ДонНТУ*. 2002. № 47. С. 6–12.

28 Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. К.: КНТЕУ, 2001. 309 с.

29 Єрмошенко М.М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: наук. монографія. К.: Національна академія управління. 2010. 232с.

30 Єрмошенко М.М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства: Препринт наукової доповіді. К.: Національна академія управління. 2005. 78 с.

31 Ільяшенко С.Н. Складові економічної безпеки підприємства та підходи до їх оцінки. *Актуальні проблеми економіки*. 2003. №3. С. 12-19

32 Кім Ю.Г. Методологічні основи економічної безпеки суб'єктів господарювання в трансформаційній економіці. *Актуальні питання економіки*. 2008. №12. С.128-132

33 Кім Ю.Г. Вплив інфляційних процесів на фінансову безпеку підприємства. *Економіка та держава*. 2009. № 1. С.13-16

34 Кім Ю.Г. Організаційно-правове регулювання фінансового ринку в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2008. №22. С.19-21

35 Кім Ю.Г. Проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Менеджмент: зб. наук. праць*. К.: Міжгалузевий ін-т управління. 2008. №10. С.62-76

36 Кім Ю.Г. Проблеми управління фінансовою безпекою підприємства . *“Вчені записки Університету “КРОК”*. 2008. №18. Т.4. С.76-79.

37 Кім Ю.Г. Системне проектування фінансової безпеки транспортно-експедиційного підприємства. “Стратегія розвитку України”. НАУ. *Науковий журнал*. 2007. № 12. С.28-34.

38 Кім Ю.Г. Формування системи фінансової безпеки транспортно-експедиційного підприємства: монографія. К.: ЗАТ «Дорадо». 2007. 140с.

39 Ковальов Д. Економічна безпека підприємства. *Економіка України*. 1998.

№ 10. С. 48-52.

40 Козенков Д. Є. Проблеми планування в умовах невизначеності економіки перехідного періоду. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2003. Вип. 172. С. 642-644

41 Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посібн. К. : Т-во "Знання", КОО, 2000. 364 с.

42 Костіна Н. І. Фінанси : система моделей і прогнозів. К.: 4 хвиля. 1998. 306с.

43 Куденко Н.В. Маркетингові стратегії фірми. Н.В.Куденко. Київ, КНЕУ, 2002. 245с.

44 Кузенко, Т. Б. Тактичне і стратегічне планування економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 3. С. 142-151

45 Лігоненко Л.О. Систематизація трактувань змісту поняття "економічне управління підприємством". *Економіка і управління*. 2012. № 3. С. 61-66

46 Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посібн. К.: Європ. унт, 2003. 208 с.

47 Лук'яненко І. Г. Економетрика: підручник. К. : Знання, 1998. 494 с.

48 Матеріали сайту Державного комітету статистики України. URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення 25.11.2023)

49 Матеріали сайту Міністерства економіки України. URL: <http://www.ifs.kiev.ua>. (дата звернення 25.09.2023)

50 Матеріали сайту Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>. (дата звернення 25.09.2023)

51 Мельник Л. Г. Економіка підприємств: навч. пос. Суми. 2002. 632 с.

52 Моделі і методи соціально-економічного прогнозування: Підручник. В. М. Геєць. Харків.: ВД «ІНЖЕК». 2005. 396 с.

53 Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: Монографія. за ред. Гейця В.М. Харків: ВД «ІНЖЕК». 2006. 240 с.

54 Мозенков О.В. Ринкова вартість компаній у системі захисту корпоративних прав держави. *Фінанси України*. 2009. № 2. С. 82-98

55 Мойсеєнко І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Львів : ЛьвДУВС. 2011. 380 с

56 Момот В. Є. Диверсифікація як напрямок стратегічного розвитку підприємства в контексті невизначеності середовища господарювання. *Ефективна економіка*. 2010. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>

57 Мунтіян В. І. Економічна безпека України. К.: КВІЦ. 1999. 462 с.

58 Наконечний С. І. Економетрія: Навчальний посібник. К. : КНЕУ, 1997. 352с.

59 Орлова В. В. Концептуальна схема механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць*. Івано-Франківськ: Плай, 2005. №2(6). С. 87-94

60 Орлова В. В. Макроекономічна модель виробництва. *Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць*. Івано-Франківськ: Плай, 2004. №4. С. 182-189

61 Орлова В. В. Аналіз загроз фінансової безпеки підприємства. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми праці та соціальних технологій у промисловому регіоні: теорія та практика»*. Луганськ : ЛПІСТ. 2007. С.262.

62 Орлова В. В. Моделі оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць*. Івано-Франківськ: Плай. 2006. №1(7). С. 89-96

63 Орлова, В. В. Особливості моделювання фінансової безпеки підприємства *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Vedecký prumysl evropskeho kontinentu – 2007»* Прага : Publishing House «Education and Science». 2007. С. 31-32

64 Орлова В. В. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансові ресурси регіону : організація та управління»*. Івано-Франківськ: ПП Курилюк. 2007. С. 209-210

65 Орлова В. В. Ринкові системні перетворення: позитивні аргументи і супутні негативи. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток економіки в трансформаційний період: глобальні та національні аспекти»*. Том 1. Дніпропетровськ: Наука та освіта. 2007. С. 126-127

66 Погосова М. Ю. Методичний підхід до визначення резерву запасу міцності щодо збереження поточного рівня фінансової безпеки підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості УДАЗТ*. 2010. Вип. 29. С. 351-355.

67 Погосова М. Ю. Методичний підхід до діагностування рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Х.: АдВА. 2009. С. 54 – 66.

68 Погосова М.Ю. Діагностування як складова процесу управління фінансовою безпекою підприємства. *Економіка розвитку*. 2008. № 1(45). С. 75- 78

69 Погосова М.Ю. Компонентний та структурний підхід до формування складу механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Економіка розвитку*. 2007. № 4 (44). С. 91-93

70 Пономаренко В.С. Механізм управління підприємством: стратегічний аспект. Х.: Инжек. 2022. 252с.

71 Семенова К. Д. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. Одеса : ОНЕУ, 2018. 194 с.

72 Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання. За ред. С. Я. Єрмоленко. Харків: Фоліо. 2006. 623 с.

73 Судакова, О.І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства. *Економічний простір*. 2008. № 9. С. 140-148

74 Суторміна В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій: навч. пос. К.: Либідь. 1993. 247 с.

75 Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств. К.: КНЕУ. 2000. 412 с.

76 Тлумачний словник української мови (близько 40 000 слів). за ред. В.С. Калашника. Х.: Прапор. 2003. 992 с.

77 Турхан Х.О. Механізм забезпечення фінансової безпеки машинобудівних підприємств. *Наукові записки*. 2013. № 4. С. 85-92

78 Фінанси підприємств: Підручник. під кер. проф. А. М. Поддєрьогіна. К.: КНЕУ. 2004. 546 с.

79 Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія. за заг. ред. д-ра екон. наук проф. А.О. Єпіфанова. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ". 2009. 295 с.

80 Хлістунова, Н.В. Фінансові ризики та платоспроможність підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2003. № 7. С. 63 - 68

81 Циганкова Т.М. Міжнародний маркетинг: теоретичні моделі та бізнес-технології. К.: КНЕУ. 2004. 400 с.

82 Чернявський А. Д. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2006. 256 с.

83 Чорна Л.О. Теоретичні основи розробки стратегії ціноутворення підприємств. Чорна Л.О. Фондовий ринок. 2006. №20. С.30-36

30.12.2023

Додаток А

Агрегований баланс за 2018-2022 рр

Актив	Код рядка	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	50	70	64	20	13
первісна вартість	1001	935	1092	1204	192	187
накопичена амортизація	1002	885	1022	1140	172	174
Незавершені капітальні інвестиції	1005					
Основні засоби	1010	3553	3208	4513	4235	4296
первісна вартість	1011	27220	21037	22960	24187	25864
знос	1012	23667	17829	18447	19952	21568
Інвестиційна нерухомість	1015					
Довгострокові біологічні активи	1020					
Довгострокові фінансові інвестиції:						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030					
інші фінансові інвестиції	1035					
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040					
Відстрочені податкові активи	1045					
Інші необоротні активи	1090					
Усього за розділом I	1095	3603	3278	4577	4255	4309
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	45982,00	63228,00	59964,00	76818,00	81189,00
Виробничі запаси	1101	25681	28551,00	44844,00	55528,00	58456,00
Незавершене виробництво	1102	18537	14952,00	10367,00	16816,00	18475,00
Готова продукція	1103	1764	19725	4753	4474,00	4258,00
Товари	1104					
Векселі одержані	1120					
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	15475	96193	145358	130582	125894
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	39478	30026,00	29927,00	1904,00	2587,00
з бюджетом	1135	2486	4296	1903	5288	2358
Довгострокова дебіторська заборгованість	1140					
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	513	553	955	198	205
Поточні фінансові інвестиції	1160					
Гроші та їх еквіваленти	1165	139059	131756	123691	185259	192654
Готівка	1166	1	1,00	1,00		
Рахунки в банках	1167	139058	131755	123690	185259	192654
Витрати майбутніх періодів	1170	19	3537	2909	4284	5876
Інші оборотні активи	1190	8416	12277	6513	3389	3589
Усього за розділом II	1195	251428,00	341866,00	371220,00	407722,00	414352,00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200					
Баланс	1300	255031,00	345144,00	375797,00	411977	418661,00

I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4195	4195	4195	4195	4195
Капітал у дооцінках	1405					
Додатковий капітал	1410	5429	5429	5429	5429	5429
Резервний капітал	1415	1449	1449	1449	1449	1449
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	167606	204191	223326	274049	298564
Неоплачений капітал	1425					
Вилучений капітал	1430					
Усього за розділом I	1495	178679	215264	234399	285122	309637
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500					
Довгострокові кредити банків	1510					
Інші довгострокові зобов'язання	1515					
Довгострокові забезпечення	1520	2953	8376	2894	1849	2105
Цільове фінансування	1525					
Усього за розділом II	1595	2953	8376	2894	1849	2105
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600					
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610					
товари, роботи, послуги	1615	3662	39147	35235	36430	38974
розрахунками з бюджетом	1620	1792	638	4455	3400	2580
у тому числі з податку на прибуток	1621			3339	3165	2489
розрахунками зі страхування	1625	285	691	1116	454	568
розрахунками з оплати праці	1630	1069	2764	4775	1225	1890
за одержаними авансами	1635	56799	69061	77754	69215	46839
за розрахунками з учасниками	1640	3279	4511	10266	14001	15864
Поточні забезпечення	1660					
Доходи майбутніх періодів	1665					
Інші поточні зобов'язання	1690	6513	4692	4903	281	204
Усього за розділом III	1695	73399	121504	138504	125006	106919
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700					
Баланс	1900	255031	345144	375797	411977	418661

Додаток Б

Агрегований звіт про фінансові результати за 2018-2022 рр

Стаття	Код рядка	роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	281284	277480	190312	277480	254896
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	213847	201929	126838	201929	192567
Валовий:						
прибуток	2090	67437	75551	63474	75551	62329
збиток	2095	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	17689	11926	59972	11926	10586
Адміністративні витрати	2130	8429	10043	11019	10043	11586
Витрати на збут	2150	846	946	1898	946	986
Інші операційні витрати	2180	30223	33445	19439	33445	24896
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	45628	43043	91090	43043	35447
збиток	2195	0	0	0	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200					
Інші фінансові доходи	2220	1601	2256	724	2256	869
Інші доходи	2240					
Фінансові витрати	2250					
Втрати від участі в капіталі	2255					
Інші витрати	2270					
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	47229	45299	91814	45299	36316
збиток	2295	0	0	0	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	8501	8154	16527	8154	6537
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305					
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	38728	37145	75287	37145	29779
збиток	2355	0	0	0	0	0

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	185261	114561	83932	114561	87562
Витрати на оплату праці	2505	37014	42856	35712	42856	38754
Відрахування на соціальні заходи	2510	6957	8328	7333	8328	7456
Амортизація	2515	927	953	1796	953	875
Інші операційні витрати	2520	37562	60108	36285	60108	50486
Разом	2550	267721	226806	165058	226806	185133

АКТ

перевірки кваліфікаційної роботи магістра на наявність ознак академічного плагіату.

Відповідно до даних сервісу UNICHECK кваліфікаційна робота **«Управління фінансовою безпекою підприємства»**, автора: Пешкової О.С. містить 8,65 % запозичень. Ознаки академічного плагіату – відсутні.

Перевірку виконала доцент кафедри Фінанси, облік і аудит Вікторія Орлова

03.01.2024 р.